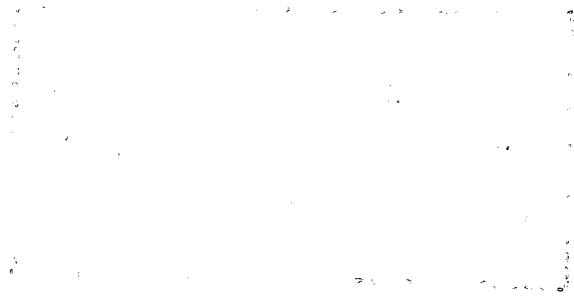
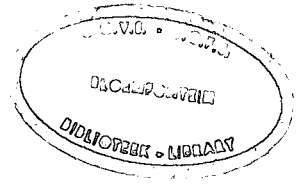

116 - 9 336 01

UOVS - BIBLIOTEEK

198804266601220000019

ONTVANGERSREAKSIE OP EROTIESE
AUDIOVISUELE BOODSKAPPE: 'N
EMPIRIES-KOMMUNIKASIEKUNDIGE ANALISE

deur

André van Deventer

VERHANDELING

VOORGELê TER VERVULLING VAN DIE GRAAD

MAGISTER ARTIUM
(KOMMUNIKASIEKUNDE)

in die

FAKULTEIT LETTERE EN WYSBEGEERTE

aan die

UNIVERSITEIT VAN DIE ORANJE-VRYSTAAT

DESEMBER 1987

STUDIELEIER: DR. H.J. BREYTENBACH
MEDESTUDIELEIER: DR. A.F. BASSON

Universiteit van die Oranje-Vrystaat
BLOEMFONTEIN

- 1 SEP 1988

T 791.4309093538 DEV

BIBLIOTEK

VERKLARING

EK VERKLAAR DAT DIE VERHANDELING WAT HIERBY VIR DIE
GRAAD MAGISTER ARTIUM (KOMMUNIKASIEKUNDE) AAN DIE
UNIVERSITEIT VAN DIE ORANJE-VRYSTAAT DEUR MY INGEDIEN
WORD, MY SELFSTANDIGE WERK IS EN NIE VOORHEEN DEUR MY
VIR 'N GRAAD AAN 'N ANDER UNIVERSITEIT/FAKULTEIT
INGEDIEN IS NIE.

A. VAN DEVENTER

DESEMBER 1987

VOORWOORD

Opregte dank aan die volgende persone en instansies wat hierdie verhandeling moontlik gemaak het:

- * die studieleiers vir waardevolle leiding wat altyd ruimte vir die navorser se eie inisiatief en ondernemingsgees gelaat het;
- * die Departement Kommunikasiekunde aan die Universiteit van die Oranje-Vrystaat vir die gebruikmaking van oudiovisuele apparaat en rekenaarfasiliteite;
- * Lida van der Bank, Elzette Prinsloo en Willie Prinsloo van die rekensentrum aan die Universiteit van die Oranje-Vrystaat;
- * die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing vir finansiële steun;
- * Carin Gous vir proefleeswerk op kort kennisgewing;
- * Ma Henna vir morele en finansiële steun oor baie studiejare;
- * alle proefpersone wat 'n bydrae tot die wetenskaplike bestudering van 'n sensitiewe verskynsel gelewer het.

Alle foute en gebreke in hierdie studie bly in die laaste instansie my eie.

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
1.0 ALGEMENE INLEIDING	
1.1 Erotika as aktuele en kontroversiële verskynsel	1
1.2 Probleemidentifisering	2
1.3 Stand van navorsing in Suid-Afrika	4
1.4 Eiesoortige navorsingsproblematiek aan hierdie studie verbonde	4
1.5 Doelwitformulering vir die vooronderzoek	5
1.6 Doelwitformulering vir die finale ondersoek	5
1.6.1 Primêre doelwitte	6
1.6.2 Sekondêre doelwitte	7
1.7 Metodologiese en teoretiese benadering	7
1.8 'n Kommunikasiekundige perspektief	8
1.9 Plan van studie	9
2.0 BEGRIPSOMSKRYWINGS	
2.1 Inleiding	10
2.2 Die term: "speelprent"	10
2.2.1 Die gemeenskaplike semiologiese sisteem van die onderskeie speelprentvorme	11
2.2.2 Die onderlinge verhouding tussen die verskeie speelprentvorme	12
2.3 Die term "eroties"	13
2.3.1 Onderskeid: "pornografie" en "erotiese realisme"	14
2.4 Samevatting	15

3.0	ONTWIKKELING VAN DIE EROTIESE SPEELPRENT AS MASSAMEDIUM	
3.1	Inleiding	16
3.2	Rolprent	16
3.2.1	Historiese ontwikkeling van die rolprent	17
3.2.2	Ontwikkeling van erotiese tendense in die rolprent	20
3.3	Televisie	30
3.3.1	Historiese ontwikkeling van televisie	30
3.3.2	Ontwikkeling van erotiese tendense in televisie	33
3.4	Video	34
3.4.1	Historiese ontwikkeling van video	35
3.4.2	Ontwikkeling van erotiese tendense in die videobedryf	35
3.5	Kabel- en subskripsietelevisie	38
3.5.1	Historiese ontwikkeling van kabel- en subskripsietelevisie	38
3.5.2	Ontwikkeling van erotiese tendense in kabel- en subskripsietelevisie	39
3.6	Die erotiese speelprent as 'n vorm van massakommunikasie	40
3.7	Samevatting	42
4.0	DIE EROTIESE SPEELPRENT AS OUDIOVISUELE KOMMUNIKASIEVERSKYNSEL	
4.1	Inleiding	43
4.2	Omskrywing van erotiese kommunikasie	43
4.3	Die kommunikator (draaiboekskrywer, regisseur, produksiespan)	45
4.4	Die boodskap (erotiese speelprentinhoud)	48
4.4.1	Die erotiese boodskap gerig op die ontplooiing van die dramatiese struktuur	49

4.4.2	Die erotiese boodskap gerig op die daarstelling en handhawing van 'n bepaalde psigologiese effek	50
4.4.3	Die erotiese boodskap gerig op die karakteriseringsmotief	51
4.4.4	Die erotiese boodskap gerig op die kommunikasie van 'n spesifieke en veralgemeenbare idee of stelling	52
4.4.5	Interpretasie van die erotiese boodskap	56
4.5	Die semiologiese sisteem (oudiovisuele tekensisteem)	58
4.5.1	Die teken, kode en sisteem as semiologiese bousels	58
4.5.2	Die paradigmatis-sintagmatiese aksioma	62
4.5.3	Die semiologiese verband tussen aanduider en aangeduide	64
4.6	Die medium (erotiese speelprent)	65
4.7	Die ontvanger (individuele lid van 'n speelprentgehoor)	67
4.7.1	Speelprentblootstelling as sosiale verskynsel	67
4.7.2	Die samestelling van 'n speelprentgehoor	69
4.7.3	Motivering van 'n gehoor vir selfblootstelling aan 'n erotiese speelprent	71
4.7.4	Ontvangersreaksie op blootstelling aan erotiese speelprentinhoud	73
4.8	Samevatting	77
5.0	EIESOORTIGE AARD VAN DIE EROTIESE KOMMUNIKASIE-PROSES	
5.1	Inleiding	78
5.2	Problematiek verbonde aan die bestudering van erotiese kommunikasie	78
5.3	Faktore wat 'n beslissende invloed op die voortgang van die erotiese kommunikasieproses uitoefen	79
5.3.1	Die persoonlikheid van die ontvanger	79
5.3.2	Die potensiële ervaring van seksuele stimulasie as begeleidingsverskynsel in die erotiese kommunikasieproses	83
5.4	'n Model van erotiese kommunikasie	87
5.5	Samevatting	91

6.0	ONTWIKKELING VAN 'n NAVORSINGSONTWERP VIR DIE VOORONDERSOEK	
6.1	Inleiding	92
6.2	Rasionaal vir 'n omvangryke vooronderzoek	92
6.3	Seleksie en samestelling van 'n erotiese boodskap	93
6.3.1	Rasionaal vir seleksie en samestelling	93
6.4	Ontwikkeling van 'n eksperimentele ontwerp	96
6.4.1	Affektiewe dimensie	97
6.4.2	Evaluatiewe dimensie	97
6.4.3	Behavioristiese dimensie	98
6.5	Die eksperimentele lokaal	101
6.6	Administreringsmetodiek van die eksperiment	102
6.7	Samevatting	104
7.0	RESULTATE VAN DIE VOORONDERSOEK	
7.1	Inleiding	106
7.2	Steekproeftrekking en statistiese verwerking	106
7.3	Demografiese informasie	107
7.4	Affektiewe response	107
7.5	Evaluatiewe response	109
7.5.1	Houdings	109
7.5.2	Psigo-seksuele evaluasie van die erotiese tonele	110
7.6	Analise van die aard en omvang van die seksuele lewe van die proefpersone	111
7.7	Behavioristiese response 48 uur na blootstelling	112
7.8	Identifisering van groepe vir statistiese vergelyking	116
7.8.1	Manlike en vroulike proefpersone	116

7.8.2	Proefpersone wat baie en proefpersone wat min aan pornografiese rolprente en video's blootgestel was	117
7.8.3	Seksueel ervare en seksueel onervare proefpersone	118
7.9	Evaluasie van die navorsingsontwerp en -metodologie van die vooronderzoek	119
7.10	Samevatting	120
8.0 AANLOOP EN RESULTATE VAN DIE FINALE EKSPERIMENT		
8.1	Inleiding	122
8.2	Verhouding tussen die affektiewe, evaluatiewe behavioristiese dimensies van ontvangersreaksie	122
8.3	Die navorsingsontwerp en vraelyskonstruksie	123
8.4	Die steekproef en metode van data-analise	124
8.5	Manlike en vroulike proefpersone	125
8.5.1	Demografiese informasie	125
8.5.2	Mediablootstellingspatrone	
8.5.3	Psigo-seksuele gedragsspatrone	132
8.5.4	Ingesteldheid jeens sensuur	136
8.5.5	Die rol van demografiese veranderlikes in die evaluasie van die erotiese tonele	138
8.5.6	Gevolgtrekkings	140
8.6	Proefpersone wat baie, min of geensins aan audiovisuele pornografie blootgestel was	144
8.6.1	Demografiese informasie	146
8.6.2	Mediablootstellingspatrone	146
8.6.3	Psigo-seksuele gedragsspatrone	148
8.6.4	Ingesteldheid jeens sensuur	150
8.6.5	Die rol van erotiese blootstellingsomvang in die evaluasie van die erotiese tonele	152
8.6.6	Gevolgtrekking	156
8.7	Seksueel ervare en seksueel onervare proefpersone	158
8.7.1	Demografiese informasie	159
8.7.2	Mediablootstellingspatrone	159
8.7.3	Psigo-seksuele gedragsspatrone	161

8.7.4	Ingesteldheid jeens sensuur	162
8.7.5	Die rol van psigo-seksuele gedragsveranderlikes in die evaluasie van die erotiese tonele	164
8.7.6	Gevolgtrekkings	170
8.8	Samevatting	171
9.0	SLOTOPMERKINGS	
9.1	Inleiding	172
9.2	Samevatting van die belangrikste bevindinge	172
9.3	Implikasie van die huidige studie	175
9.4	Tekortkominge van huidige studie	175
9.5	Toekomstige navorsing	177
9.6	Aanbevelings	179
9.7	Samevatting	180
	OPSOMMING	181
	BRONNELYS	183
BYLAE	A - Beskrywing van erotiese tonele	191
	B - Vraelys: affektiewe ingesteldheid	197
	C - Vraelys: demografie en blootstellingsomvang aan erotika	199
	D - Vraelys: seksuele gedragspatrone	204
	E - Vraelys: houdings jeens erotika	208
	F - Vraelys: affektiewe ingesteldheid na blootstelling	211
	G - Vraelys: evaluasie van erotiese tonele	213
	H - Vraelys: seksuele gedragsmanifestasies na blootstelling	215
	I - Vraelys: houdings jeens erotika na blootstelling	220
	J - Vraelys: demografie, psigo-seksuele gedragspatrone, blootstellingsomvang, houdings jeens sensuur	223
	K - Vraelys: evaluasie van erotiese tonele	232

LYS VAN FIGURE

Figuur:	Bladsy
3.1 Groei in jaarlikse besteding aan pornografiese videomateriaal in die Verenigde State van Amerika	37
4.1 Basiese komponente van die kommunikasieproses	44
4.2 Opbou van die klassieke paradigma	46
4.3 Erotiese boodskaptipes	57
4.4 Die teken as semiologiese bousel	59
4.5 Semiologiese verbintenis tussen die teken, kode en sisteem	62
4.6 Die paradigmatis-sintagmatiese aksioma	63
5.1 'n Model van erotiese speelprentkommunikasie	88
6.1 Inrigting van die eksperimentele laboratorium	101
7.1 Affektiewe ingesteldheid voor en na blootstelling	108
8.1 Evaluasieprofiel: mans en dames	139
8.2 Evaluasieprofiel: proefpersone wat baie/min/geensins aan oudiovisuele pornografie blootgestel was	155
8.3 Evaluasieprofiel: seksueel ervare en seksueel onervare proefpersone	165
8.4 Evaluasieprofiel: proefpersone met sterk, redelike en swak seksuele bewussyne	167
8.5 Evaluasieprofiel: proefpersone wat positief of negatief jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap ingestel was	169

LYS VAN TABELLE

Tabel:	Bladsy
7.1 Nadenke aan die erotiese sekvens	113
7.2 Evaluasie van eie seksuele lewe voor en na blootstelling	113
7.3 Seksuele drange na blootstelling	114
7.4 Hipotetiese weerhouding van geslagsgemeenskap na blootstelling	115
8.1 Vergelyking mans en dames: demografiese data	126
8.2 Vergelyking mans en dames: mediablootstellingspatrone	128
8.3 Vergelyking mans en dames: erotiese blootstellingspatrone	131
8.4 Vergelyking mans en dames: psigo-seksuele data	133
8.5 Vergelyking mans en dames: sensuuringesteldheid	137
8.6 Geslag en sensuurbeoordeling	139
8.7 Geslag en die mate van blootstelling aan audio-visuele pornografie	145
8.8 Pornografiese blootstellingsomvang en verskille t.o.v. erotiese blootstellingsveranderlikes	147
8.9 Pornografiese blootstellingsomvang en verskille in psigo-seksuele gedragpatrone	148
8.10 Pornografiese blootstellingsomvang en verskille in sensuuringesteldheid	151
8.11 Pornografiese blootstellingsomvang en sensuurbeoordeling	152
8.12 Blootstelling aan erotiese realisme: korrelasies en verskille in toneevalueuasie	153
8.13 Blootstelling aan pornografie in drukvorm: korrelasies en verskille in toneevalueuasie	154
8.14 Geslag en seksuele ervarendheid	158

8.15	Seksuele ervarendheid en verskille in erotiese blootstellingspatrone	160
8.16	Seksuele ervarendheid en verskille in sensuur-ingesteldheid	163
8.17	Seksuele ervarendheid en sensuurbeoordeling	164
8.18	Geslag en sterkte van die seksuele bewussyn	166
8.19	Geslag en oriëntasie jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap	168

SPEELPRENTVERWYSINGSLYS

- Afternoon with a Faun, (1909)
Barbella, (1968)
Beckey Sharp, (1935)
Bedroom Eyes, (1985)
Belle de Jour, (1967)
Ben Hur, (1959)
Blond Goddess, (1982)
Blue Velvet, (1986)
Bob and Carol and Ted and Alice, (1969)
Canterbury Tales, The, (1975)
Carnal Knowledge, (1971)
Cat on a Hot Tin Roof, (1958)
Christiane F, (1981)
Cleopatra, (1963)
Clockwork Orange, A, (1971)
Conan the Barbarian, (1984)
Confessions of a Young Girl (1986)
Creature of the Black Lagoon, (1954)
Dare to Go Bare, (1985)
Deep Throat, (1974)
Deerhunter, The, (1978)
Devil in Miss Jones, The, (1975)
Dirty Perverts, (1967)
Don Juan, (1926)
Do's and Dont's of Striptease, The, (1986)

Dream Woman, (1985)
Flesh and the Devil, (1927)
Flogged and Raped, (1969)
Gaurdian, The, (1985)
Graduate, The, (1967)
Half Moon Street, (1987)
Her Daughter Raped, (1965)
Her Maid Raped, (1965)
Hombre, (1967)
I am Curiously Yellow, (1967)
Irma la Douce, (1971)
Jazz Singer, The, (1927)
Lady Chatterley's Lover, (1981)
Last Tango in Paris, (1973)
Love Above All, (ongedateer)
Love in the Woods, (1986)
Midnight Cowboy, (1969)
Once We Were Nude, (1986)
Ostermann Weekend, The, (1984)
Party Games, (1985)
Quo Vadis, (1951)
Passionate Lovers, (ongedateer)
Pretty Baby, (1975)
Raiders of the Lost Ark, (1981)
Rebel Without a Cause, (1955)
Revenge of the Nerds, (1985)
Running Wild, (1955)
Robe, The, (1953)

Sandpiper, The, (1985)
Sexual Surrogate, The, (ongedateer)
Sinners in Silk, (1924)
Sons and Lovers, (1960)
Sound of Music, The, (1965)
Sytar, The, (1913)
Temptress, The, (1926)
Three Weeks Leave, (ongedateer)
Tommy, (1975)
Woman for All Men, A, (ongedateer)

Summary

This study examines the receiver reaction to scenes from motion pictures (as erotic audiovisual messages) from a communicative perspective and an empirical experimental approach.

The theoretical component follows the historical development of the erotic motion picture to a mass medium, and expounds its nature as communicative phenomenon and the distinctive process of erotic communication generated by it. A model of erotic communication is also developed.

The empirical component of the study consists of two parts. An extensive pre-enquiry into receiver reaction as field of study, generally explores the affective, evaluative and behaviorist dimensions. Aspects of the study which are accessible to local empirical research are identified, as well as a number of independent variables.

For the purposes of final enquiry receiver reactions on the evaluative level are selected. The extremely complex and diverse nature of the psycho-sexual evaluation of erotic motion picture scenes is pointed out. The sex of the receiver, history of previous exposure to erotica, as well as the nature and extent of the sexual experience of the receiver, are the major independent variables, according to which psycho-sexual evaluation can be predicted to some extent.

Those specific demographic variables, erotic exposure patterns, psycho-sexual patterns of conduct and attitudes with regard to

censorship which are relevant in accordance with the communicative perspective, are also analysed.

It is indicated that the distinctive sexual persona of each receiver is central to the evaluative judgement of erotica. This implies that any attempt at an objective judgement of the desirability or otherwise of erotica, should take into account the nature and composition of the sexual personality of each adjudicator.

Some deficiencies in the study are also pointed out, as well as future research possibilities. Finally, recommendations are made regarding further descriptive and empirical research, the ethics of communication and the development of more objective criteria for judging erotica.

1.0 ALGEMENE INLEIDING

1.1 Erotika as aktuele en kontroversiële verskynsel

Die uitbeelding van menslike seksualiteit het algemeen in die massamedia geword. Die bedryf wat eksklusief erotiese rolprente, video's, leesstof, fotografiese materiaal en dies meer produseer, beleef 'n ongekende "hoogbloei" in die geskiedenis van die massamedia (Van der Walt, Rapport, 24 November 1985, p.24). Die meer konvensionele openbare massamedia wat tradisioneel relatief eroties-vry was (byvoorbeeld televisie), word ook deur 'n frekwensie- en intensiteitstoename in die uitbeelding van seksualiteit gekenmerk.

Hierdie nuwe tendense het meegebring dat die oer-oue vrae na die plek, funksie en invloed van erotika in 'n gemeenskap opnuut weer geaksentueer is.

Die kwessie van erotiese uitbeelding in die kuns-, kultuur- en vermaaklikheidsmedia was, volgens onder andere Rader (1973), deur die eeue heen nog altyd 'n kontroversiële saak. Gedurende die Twintigste eeu het die ontwikkeling van resente massamedia nuwe moontlikhede vir die produksie en verspreiding van erotika geskep. Gevolglik het die diskussie rakende die gewenstheid of ongewenstheid van erotika in intensiteit toegeneem. Op akademiese en formele vlak is dit teoloë, pedagoë, juriste, sosioloë en psigoloë wat dikwels heftig aan die debat deelneem. Byna elke koerant en populêre tydskrif se briewekolomme weerspieël ook van tyd tot tyd die publiek se informele betrokkenheid by die erotika-kontroversie.

Die beoordeling van erotika word deur wyd uiteenlopende en konflikterende standpunte gekenmerk. Die rede hiervoor is onder meer dat die strydpunte waaroor dit in die debat gaan, neig om vrae na vore te bring wat tot in die hart van die menslike eksistensie en sosiale relasies sny. Malamuth & Billings (1984: 117) is van mening dat hierdie kritiese vrae na morele waardes; die kwessie van persoonlike vryheid en die regte van die individu; asook die plek en rol van menslike seksualiteit in die handhawing en stabilisering van die gemeenskap en status quo, nie anders kan as om sterk in reliëf geplaas te word in enige bespreking met erotika as tema nie.

1.2 Probleemidentifisering

Ten spyte daarvan dat erotika dikwels as 'n "uiters belangwekkende en indringende aspek van die hedendaagse kultuur" beskryf word (Van der Walt: Rapport, 24 November 1985, p.24), moet met Malamuth & Donnerstein (1984: Voorwoord) saamgestem word, dat dit tog eienaardig is dat daar relatief min sistematiese aandag vanuit die geledere van die Geestes- en Sosiale wetenskappe aan hierdie verskynsel geskenk word.

Die vernaamste rede vir bogenoemde tendens hou waarskynlik met die komplekse aard van ontvangersreaksie verband. Dit is beslis nie sonder teoretiese en empiriese motivering, dat Lucie-Smith (1981) in hierdie verband opmerk: "Few things are more complex than our reactions to the nude or near-naked human body" (p. 7 - eie beklemtoning).

Die begrip diversiteit staan sentraal in die kompleksiteits-
omskrywing van erotika. Cline (1974) verwys eweneens na hierdie
stand van sake: "Extremely varied responses to erotic stimuli
occur in the judgemental realm, as, for example, in labelling of
material as obscene or pornographic. Characteristics of both the
viewer and the stimulus influence the response: For any given
stimulus some persons are more likely to judge it obscene than
are others, and for persons of a given psychological or social
type, some erotic themes are more likely to be judged obscene
than are others. In general, persons who are ... less
experienced with erotic materials are more likely to judge a
given stimulus obscene" (p. 191 - eie beklemtoning).

Dit blyk dus uit die bestaande literatuur en teorievorming dat
verskillende individue blootstelling aan 'n erotiese medium
verskillend beleef, verskillend daarop reageer en materiaal van
hierdie aard ten einde laas ook verskillend beoordeel.

Vanuit 'n navorsingsoogpunt, lig Fisher & Byrne (1978a) hierdie
differensiasie in ontvangersreaksie eweneens toe: "Available
evidence suggests that there are distinct differences in ...
responsiveness to erotica, but the nature of these differences
has not yet been systematically analyzed" (p. 283 - eie
beklemtoning).

In aansluiting by die bogenoemde opmerkings van Cline (1974) en
Fisher & Byrne (1978a), fokus hierdie studie in sy geheel daarop
om veranderlikes wat as voorspellers van ontvangersreaksie op

erotiese speelprentinhoud optree, te identifiseer en te analiseer.

1.3 Stand van navorsing in Suid-Afrika

Die besinning rondom die gewenstheid of ongewenstheid van erotika, is plaaslik al beskryf as "'n kontroversiële onderwerp waarna selde op 'n wetenskaplike wyse gekyk word", en waaroor daar "bloedweinig akademiese geskrifte" bestaan (Van der Walt, Rapport, 24 November 1985, p. 24). Die enkele resente akademiese publikasies en artikels rakende erotika - byvoorbeeld dié van Bruwer (1985), Smit (1985) en Van Rensburg (1985, 1986a, 1986b) - is hoofsaaklik teoreties-deskriptief van aard. In teenstelling met veral die Verenigde State van Amerika, en in 'n mindere mate ook Brittanje en Wes-Duitsland, ontbreek empiriese navorsing op hierdie gebied feitlik nog geheel en al in Suid-Afrika.

1.4 Eiesoortige navorsingsproblematiek aan hierdie studie verbonde

In die lig van die bykans algehele afwesigheid van plaaslike navorsing op hierdie sensitiewe navorsingsterrein, sowel as ander problematiese metodologiese aspekte, moes hierdie studie op 'n eiesoortige wyse aangepak word. Voordat primêre navorsingsdoelwitte rakende ontvangersreaksie in detail geformuleer kon word, moes daar eers ondersoek ingestel word na die mate waarin ontvangersreaksie in die eiesoortige Suid-Afrikaanse samelewing, toeganklik vir empiriese navorsing is. 'n Omvangryke voorondersoek is vir hierdie doel geloods.

Hierdie voortoetsingsfase moet nie as 'n selfstandige of losstaande komponent van die studie gesien word nie. Vanweë navorsingsmetodologiese probleme eie aan 'n loods- of eksploratiewe studie, moet hierdie vooronderzoek of voortoetsingeksperiment eerder as die onontbeerlike voedingsbodem gesien word, van waaruit die finale aard van die studie en navorsingsdoelwitte hul beslag gevind het.

1.5 Doelwitformulering vir die vooronderzoek

Die navorsingsdoelwitte van die vooronderzoek was hoofsaaklik eksploratief van aard, en is soos volg geformuleer:

- * 'n algemene en oorsigtelike verkenning van die invloed van erotiese blootstelling op die onderskeie affektiewe, evaluatiewe en behavioristiese dimensies van ontvangersreaksie;
- * die identifikasie van daardie aspekte van ontvangersreaksie wat in die plaaslike samelewingsopset wel toeganklik vir empiriese navorsing is;
- * die identifisering van enkele van die demografiese, psigo-seksuele en blootstellingsveranderlikes wat as voorspellers van die afhanklike veranderlike (ontvangersreaksie) kan dien.

1.6 Doelwitformulering vir die finale ondersoek

Die vooronderzoek het aangetoon dat ontvangersreaksie in al sy dimensies onder bepaalde omstandighede en aan die hand van sekere

voorvereistes, wel plaaslik vir empiriese studie toeganklik is. Daar is egter ook aangetoon dat ontvangersreaksie in al sy dimensies te omvangryk is om volledig in 'n studie van die huidige omvang vervat te word.

Gesien in die lig van die kompleksiteit van die verskynsel onder bespreking, die uitgebreide omvang daarvan, sowel as die gebrek aan substansiële navorsingservaring wat tans nog op hierdie gebied die geval is, is besluit om die navorsing op een dimensie van ontvangersreaksie toe te spits.

1.6.1 Primêre doelwitte.

Die hoofopmerke van die finale eksperiment is soos volg geformuleer:

- * om ondersoek in te stel na ontvangersreaksie op die evaluatiewe vlak, soos dit direk na blootstelling manifesteer in ontvangers se psigo-seksuele evaluasie van verskillende erotiese speelprentjefotonele.

Daar is veral gepoog om in hierdie verband ondersoek na die volgende in te stel:

- * die mate waarin mans en dames in hul psigo-seksuele evaluasie van erotika verskil;
- * of daar by ontvangers met 'n geskiedenis van omvangryke blootstelling aan erotika, sprake van desensitisasie of intensivering in evaluasie voorkom;
- * of seksueel ervare ontvangers meer of minder intens by positiewe of negatiewe evaluasie betrokke is.

Anders as by die voorondersoek val die klem dus hier op die evaluatiewe dimensie. Tog sal daar later (p. 122) aangetoon word dat die affektiewe en behavioristiese dimensies in sekere opsigte steeds onlosmaaklik aan die evaluatiewe verbind bly.

Hoewel psigo-seksuele aspekte in die samestelling van die dinamiese persoonlikheidsstruktuur van die ontvanger by die beoordeling van erotika geaksentueer word, wil die gebruik van die term "psigo-seksuele evaluasie" nie impliseer dat daar nie ook ander aspekte in die samestelling van persoonlikheid is (kyk figuur 5.1) wat nie ook 'n relevante rol speel nie.

1.6.2 Sekondêre doelwitte.

Aangesien die dinamiese persoonlikheidsstruktuur van die ontvanger sentraal in die genoemde subjektiewe evaluasie van erotika staan, is die volgende aspekte wat dirck met die samestelling en aard van hierdie persoonlikheid in verband staan, ook ondersoek:

- * demografiese agtergrond
- * erotiese blootstellingspatrone
- * psigo-seksuele gedragpatrone
- * houdings jeens sensuur (as aanduiding daarvan of 'n bepaalde ontvanger eroto-filies of eroto-fobies jeens erotika ingestel is).

1.7 Metodologiese en teoretiese benadering

Die studie is empiries-eksperimenteel benader. As gevolg van

die sensitiviteit van die navorsingsonderwerp, is daar gepoog om 'n eksperimentele ontwerp en aanbiedingswyse daar te stel wat aan die behoeftes van die eiesoortige plaaslike situasie voldoen. Die proefpersone is onder gekontroleerde omstandighede aan erotiese speelprenttonele blootgestel, waarna daar by wyse van anoniem voltooide vraelyste tendense geïdentifiseer en bepaalde afleidings gemaak is.

1.8 'n Kommunikasiekundige perspektief

Navorsing van hierdie aard word meestal vanuit die vakgebiede van die sielkunde, psigiatrie en in 'n mindere mate ook die sosiologie onderneem. In hierdie studie staan 'n kommunikasiekundige perspektief in die teoretiese en empiriese komponente egter voorop.

Enige oudiovisuele produksie waarin erotiese uitbeeldings voorkom, is in die eerste plek 'n kommunikasieverskynsel. Daarom lê hierdie navorsing klem op daardie aspekte van die proses van erotiese betekenisoordrag wat vanuit die perspektief van die kommunikasieteorie, as relevant beskou kan word. In die lig hiervan is 'n model van erotiese kommunikasie, wat aansluiting by die kommunikasieteorie vind, ontwikkel.

Vanweë die interdisiplinêre aard van die studieterrein, kan die kommunikasiekundige benadering nie anders as om wel by geleentheid aansluiting by relevante aspekte uit veral die sielkunde te vind nie.

Aangesien daar min publikasies met 'n sistematiese kommunikatiewe benadering tot die verskynsel van erotika bestaan, was die

huidige navorser genoop om dikwels selfstandige insette te lewer. In sulke gevalle word gevolglik geen pertinente bronverwysings weergegee nie.

1.9 Plan van studie

In hoofstuk twee is die term "erotiese speelprent" - die spil waarom die studie draai - kortliks omskryf om terminologiese verwarring te voorkom.

Aangesien die speelprent vandag as 'n primêre medium in die kommunikasie van erotiese inhoudes beskou kan word, is die derde hoofstuk aan die historiese ontwikkeling van die speelprent tot erotiese massamedium gewy.

Hoofstuk vier het die erotiese speelprent as kommunikasie-verskynsel onder die soeklig gestel. Hier word in meer besonderhede op die proses van betekenisoordrag deur middel van die speelprent ingegaan. In hoofstuk vyf is die unieke en onderskeidende aard van die erotiese kommunikasieproses belig.

Die metodologiese en empiriese benadering van die reeds vermelde vooronderzoek in die besonder, sowel as dié van die finale ondersoek in die algemeen, het in hoofstuk ses aan die orde gekom. In hoofstuk sewe is die resultate en bevindinge van die voortoetsingseksperiment gerapporteer.

Die aanloop en resultate van die finale eksperiment is in hoofstuk agt weergegee, waarna enkele slotopmerkinge in hoofstuk nege gevolg het.

2.0 BEGRIPSOMSKRYWINGS

2.1 Inleiding

Die erotiese speelprent kan vandag met reg as 'n primêre medium in die kommunikasie van erotiese inhoud beskou word. Daarom is die erotiese speelprent juis dan ook in hierdie studie, bo talle ander kommunikasiemedia waarin erotiese inhoude voorkom, vir die doeleindes van bestudering uitgesonder.

Om enige verwarring te voorkom, is dit noodsaaklik om die begrip "erotiese speelprent" soos dit in hierdie studie voorkom, eers te definieer en verder te omskryf.

2.2 Die term: "speelprent"

Bogenoemde term is gebore uit die behoefte aan 'n versamelnaam om omvattend na konvensionele rolprentproduksie, televisie- en videovervaardiging, sowel as die televisie- en videomatige vertoning van rolprente wat oorspronklik met die oog op skermprojeksie vervaardig is, te verwys.

'n Speelprent word hiervolgens gedefinieer as enige oudiovisuele produksie, waarin die narratief-georiënteerde klassieke paradigma van eksposisie, dramatiese opbou, klimaks, ontknoping en afloop, in 'n mindere of meerdere mate aangewend word om betekenis aan 'n gehoor oor te dra. (Meer oor hierdie paradigma in hoofstuk vier).

Die term speelprent verdien ook verdere toeligting ten opsigte van die volgende:

2.2.1 Die gemeenskaplike semiologiese sisteem van die onderskeie speelprentvorme.

Hoewel daar ooreenkomste en verskille tussen die verskillende vorme van die speelprent bestaan, deel hulle in dieselfde oorkoepelende oudiovisuele kodesisteem.

Bogenoemde stelling ontken nie die feit dat, hoewel die verskeie speelprentvorme oor dieselfde repertoire van klank- en beeldkodes beskik, daar tog wel fynere nuanseverskille in produksie by elke medium voorkom nie. Televisie is byvoorbeeld 'n meer intieme medium as die rolprent. Dit bring mee dat die televisiemedium homself meer tot die gebruikmaking van nabyskote leen, as wat die geval met rolprentproduksie is. As gevolg van 'n ovaalvormige, klein skerm en swakker beelddefinisie, is die visuele impak van die televisiemedium weer baie kleiner in vergelyke met dié van die rolprent. Om hiervoor te vergoed, behoort die oudiodimensie by televisieproduksie groter aandag te geniet.

Monaco (1981) gee 'n gedetailleerde uiteensetting van die verskille tussen die verskeie oudiovisuele media. Binne die konteks van hierdie studie word met bogenoemde voorbeelde volstaan.

In die ontwikkeling van die oudiovisuele semiologiese sisteem van die speelprent, het die rolprentbedryf aanvanklik sentraal gestaan. Die semiologiese, artistieke en tegnologiese ontwikkelingsgang van die televisie- en videomedium (meer ten opsigte van produksie- as vertoonwyse) het direk aansluiting by dié van

die rolprentmedium gevind. Op hul beurt het televisie en video weer nuwe moontlikhede vir groter blootstelling, wyer bemerking en fenominale groei in gewildheid vir die rolprent geopen.

2.2.2 Die onderlinge verhouding tussen die verskeie speelprentvorme.

Wat die produksieverhouding tussen video en televisie enersyds, en en die rolprent andersyds betref, bestaan daar meningsverskil.

In sommige kringe heers daar 'n negatiewe artistieke ingesteldheid jeens televisie- en videoproduksie. Die bekende rolprent-resensent, Pauline Kael (soos aangehaal in Fourie, 1983), deel hierdie ingesteldheid wanneer sy in hierdie verband opmerk:

"What's lost on television is the visual beauty, the spatial sense, the fusion of image and sound - everything that makes movies an artform. Movies made for TV, or movies made for a big screen shown on TV, are reduced to just what the businessman believes in - the bare bones of entertainment" (p. 75).

Bittner (1983) wys daarop dat hierdie meningstryd tussen rolprent en video, nie slegs tot die uiteindelijke kwalitatiewe vertoningswyse en estetiese blootstellingservaring beperk word nie. Hierdie meningsverskil kom ook voor in die keuse aangaande produksietegnieke: "Although some people believe that video has advantage over film, others strongly disagree. Some artists who work with film and have learned to appreciate its unique qualities resist using video as tapes or discs. Others have bridged the gap and have combined both video and film, especially

for special effects" (p. 221).

Die feit dat baie speelprente wat uitsluitlik vir televisie-uitsending bedoel is, in der waarheid rolprentmatig vervaardig word, wys op die vermenging en tegniese wisselwerking wat tans tussen die televisie-, video- en rolprentmedia die geval is.

In die lig van die bogenoemde semiologiese en tegniese ooreenkomste en verskille tussen die verskeie oudiovisuele media, is dit gerade geag om by wyse van die omvattende begrip speelprent, 'n term daar te stel wat al hierdie verskeie vorme omvat, maar wat ook nog ruimte vir die unieke aard van elke medium laat. Waar die term speelprent gebruik word, word omvattend na al die onderskeie speelprentvorme verwys.

Waar die terme rolprent, video- of televisieproduksie wel voorkom, dui dit op eienskappe of relevante besonderhede wat eksklusief net op sodanige speelprentvorm (in teenstelling met die ander-vorme) van toepassing is.

2.3 Die term: "eroties"

Gewoonlik geskied die onderskeiding en beskrywing van die terme "erotika", "pornografie", "erotiese realisme" en dies meer, aan die hand van (a) die moeilik identifiseerbare intensie van die sender, (b) die (nog moeiliker identifiseerbare) geantisipeerde effek daarvan op die ontvanger, of (c) hoogs subjektiewe etiese waardeoordele. Anders as wat byvoorbeeld by Brownmillar (1975), Byrne (1977), Lederer (1980), Zillmann & Bryant (1982), Slade (1984) en

Smit (1985) die geval is, is doelbewus gepoog om hierdie definiële doolhof te vermy.

Die funksionele en relatief maklik toepasbare definisie van erotika of die erotiese, soos dit deur Kearney (1982: 7) geformuleer is, naamlik "the representation of sexuality", word as uitgangspunt geneem.

Vanuit die kommunikasiekundige perspektief word erotika of die erotiese vir die doeleindes van hierdie studie omskryf as: enige oudiovisuele sinspeling op, of voorstelling en uitbeelding van die geslagtelike lewe van die mens.

Binne hierdie breë omskrywing word die terme "erotika", "eroties" en "die erotiese", sinoniem en afwisselend gebruik met uitdrukings soos "seksualiteit", "seksueel" of "die seksuele".

Blote naaktheid as sodanig is ook by hierdie definisie ingesluit. Dit is so dat naaktheid in 'n filmiese konteks nie altyd direk of eksplisiet met overte seksuele aktiwiteite in verband gebring word nie. Tog wys Van Deventer (1985: 3) daarop dat die visuele uitbeelding van die seksuele anatomie van die mens, gewoonlik deur die ontvanger op 'n sinekdogene wyse subjektief en implisiet binne die kader van die seksuele geplaas en ervaar word.

2.3.1 Onderskeid: "pornografie" en "erotiese realisme".

Vir die doeleindes van hierdie studie word net tussen twee vorme van erotika onderskei: "erotiese realisme" en "pornografie". Anders as

by Holbrook (1973), Cline (1974), Smit (1985) en Van Rensburg (1986), geskied hierdie onderskeiding los van enige inhoudelike, estetiese of etiese kriteria.

Die term "pornografie" verwys bloot na seksueel-eksplisiete materiaal, waarvan die besit en vertoning in die Suid-Afrikaanse konteks 'n wetsoortreding is. Erotiese realisme verwys daarenteen na materiaal waarvan die seksuele inhoud nie as ongewens beskou word nie. Die besit en vertoning van erotiese realisme geskied dus nie onwettig nie.

2.4 Samevatting

In hierdie hoofstuk is aangetoon dat met die uitdrukking "erotiese speelprent" verwys word na 'n narratiewe rolprent-, televisie- of videoproduksie, waarin seksuele inhoud van een of ander aard voorkom. 'n Onderskeid tussen "erotiese realisme" en "pornografie" is doelmatig aan die studie getref.

In hoofstuk drie volg 'n historiese oorsig aangaande die ontwikkeling van die erotiese speelprent as 'n primêre massamedium in die kommunikasie van erotiese inhoud. Daar word onder meer aangetoon dat oudiovisuele erotika nie 'n resente verskynsel in die massamedia is nie. Deur die geskiedenis heen het daar nog altyd 'n noue verbintenis tussen erotika en die ontwikkeling van die speelprent as massamedium bestaan.

3.0 ONTWIKKELING VAN DIE EROTIESE SPEELPRENT AS MASSAMEDIUM

3.1 Inleiding

Die ontwikkeling van die erotiese speelprent as massamedium beskik oor 'n lang historiese aanloop. Gordon (1980) beklemtoon die noue verband tussen die ontwikkeling van die verskeie kommunikasie-media en die aanwending van erotika daarin soos volg: "Each and every instrument of communication that has been devised to date by man has almost immediately turned to the service of what the culture in which it was invented called 'pornography'" (p. 32).

In hierdie hoofstuk volg 'n kort historiese oorsig aangaande die noue samehang van erotika met die algemene historiese en tegnologiese ontwikkeling van die speelprent.

Die werkswyse wat in hierdie hoofstuk gevolg word, is in analogie met die vermelde stelling van Gordon (1980). 'n Kort historiese oorsig oor die ontwikkeling van elke speelprentvorm word eers gegee. Daarna word aangetoon hoe erotika feitlik van meet af aan 'n immerteenwoordige verskynsel in hierdie ontwikkeling was.

Tensy anders verwys, word hoofsaaklik op Bardèche & Brassil-lach (1972), Gagnon (1977), Ellis (1979) Knight (1979), Gordon (1980), Jowett & Linton (1981), Bittner (1983), Slade (1984), asook Fiske & Hartley (1984), as basisbronne gesteun.

3.2 Rolprent

3.2.1 Historiese ontwikkeling van die rolprent.

Sedert die ontwikkeling van die eerste fotonegatiwe deur Joseph Niepce in 1826 (Gernsheim, 1965), het dit by die moderne mens 'n obsessie geword om aan die stilfoto lewe te gee.

Erkenning vir die ontwikkeling van die eerste rolprentkamera (in 1889) kom William Dickson en Thomas Edison toe. In die daaropvolgende jaar het hulle met die produksie van dit wat as die eerste rolprentsekwense beskou kan word, begin.

Teen 1891 het Edison die eerste primitiewe rolprentateljee by West Orange, New Jersey, opgerig. "Black Maria" (soos hierdie onooglike stellasië vanweë die buitenste bedekking van swart teerpapier genoem is) kan beskou word as die geboorteplek van die internasionale kommersiële rolprentbedryf.

Die eerste rolprentsekwense - met sirkusartieste, vaudeville-komediante, afgerigte diere, dansuitvoerings ensovoorts as inhoud - is vertoon deur 'n apparaat wat as die kinetoskoop bekend gestaan het. Laasgenoemde was 'n ongeveer een meter hoë houtkabinet met loergate waardeur 'n toeskouer bewegende beelde kon dophou.

Kinetoskope was oral op straat, by openbare geboue, afdelingswinkels en by lokale wat spesiaal vir waarneming ingerig was, beskikbaar gestel. Hierdie kinetoskoop-waarneming het vinnig tot 'n gewilde vorm van vryetydsbesteding ontwikkel.

In 1897 het Edison ook die eerste rolprentprojektor (in die ware

sin van die woord), die sogenaamde projekteerende kinetoskoop, ontwikkel en gepatenteer.

Die Franse broers, Auguste en Louis Lumière, het verbeterings op beide Edison se rolprentkamera en -projektor aangebring. Sedert Desember 1895 was die broers se eie rolprentproduksies gereeld in die kelderverdieping (genoem die Salon Indien) van die Grand Café in Parys, te sien.

Vroeë stilrolprentsekwense wat aanvanklik slegs 30 tot 60 sekondes geduur het, is meestal in vaudeville-teaters as deel van die algemene vermaak vertoon.

Teen 1905 was die gemiddelde tydsduur van die meeste stilprente ongeveer 12 minute. In dieselfde jaar het die primitiewe voorloper van die moderne bioskoopteater, die sogenaamde nickleodeon, sy verskyning gemaak. Hierdie projeksielokaal waar 'n "nickle" as toegangsfooi gevra is, was uiters gewild onder die publiek. 'n Groeiende behoefte aan nuwe rolprentproduksies is mettertyd ondervind. Die meeste nickelodeons het 'n projeksie-program van ongeveer 30 minute aangebied.

Ellis (1979: 84) meld dat 28 000 vertoonlokale tussen 1913 en 1916 soos paddastoele in die Verenigde State van Amerika verrys het. Ongeveer agt miljoen rolprentgangers het hierdie teaters per week besoek. Hierdie era is deur die oprigting van reuse teaterkomplekse gekenmerk. Die Capitol-teater met sitplek vir 5 300 teatergangers is onder meer in 1919 in New York opgerig.

Gedurende die Twintigerjare het die Verenigde State van Amerika

(met Hollywood as filmhoofstad) ontwikkel as die toonaangewer in die internasionale rolprentbedryf. In hierdie era is ongeveer 400 tot 500 kommersiële rolprente per jaar in Hollywood vervaardig. Die groot rolprentorganisasies het jaarliks teen so 'n hoë frekwensie nuwe stilprentproduksies die lig laat sien, dat hulle teoreties gesproke elke week 'n nuwe produksie in hul teaters kon vrystel.

Sedert die begin van die Twintigerjare het die ontwikkeling van verskeie klanksisteme aandag geniet. Warner Brothers het in 1926 met 'n sogenaamde Vitaphone-sisteem, die eerste vollengte rolprent met 'n klankbaan (naamlik Don Juan) vervaardig.

Op 6 Oktober 1927 het Warner Brothers ook die eerste openbare bekendstelling van 'n klankrolprent in New York behartig.

Hoewel The Jazz Singer nie chronologies gesproke die eerste klankrolprent was nie, was dit wel die eerste om al die komponente van die rolprentklankbaan (dialog, musiek en byklanke) in te sluit. Teen 1930 was die meeste teaters in Amerika ingerig om klankrolprente te akkommodeer.

In 1935 is die volgende tegnologiese mylpaal bereik, toe die eerste vollengte rolprent in kleur (Technicolor), getiteld Becky Sharp, vrygestel is.

Gedurende die Veertigerjare is ongeveer 400 tot 500 nuwe klankrolprente per jaar vervaardig. Die weeklikse teaterbywoning-syfers het tot tussen 80 en 100 miljoen per week gestyg (volgens Ellis, 1978).

Verdere tegnologiese ontwikkeling in die rolprentbedryf het so nou aan die hand van kompetisie met die televisiebedryf geskied, dat dit eerder in afdeling 3.3 in samehang met die ontwikkeling van die televisie-medium bespreek word.

Anders as televisie, word die rolprentbedryf voortdurend gekonfronteer met die oordele van doemprofete, soos byvoorbeeld dié van Spraos: "cinema, like all things, will die in due course - unless dramatic changes are made in their nature and method of presentation" (in Jowett & Linton, 1981: 128).

Die ontwikkeling van Dolby Stereo-klanksisteme (aanvanklik net vir gebruik in musiekrolprente soos Tommy (1975), maar sedert die produksie van The Deerhunter (1978) ook in die gewone narratiewe rolprent) was die direkte gevolg van die noodsaak tot voortdurende innovatiewe ontwikkeling in die rolprentbedryf.

3.2.2 Ontwikkeling van erotiese tendense in die rolprent.

Terwyl die eerste rolprentsekwense van Edison sedert 1895 die verbeelding van rolprentgehoë begin aangryp het, het die oervorm van die moderne erotiese speelprent ook sy verskyning gemaak. Slade (1984) wys daarop dat "fifty-foot lengths of celluloid displaying totally nude females flickered through Edison cabinets as early as 1899" (p. 149).

Drie tot vier jaar later is die eerste uitbeeldings van seksuele gemeenskap op film vasgelê. Geeneen van hierdie oorspronklike erotiese rolprentsekwense wat voor 1910 vervaardig is, het egter behoue gebly nie. Die oudste behoue sekwense is waarskyn-

lik uittreksels uit die 'skandalige balletstuk', Afternoon with a Faun, waarin die balletmeester Nijinsky geslagsgemeenskap op die verhoog gesimuleer het.

Die meeste van hierdie erotiese rolprente is deur amateurs vervaardig. Professionele produsente het soms vir die 'pret' rolprente van hierdie aard vervaardig. Die gemiddelde tydsduur van erotiese rolprente uit hierdie era was ongeveer tien minute. Hierdie kort spoele met erotiese tonele het mettertyd in die algemene omgangstaal as "stags" bekend gestaan (volgens Slade, 1984).

Die ontwikkeling van die erotiese rolprent moet op twee vlakke onderskei word:

(a) Die erotiese speelprent in die pornografiese tradisie.

Slade (1984) onderskei baie duidelik tussen twee erotiese tradisies, wanneer hy rolprentpornografie as "a genre that developed independently of Hollywood or the other film capitals" (p. 150), beskryf.

Die pornografiese rolprentbedryf is aanvanklik vanweë wetlike beperkinge op die eksplisiete aard en dikwels aanstootlike inhoud daarvan, ondergronds bedryf. Die pornografiese bedryf het dus aanvanklik in relatiewe isolasie van die konvensionele en openbare rolprentbedryf ontwikkel.

Die produksie, beskikbaarheid en vertoning van pornografiese

"stags" is aanvanklik in 'n groot mate deur tegnologiese tekortkominge aan bande gelê. Aangesien privaat laboratoriums skaars was, is die meeste pornografiese rolprente na-ure en dikwels onwettig in die filmlaboratoriums van gevestigde instansies ontwikkel. Projektors was ook baie skaars.

Die ontwikkeling van die pornografiese rolprentbedryf het in die Verenigde State van Amerika en Europa verskillende patrone gevolg. In Europa was hierdie rolprente gewoonlik die eiendom van bordele, en het deel van die 'vermaak' wat aangebied is, uitgemaak. In Amerika was die "stag" daarenteen die uitsluitlike eiendom van die rondreisende professionele vertoner. Veral studentegroepe, weermaginstansies en mansklubs het van die dienste van die professionele vertoner gebruik gemaak. Hierdie eksklusiewe mansgehore is soms aangevul deur prostitute en danseresse om tot die 'vermaaklikheidspakket' by te dra.

Met die verloop van tyd het ondernemings in groter stede rolprente en projektors op 'n huurbasis aan kliënte verskaf. Die eerste openbare vertoning van hoogs eksplisiete pornografiese rolprentmateriaal het in 1968 in die Avon-teater, New York, plaasgevind.

In aansluiting by Slade (1984) kan die ontwikkeling van die pornografiese rolprent oor die algemeen in drie fases verdeel word:

- (i) Tot ongeveer 1930 reflekteer rolprentinhoud meestal plaaslike vulgêre volksoorlewering en obsene humoristiese

vertellinge.

- (ii) Na 1930 het erotiese rolprente in 'n toenemende mate uit blote weergawes van blatante geslagsgemeenskap, meestal sonder 'n dramatiese struktuur van enige aard, bestaan.
- (iii) Sedert die Sestigerjare het dramatiese struktuur en -aksie in 'n toenemende mate aandag geniet. Naas die gebruiklike prostituit as model en die bordeel as agtergrondsituasie, het volwaardige akteurs en aktrises ook in pornografiese produksies met meer pretensieuse storielyne en dramatiese handeling, hul verskyning gemaak.

Tog is Slade (1984: 151) van mening dat die tipiese pornografiese rolprent nog nooit ten volle ten opsigte van dramatiese struktuur en -handeling ontwikkel het nie: "Just as too many props can distance the dancer from the dance, so too complex a plot or too elaborate a set can undermine sexual congress in the stag".

Die "stag" wat aanvanklik 'n vorm van vermaak vir die laer sosiale klasse was, het gaandeweg sy aanslag en inhoudelike aard op die middelklas begin rig. Slade (1984) wys eweneens op hierdie veranderende tendens: "(the stag's) raucous, demotic, secular treatment of sex sometimes offended the middle-class men who nevertheless made up larger and larger proportions of the audiences. They might have preferred prettier females in less silly stories, but they settled for the cheap and the trivial. Not until the 1970's would pornographic films embrace obviously middle-class sensibilities and fantasies" (p. 115).

"Stags" is meestal met die oog op heteroseksuele mansgehoere vervaardig. Produksies met manlike homoseksuele temas het na 1920 hul verskyning gemaak. Manlike homo-erotisme is egter kontra-produktief en frustrerend deur heteroseksuele mansgehoere ervaar. Die gevolg was dat homoseksuele "stags" (wat meerendeels op minderheidsgehoere ingestel was) 'n eiesoortige tradisie en ontwikkelingspatroon buite die heteroseksuele pornografiese hoofstroom gevolg het. Hierbenewens is dit interessant dat eksplisiete lesbiese tonele tot 'n standaard tema in die heteroseksuele pornografiese rolprent ontwikkel het.

Die "stag" is aanvanklik deur 'n nie-gewelddadige inhoudelike aard gekenmerk. Waar die uitbeelding van seksuele geweld (soos verkragting) wel voorkom, het dit met groot stylvolheid gepaardgegaan. So byvoorbeeld het die stylvolheid van die uitbeelding van 'n verkragtingstoneel in een van die oudste behoue "stags", getiteld The Satyr (1913), meegebring dat dit al ironies beskryf is as "one of the gentlest ever recorded" (Slade 1984: 152). Ondiskrete seksuele geweld was in die vroeë erotiese rolprentbedryf 'n verbasende rariteit.

Die Sestigjarige het egter 'n kentering ten opsigte van die uitbeelding van seksuele geweld meegebring. Veral Britse en Amerikaanse vervaardigers het uitbeeldings van seksuele geweld op die mees ondiskrete en onsmaklike wyses ooit, op film begin vaslê. 'n Blote oorsig van veelseggende rolprenttitels uit hierdie periode gee 'n aanduiding van die nuwe tendens tot seksuele geweld in die bedryf: Her Maid Raped (1965), Her Daughter Raped

(1965), Dirty Perverts (1967), Flogged and Raped (1969), ensovoorts. Gedurende hierdie era het gerugte oor die bestaan van sogenaamde "snuff films" (Lederer, 1980), waarin werklike seksuele en sadistiese geweldpleging teenoor vroue verfilm is, ontstaan.

In die Sewentiger- en Tagtigerjare het hierdie tendens waar erotiek en geweld hand aan hand gegaan het, in 'n mate afgeplat. Vandag het pornografie en geweld elkeen tot 'n eiesoortige genre ontwikkel.

Wat inhoud betref, word die tipiese pornografiese rolprent dikwels as "anti-normatief" bestempel (vergelyk Smit, 1985). Hierdie siening word deur Marsden (1982) gedeel, wanneer hy die volgende stelling maak: "Pornography must continually assault barriers and menace taboos ... (it) flows from the vision of the irresponsible, the wild, the anarchic and crystallizes out of supersaturated fantasy. Like myth, pornography accomplishes its intent through glimpses of the unlikely, occasionally the unspeakable, made flesh - or made object" (p. 155).

Die gewildste temas in pornografiese rolprente vind aansluiting by Marsden (1982) se bovermelde tipering. Minder konvensionele seksuele aktiwiteite soos anale en orale seks, bloedskande, kindereksplorasie, bestialiteit, penetrasie deur vreemde voorwerpe, lesbiese handeling en seksuele orgies, is van die temas wat teen 'n hoë frekwensie in die pornografiese hoofstroom voorkom.

Betroubare data aangaande die omvang van die pornografiese

rolprentbedryf is moeilik bekombaar. Daar is wel gesaghebbende outeurs soos Malamuth & Donnerstein (1984), wat beweer dat die winsgewendheid van hierdie bedryf van 'n groter omvang as dié van die internasionale konvensionele rolprent- en musiekbedryf tesame, blyk te wees.

(b) Die erotiese rolprent in die Hollywood-tradisie.

Bittner (1983) beklemtoon die feit dat rolprentproduksies met 'n erotiese strekking nie vreemd aan die vroeë Hollywood-tradisie was nie, soos volg : "Sex made its appearance in a number of early films. Sinners in Silk in 1924 had Hedda Hopper's drinks spiked so that the villain could take her home for the evening. In those days wild intentions were mostly thwarted, however. Greta Garbo excited early audiences in such films as The Temptress, in which she played a loose woman who drove men to murder. In Flesh and the Devil Garbo teamed up with John Gilbert for some of the hottest love scenes of the era" (p. 193).

Gedurende die Twintigerjare het Hollywood-produksies in 'n toenemende mate die wêreldwye verandering in morele standaarde gereflekteer. Gesofistikeerde voorstellings van die seksuele het groot loket-treffers geword. Onder leiding van gemeenskaps- en kerkleiers het 'n groeiende wantroue by die publiek aangaande die nadelige tendensstellingsfunksie van die rolprent as massamedium ontstaan.

Hierdie openbare agterdog is na 'n reeks opspraakwekkende skandale in Hollywood (kyk in Bardèche & Brasillach, 1970: 205 - 206) op die spits gedryf. As gevolg van openbare druk was die rolprent-

bedryf genoodsaak om in 1922 'n liggaam vir selfregulasie, die "Motion Pictures Producers and Distributors Association of America", in die lewe te roep.

Onder toesig van hierdie liggaam is die erotiese in die rolprentbedryf voortaan meer diskreet hanteer - soveel so dat Lloyd & Fuller (1983) oor die rolprente van die seksgodin van die jare Dertig, Mae West, die volgende gevolgtrekking kan maak: "Never has sexual suggestiveness been so humorously, artful and yet so essentially innocent" (p. 463).

Die Sestiger- en Sewentigerjare is deur 'n opvallende tendensverandering rakende die uitbeelding van die erotiese in die konvensionele rolprentbedryf gekenmerk. Hierdie tendensverandering het direk met die genadelose kompetisie om kykersgetalle tussen die rolprent- en televisiebedryf, verband gehou.

Die televisie-medium is vanweë sy besondere aard en funksie in die gemeenskap aan streng sensurbepalings onderworpe. Daarenteen het 'n tendens tot die verslapping van beheer oor rolprentinhoud wêreldwyd ingetree. Die rolprent (in teenstelling met televisie) het al hoe meer vryheid van ekspressie begin geniet, wanneer dit by die uitbeelding van die erotiese kom. Hierdie tendens het ook met 'n nuwe navorsingsera, waarin die manipulatiewe mag van die massamedia in 'n toenemende mate bevraagteken is, saamgeval (meer hieroor in afdeling 4.7.4).

Met die genoemde groter vryheid van ekspressie kon die rolprentbedryf

teatergehoore dit bied wat televisie nie kon nie - die aansny van kontroversiële temas wat deur die meer diskrete televisiebedryf as te sensitief van aard beskou is. Jeugrebellie, homoseksualiteit en seksuele promiskuititeit was onder meer die temas van rolprente soos Rebel Without a Cause (1955), Cat on a Hot Tin Roof (1958), Running Wild (1955), The Graduate (1967) en Midnight Cowboy (1969). Baie van hierdie rolprente het lank na produksie eers hul verskyning op die televisieskerm gemaak.

Die kommersiële waarde van die uitbeelding van die seksuele is sterk deur die rolprentbedryf, in teenstelling met die meer ingeperkte televisie-medium, geëksploiteer. Bittner (1983) sluit soos volg by hierdie tendens aan: "The audiences that violence could not lure to the box office, sex did. Midnight Cowboy had an X-rating. Jane Fonda lay nude in a science fiction love-making tube in Barbarella, and A Clockwork Orange detailed future sex. Swapping sex was the theme of Bob and Carol and Ted and Alice. Prostitution appeared in such films as Irma la Douce, starring Jack Lemmon, and sexual fantasy was the theme of Belle de Jour. Two films, I am Curiously Yellow and Carnal Knowledge, contained such explicit scenes that they provoked court cases testing the power of censorship. Yet even harder-core sex appeared in the 1973 production of Last Tango in Paris starring Marlon Brando. Receiving attention as more serious X-rated films of the era were Deep Throat and The Devil in Miss Jones" (p. 216).

In teenstelling met die tipiese pornografiese rolprent, het die uitbeelding van die seksuele in die meeste rolprente in die Hollywood-tradisie simulatief (nabootsend) van aard gebly.

Daar is nooit ten volle tot die gedetailleerde verfilming van riele seksuele aktiwiteite - soos in die pornografiese tradisie die geval is - oorgegaan nie.

Hoewel Slade (1984: 150) die resente onderskeid tussen die twee tradisies as "a seperation that is less pronounced today" beskryf, het dit tot op hede nog nie gebeur dat Hollywood op 'n groot-skaalse wyse met die bestaande pornografiese filmbedryf geassimileer het nie. In stede daarvan is die pornografiese bedryf sedert die vroeë Sewentigerjare, eerder deur sy meer gerespekteerde Hollywoodse stalmaat beïnvloed. Afgesien van storielyne wat oorgeneem en verwerk word, word bepaalde filmiese tegnieke, tendense en temas, ook deur pornografiese vervaardigers uit populêre rolprente oorgeneem, om groter byklank by 'n al hoe meer media-belese gehoor te vind. So byvoorbeeld was 'n erotiese rolprent soos Blond Goddess (1982), in der waarheid 'n 'verseksualiseerde' weergawe van die storielyn van die bekende Hollywood-produksie: Raiders of the Lost Ark (1981).

Wat erotiese rolprentblootstelling betref, is Suid-Afrika een van die min Westers-georiënteerde lande waar die besit van en blootstelling aan produksies uit die pornografiese tradisie, steeds onwettig is. Wat erotiese produksies in die Hollywood-tradisie betref, word sensuur sedert die middel van die Tagtigerjare minder rigied toegepas. In die Suid-Afrikaanse konteks is Terre'blanche van mening dat "wat seks of naaktheid betref, dit (tans voorkom) asof die Appêlraad wel sy ouderdomsbepanking afskaal" (Rapport, 9 Februarie 1986, p. 9). Die gevolg is dat al

hoe meer rolprente wat in die verlede as ongewens beskou is, byvoorbeeld A Clockwork Orange (1971), Last Tango in Paris (1973), Pretty Baby (1975) en The Canterbury Tales (1975), nou wel plaaslik vir die eerste keer vrygestel is.

3.3 Televisie

3.3.1 Historiese ontwikkeling van televisie.

Soos reeds genoem, het die omvang van rolprentproduksie gedurende die Veertigerjare op ongeveer 400 tot 500 per jaar gestaan. Volgens Ellis (1979: 375) het hierdie produksiefrekwensie in die Sestigerjare tot ongeveer 136 per jaar gedaal. Die totale weeklikse teaterbywoningsyfer het ook van ongeveer 90 miljoen tot slegs 46 miljoen afgeneem.

Die vernaamste rede vir hierdie drastiese deteriorasie in die gewildheid van teaterbesoek as 'n vorm van vryetydsbesteding, was ongetwyfeld die koms van 'n nuwe medium wat die publiek se verbeelding aangegryp het - televisie.

Televisie-uitsendings op 'n eksperimentele basis, het net voor die uitbreek van die Tweede Wêreldoorlog in die Verenigde State van Amerika in aanvang geneem. Na baanbrekerswerk in die Twintigerjare deur veral Philo Fransworth en Vladimir Zworykin, is die televisie-medium op die World Fair van 1939 deur die Radio Corporation of America bekendgestel (volgens Chester, Garrison & Willis, 1978).

Openbare belangstelling in die televisie-medium het gedurende die

Veertiger- en Vyftigerjare teen 'n fenominale tempo toegeneem. Die vyf sendstasies en die paar honderd private televisiestelle wat in 1946 die bedryf saamgestel het, het duiselingwekkend vinnig vermenigvuldig. Teen 1950 was daar reeds 100 sendstasies in werking, terwyl meer as vier miljoen huishoudings oor ontvangstoestelle beskik het. Teenswoordig reken Ellis (1979: 376) dat daar meer televisiestelle as mense in die Verenigde State van Amerika is!

Die aanvanklike kompetisie tussen die rolprent- en televisiebedryf was genadeloos. Rolprentorganisasies het geen akteur, draaiboekskrywer of regisseur wat onder kontraktuele verbintenis gestaan het, toegelaat om televisiewerk te doen nie. Geen rolprente is die televisienetwerke vir uitsending aangebied nie. Op hul beurt het die televisienetwerke geen reklame aan gebeure in die rolprentbedryf verskaf nie.

Die koms van kleurtelevisie in 1953 het meegebring dat hierdie medium nog aantrekliker vir die publiek geword het. Gevolglik was 'n verdere intensiteitstoename in kompetisie tussen rolprent en televisie onvermydelik.

In die rolprentbedryf is allerhande nuwe innovasies ontwikkel om verlore toeskouergehore terug te wen. Die Cinerama-projeksiesisteen, wat bestaan het uit meervoudige projeksies op 'n reuseskerm en die kykergehoor byna omring het, is een voorbeeld. 'n Verstommende illusie van realisme is deur hierdie projeksiesisteen geskep. Die aanwending van die Cinerama-sisteen het egter slegs op 'n klein skaal in die praktyk gerealiseer.

Min teaters het oor die fisieke ruimte of fondse beskik om hierdie komplekse en duur sisteem te akkommodeer.

Daar is ook geëksperimenteer met die vervaardiging en projeksie van driedimensionele rolprente. Met die uitsondering van enkele, byvoorbeeld Creature of the Black Lagoon (1954), was die meeste van hierdie produksies egter artisties gesproke van 'n minderwaardige gehalte. Die oorgrote meerderheid van hierdie rolprente word met reg deur Jowett & Linton (1981) as "ultimately short-lived gimmicks" (p. 121) afgemaak.

Tegnologiese verbetering van 'n meer blywende aard, soos die ontwikkeling van Cinemascope-projeksie (waar skermwydte tot 'n ratio van twee tot vyf vergroot is), het ook uit die felle kompetisieperiode tussen die televisie- en rolprentmedia voortgespruit. The Robe (1953) was die eerste produksie wat in Cinemascope vrygestel is. Meer gesofistikeerde klankstelsels, soos Kinevox-Stereo, is terselfdertyd ontwikkel.

Met die produksie van epiese en skouspelagtige rolprente - waarvan die omvang so groot was dat nóg die publiek, nóg die nuusmedia dit kon ignoreer - het die rolprentbedryf ook gepoog om die afplating in teaterbywoningsyfers teen te werk. Rolprente soos Quo Vadis (1951), Ben Hur (1959), Cleopatra (1963) en The Sound of Music (1965), dateer uit hierdie era.

Die rolprent- en televisiebedryf het teen die middel van die Vyftigerjare besluit om die strydbyl te begrawe. In 1955 het rolprentorganisasies hul rolprentkluisse vir die televisiebedryf oopgesluit. Sedertdien het die vertoning van rolprente

wat oorspronklik vir skermprojeksie bedoel was, 'n standaard aanbieding op televisie geword.

Nuwe moontlikhede vir samewerking, en die uitruil van tegnologie en talent is tussen die eens geswore mededingers geopen.

Hollywood het begin met die vervaardiging van produksies wat eksklusief vir televisie-uitsending bedoel is. Bekende televisiepersoonlikhede het in 'n toenemende mate hul verskyning in rolprentproduksies gemaak.

Ellis (1977) beskryf die noue samewerking wat daar vandag tussen die televisie- en rolprentbedryf bestaan, soos volg: "It is difficult to determine where the old Hollywood leaves off and where new television begins. Whether TV has taken over the movies or the other way round is moot. The financial interests are mixed and are complicated by the entrance of 'conglomerate' operations" (p. 377).

3.3.2 Ontwikkeling van erotiese tendense in televisie.

Televisie word wêreldwyd meestal aan strenger beheermaatreëls rakende programinhoud onderwerp, as wat die geval met die rolprentbedryf is. Die rede hiervoor is dat televisie as die belangrikste vorm van gesins- of openbare tuisvermaak beskou word.

In die storielyne van baie televisiespeelprente en -reekse kom verwysings van 'n seksuele aard (byvoorbeeld voor- of buitewelike geslagsgemeenskap, seksuele molestasie en prostitusie) dikwels voor. Tog geskied die feitlike uitbeelding

van hierdie handeling gewoonlyk op 'n baie minder eksplisiete wyse as wat in rolprente die geval is.

Bovermelde stelling word deur navorsing ondersteun. Na afloop van 'n inhoudsanalise van die uitbeelding van seksualiteit in Amerikaanse televisieprogramme (wat ook vir Suid-Afrika 'n vername bron van programmatuur is), het Franzblau, Sprafkin & Rubenstein (1977) tot die volgende slotsom gekom: "The major finding was that physical intimacy appeared most often in less sensuous forms than one would expect from the public criticism of the portrayal of sexuality on current television programming" (p. 164 - eie beklemtoning).

Hoewel daar 'n verskil in intensiteit by erotiese rolprente en televisieprogramme voorkom, het 'n studie van Bradley, Graef, Fernandez-Collado, Korzenny & Atkin (1980) bevind dat daar wel sprake van 'n voortdurende toename in die frekwensie van erotiese uitbeelding in televisieprogramme is. Daar is ook bevind dat die uitbeelding van die seksuele meestal in 'n voor- of buitehuwelikse konteks geskied.

Die reedsvermelde tendens dat die rolprentmedium relevante en kontemporêre seksuele tendense kan aansny, lank voordat die konvensionele televisiemedium dit kan doen, duur vandag nog voort. Waar die televisiemedium dit wel doen, gaan dit met veel meer diskressie en gesofistikeerdheid gepaard, as wat die geval gewoonlyk in rolprente is.

3.4 Video

3.4.1 Historiese ontwikkeling van video.

Die videomasjien is in 1956 met die oog op die blote kopiëring van kommersiële televisieprogramme aan die koperspubliek bekendgestel. Gedurende die Sewentiger- en Tagtigerjare het die video-bedryf 'n rewolusie op die front van tuisvermaak ontketen, toe dit as medium vir private speelprentblootstelling op die voorgrond getree het.

By wyse van speelprente in videoformaat, is die kyker vir die doeleindes van tuisvermaak, vir goed van die tegniese frustrasie van rolprentprojeksie, sowel as van die tirannie van televisie-programskedulering, verlos.

3.4.2 Ontwikkeling van erotiese tendense in die videobedryf.

Afgesien van tegnologiese voordele bo dié van rolprentprojeksie, leen video homself volmaak tot 'n erotiese speelprentmedium. Erotiese speelprentgehoore word nou wêreldwyd die potensiële verleentheid gespaar, wat dikwels met die openbare besoek van pornografiese rolprentteaters gepaardgaan. Die kyker kan homself nou privaat, of in 'n groep van sy eie keuse aan pornografiese speelprentinhoud blootstel. Konfidensiële posbestellings van pornografiese videomateriaal het ook algemeen geword.

Waar sensuurwetgewing streng toegepas word, het die videomedium vanweë sy besonderse aard die omseiling van sodanige wetgewing vergemaklik. Die onwettige kopiëring van ongewenste video-

materiaal is relatief eenvoudig in vergelyke met dié van die rolprent. Video het ongetwyfeld die sirkulasie van oudiovisuele pornografie in die gemeenskap tot ongekende proporsies verhoog.

Video kan vandag sonder twyfel as die mees gewilde erotiese speelprentmedium beskou word. Afsiesien van erotiese rolprente wat op video gekopieer word, het daar naas die pornografiese rolprentbedryf, mettertyd 'n selfstandige pornografiese videobedryf ontstaan. Dieselfde temas wat oorspronklik in die pornografiese rolprentbedryf gewild was, is ook deur die videobedryf oorgeneem.

Die tegnologie en bedryfstruktuur wat aan videoproduksie verbonde is, is relatief eenvoudig in vergelyke met dié van die rolprent. Gevolglik word die erotiese videomark gekenmerk deur 'n groot aantal twyfelagtige produsente wat 'n stortvloed minderwaardige produksies lewer.

Gedurende die Tagtigerjare het die pornografiese videobedryf, ten koste van die pornografiese tydskrifbedryf, in gewildheid toegeneem. Gevestigde tydskrifuitgewers soos Playboy, was terwille van oorlewing genoop om tot die verspreiding van pornografiese videomateriaal toe te tree.

Die volgende tabel (Newsweek, 4 Augustus 1986, p.25) weerspieël die fenominale groei in Amerikaners se benaderde jaarlikse besteding aan pornografiese videomateriaal:

Figuur 3.1

Groei in jaarlikse besteding aan pornografiese videomateriaal
in die Verenigde State van Amerika

1983	\$220 000 000
1984	\$280 000 000
1985	\$375 000 000
1986	(by benadering) \$450 000 000

Jowett & Linton (1981: 119) wys daarop dat nagenoeg 60% van alle privaat video-aankope in die Verenigde State van Amerika deur pornografiese video's in beslag geneem word.

Die erotiese videobedryf in Suid-Afrika het al 'n wye reeks plaaslik vervaardigde produksies die lig laat sien. Lourens Swanepoel met The Sandpiper (1985), Confessions of a Young Girl (1986) en Love in the Woods (1986); Arthur Hays met Dream Woman (1985), Party Games (1985) en The Do's and Dont's of Striptease (1986), asook Peter Lencell en Beau Brummel met videoproduksies van 'n naturalistiese aard byvoorbeeld Dare to Go Bare (1985) en Once We Were Nude (1986), is die toonaangewers in die plaaslike bedryf. Laasgenoemde produksie van Lencell en Brummel is internasionaal vrygestel.

Die meeste van hierdie Suid-Afrikaanse videoproduksies word vir private aankope in plaaslike manstydskrifte geadverteer, terwyl

sommige met 'n ouderdomsbepërking in videowinkels te huur is.

3.5 Kabel- en subskripsietelevisie

3.5.1 Historiese ontwikkeling van kabel- en subskripsietelevisie.

Kabeltelevisie het tussen 1948 en 1952 in die Verenigde State van Amerika sy ontstaan gehad. Soos die naam aandui, word alle programmatuur per kabel versend, waarna ingeskrewe ontvangers slegs vir daardie programmatuur wat wel benut is, betaal.

Voordele soos die verligting van uitsaaifrekwensies vir alternatiewe gebruik, 'n verbeterde seinkwaliteit en 'n groter moontlike verskeidenheid van programme, word as redes aangevoer waarom kabeltelevisie as dië speelprentmedium van die toekoms beskou word. In die Verenigde State van Amerika was 9 000 gemeenskappe alreeds teen 1977 met kabeltelevisie bedien (volgens Chester, et. al., 1978).

Subskripsietelevisie is in 1950 vir die eerste keer in New York, Los Angeles en Chicago ingestel. Subskripsietelevisie funksioneer op dieselfde basis as kabeltelevisie, behalwe dat lugsending in plaas van kabeltransmissie die geval is. Die ontvangstelle van inskrywers op 'n bepaalde subskripsienetwerk, word met dekodeerders toegerus wat die andersins verwronge seine van die sendstasie betekenisvol ontsyfer en verbeeld.

In 1983 was agt miljoen Amerikaanse huishoudings reeds by subskripsiesisteme ingeskakel. Sowat 75% van die programtyd van kabel- en subskripsienetwerke word aan die vertoon

van resente speelprente (6 tot 18 maande oud) gewy (Jowett & Linton, 1981: 118).

Die eerste Suid-Afrikaanse subskripsiesisteen, M-Net, is op 1 Oktober 1986 aan die Witwatersrand in werking gestel (Pauw: Rapport, 7 September 1986, p. 1). Ten spyte daarvan dat groot dele van die land nog nie deur M-Net bedien word nie, was daar teen Oktober 1987 reeds 68 000 huishoudings en instansies op hierdie netwerk ingeteken (Die Volksblad, 12 November 1987, p. 3).

3.5.2 Ontwikkeling van erotiese tendense in kabel- en subskripsietelevisie.

In die uitbeelding van erotiese inhoud bestaan daar 'n defnitiewe aanbiedingsverskil tussen kabel- en subskripsietelevisie enersyds, en konvensionele televisie andersyds. Hierdie verskil kom tot 'n groot mate ook plaaslik aan die lig wanneer die aanbieding van erotiese speelprentmateriaal deur onderskeidelik die SAUK en M-Net, met mekaar vergelyk word.

In teenstelling met die SAUK wat strenger selfsensuur ten opsigte van erotiese inhoud toepas, word daar geargumenteer dat subskripsietelevisie minder openbaar is. Daarom word op M-Net dikwels 'volwasse' speelprente vertoon wat meer eksplisiet van aard is, as wat die geval met SAUK-programmatuur is. Baie van hierdie speelprente was oorspronklik "met hoë ouderdomsbeperkings" in plaaslike rolprentteaters vertoon (Pauw: Rapport, 7 September 1986, p. 2).

Hierdie stand van sake weerspieël 'n wêreldwye tendens dat programmatiaal op kabel- en subskripsietelevisie, oor meer eksplisiete erotiese (en selfs pornografiese) inhoud as konvensionele televisie beskik.

Na afloop van hierdie historiese oorsig oor die ontwikkeling van erotiese tendense in die verskillende speelprentvorme, is dit nodig om kortliks aan te dui waarom die erotiese speelprent ook as 'n massamedium beskou kan word.

3.6 Die erotiese speelprent as 'n vorm van massakommunikasie

Puth (in Marais, Engelbrecht, Groenewalt, Puth & Breytenbach, 1980: 23) wys daarop dat die onderskeid tussen die drie basiese vlakke van kommunikasie (interpersoonlike-, kleingroep- en massakommunikasie), grootliks op die relatiewe omvang van die kommunikasiegebeure berus. Oor die presiese aard van 'n massamedium en massakommunikasie bestaan daar meningsverskil. Die talle bestaande definisies kan in aansluiting by Marais (1980: pp. 26 - 30) en Basson (1981: pp. 19 - 22) tot drie algemene kenmerke gereduseer word:

- (a) Die kommunikator maak gebruik van 'n komplekse korporatiewe organisasie met 'n omvangryke en gespesialiseerde bedryfsstruktuur. Die skepping, prosessering en verspreiding van boodskapinhoud geskied teen 'n tempo en frekwensie wat net gehandhaaf kan word deur tegnieke van 'n massale aard.

- (b) Die boodskap word oorgedra deur 'n medium wat in 'n mindere of meerdere mate as relatief indirek, uni-lateraal, vervlietend en openbaar van aard beskryf kan word.
- (c) Die boodskap is gerig op 'n relatief groot, heterogene en anonieme gehoor of groep ontvangers.

Met die kulminasie-omvang van speelprentgehoore in gedagte, en gesien in die lig van bovermelde algemene kenmerke, kan die speelprent nie anders as om op die massakommunikasievlak te opereer nie.

Tog word die speelprent as massamedium dikwels in die kommunikasie-literatuur geïgnoreer. Jowett & Linton (1981) protesteer met reg teen hierdie tendens: "Movies are almost never included when discussions of mass media arise. Why movies should be ignored when small, local newspapers, magazines, or radio stations are labelled as mass media, is not clear, for the audience for a particular movie can number in the millions ... The time has come to start rectify matters and restore the movies to their rightful place within the general pattern of mass media usage. The movies are a mass medium" (pp. 11 - 12).

Aan die hand van die genoemde kenmerke, sowel as Jowett & Linton (1981) se betoog, is dit dus duidelik dat die erotiese speelprent (veral gesien in die lig van sy massale produksie-, verspreidings- en vertoningsomvang), beslis as 'n massakommunikasiemedium beskou moet word. Die trefwydte en gehooromvang van die erotiese rolprent,

is deur die ontwikkeling van televisie en video vergroot na proporsies wat tydens die alleenbestaan van die rolprentbedryf, ondenkbaar was.

3.7 Samevatting

In hierdie hoofstuk is aangetoon dat erotiese tendense immer-teenwoordig in die historiese ontwikkeling van die rolprent-, video- en televisiemedia was. Daar is aangedui dat naas erotiese tendense in die openbare kommersiële massamedia, mettertyd ook 'n selfstandige, omvangryke en steeds groeiende pornografiese oudiovisuele bedryf ontstaan het. Hoewel daar 'n mate van kruisbestuiwing tussen die openbare massamedia en die pornografiese bedryf bestaan, was daar nog geen sprake van grootskaalse assimilasië nie. Laastens is daarop gewys dat die erotiese speelprent 'n vorm van massakommunikasie is.

In die volgende hoofstuk word die besondere aard van die erotiese speelprent as kommunikasieverskynsel aan die orde gestel.

4.0 DIE EROTIESE SPEELPRENT AS OUDIOVISUELE KOMMUNIKASIEVERSKYNSSEL

4.1 Inleiding

Die erotiese speelprent is 'n unieke en eiesoortige kommunikasiever-
verskynsel. In hierdie hoofstuk word veral op die komponente wat
die proses van erotiese boodskapoordrag saamstel, gelet. Elk van
hierdie komponente, naamlik die kommunikator, die boodskap, die
semiologiese sisteem as kode waarin die boodskap gestruktureer
is, die medium, sowel as die ontvanger, word afsonderlik bespreek.

4.2 Omskrywing van erotiese kommunikasie

Die vraag na die aard en funksie van kommunikasie oor die algemeen,
staan dikwels in die brandpunt van akademiese gespreksvoering. Die
begrip kommunikasie het al byna tē betekenisvol geword, met die
gevolg dat daar vir elke perspektief op kommunikasie 'n eiesoortige
definisie ontwikkel het (kyk byvoorbeeld in Fisher, 1978).

Sonder om in die definiële redevoering vasgevang te word, word
die relatief eenvoudige, maar tog ook funksionele definisie van
Dance (soos vervat in Tubbs & Moss, 1980: 4) as uitgangspunt
geneem. In aansluiting by hierdie definisie, kan die aard van
erotiese kommunikasie oor die algemeen omskryf word as: 'n proses
waardeur 'n bepaalde erotiese boodskapinhoud, 'n bepaalde erotiese
betekenis tussen twee of meer mense skep en oordra.

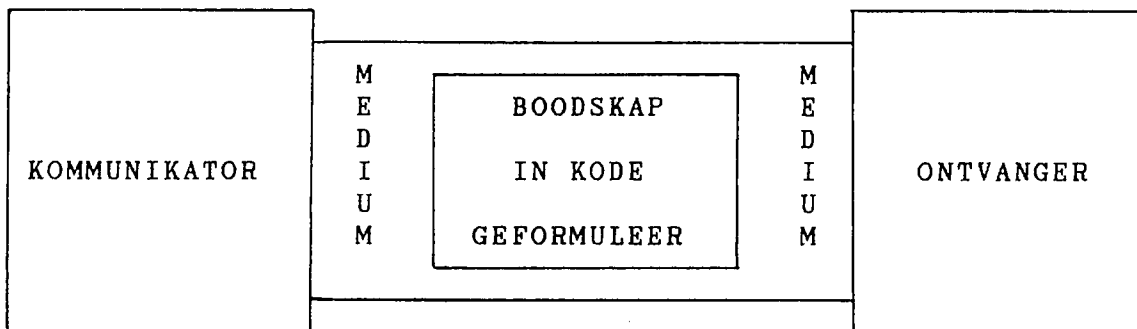
Enige kommunikasiesisteem bestaan uit 'n struktuur en 'n proses
ten einde betekenis oor te dra. Puth (in Marais, e.a., 1980)
lig hierdie struktuur en proses soos volg toe: "Die afsonderlike

samestellende dele van die struktuur staan in die algemeen bekend as die komponente. Daar is eers sprake van 'n proses wanneer die samestellende strukturele komponente van 'n sisteem op sistematiese en georganiseerde wyse met mekaar in interaksie tree" (p. 25).

Die erotiese speelprent kan as 'n sisteem beskou word, waarvan die afsonderlike komponente tydens interaksie die proses van erotiese betekenisoordrag genereer. Die basiese komponente van 'n kommunikasieproses sien volgens Basson (1981: 12) soos volg daaruit:

Figuur 4.1

Basiese komponente van die kommunikasieproses

Vanuit 'n oudiovisuele perspektief gesien, beskik die proses van erotiese speelprentvervaardiging, -verspreiding en -vertoning oor al die fundamentele en samestellende komponente van 'n tipiese kommunikasieproses. In uitbreiding op Basson (1981: 12) kan die erotiese speelprent as kommunikasieproses soos volg beskryf word: 'n kommunikator (draaiboekskrywer, regisseur en produksiespan) versend 'n boodskap (erotiese speelprentinhoud), binne die konteks van 'n bepaalde semiologiese sisteem (oudiovisuele tekensisteem) en deur middel van 'n medium (speelprent), aan 'n ontvanger

(individuele lid van 'n speelprentgehoor).

Vervolgens word afsonderlik aandag aan elk van die komponente van die erotiese speelprent as kommunikasieproses geskenk:

4.3 Die kommunikator (draaiboekskrywer, regisseur, produksiespan)

Die draaiboekskrywer kan as die primêre kommunikator in die erotiese speelprent beskou word. Gianetti (1982) onderskryf die belangrike rol van die draaiboekskrywer soos volg: "Perhaps more than any of the directors' other collaborators, the script writer has been brought forward from time to time as the main 'author' of a film. After all, writers are generally responsible for the dialogue, they outline most of the action (sometimes in great detail), and they often set forth the main theme of a movie" (p. 289).

Soos Gianetti (1982) ook hierbo uitwys, bestaan daar meerendeels 'n besonder noue verbintenis tussen die insette van die draaiboekskrywer en die regisseur - in baie produksies is die draaiboekskrywer en die regisseur een en dieselfde persoon. Waar 'n regisseur nie primêr vir 'n draaiboek verantwoordelik is nie, gebeur dit selde dat hy nie op 'n indirekte wyse 'n groot aandeel in die finale konseptualisering van die draaiboek het nie.

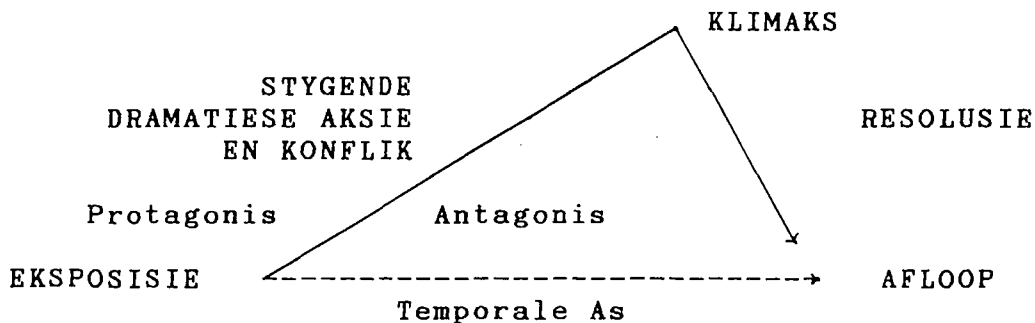
By televisieproduksie (waar die regisseur dikwels in diens van 'n korporatiewe instansie is) is die onderskeid tussen regisseur en draaiboekskrywer gewoonlik van 'n duideliker aard. By die skryf

van televisiedraaiboeke kom korporatiewe skryfarbeid - waar meer as een skrywer vir dieselfde draaiboek verantwoordelik is - algemeen voor. Elke skrywer lê hom op 'n bepaalde aspek van die draaiboek, byvoorbeeld die dramatiese handeling, die dialoog, humor en dies meer, toe.

Die draaiboek van die erotiese speelprent is die primêre basis waaruit die hele erotiese kommunikasieproses geoperasionaliseer word. So 'n draaiboek word gewoonlik in 'n mindere of meerdere mate inhoudelik aan die hand van die klassieke paradigma gestruktureer. Gianetti (1982: 257) stel hierdie paradigma soos volg voor:

Figuur 4.2

Opbou van die klassieke paradigma

Die eksposisie of uiteensetting neem gewoonlik die vorm aan van agtergrondinkleding vir die stygende dramatiese aksie wat van toneel tot toneel tussen protagonis en antagonis opgebou word. Die intensivering van die konflik bereik sy maksimale spanningspunt in die klimaks, wat normaalweg sy beslag in 'n overte botsing tussen die protagonis en antagonis vind. Na hierdie konfrontasie

gaan die dramatiese intensiteit oor in die resolusie of oplossing van die konflik, waarna die speelprent gewoonlik eindig met een of ander formele afloop. Hierdie opbou van die speelprentdraai-boek vind direkte aansluiting by dramatiese strukturering soos dit in die dramakuns na vore kom (vergelyk Esslin, 1978).

Soos reeds vermeld, is daar nie veel sprake van 'n dramatiese struktuur by die tipiese pornografiese speelprent nie. Die klassieke paradigma ontwikkel dikwels nie verder as die eksposisie (wat meestal bloot 'n aanloop tot die verfilming van seksuele aktiwiteite is) nie, waarna die een of ander formele afsluiting volg. Hierdie strukturele onderontwikkeltheid word goed deur die produksie Three Weeks Leave (ongedateer) geïllustreer. In hierdie produksie omsluit twee soldate se vertrek van (eksposisie) en terugkeer na die oorlogsfront in Viëtnam (afloop) bloot 'n reeks gelykluidende seksuele ekskursies, sonder dat enige noemenswaardige vorm van dramatiese opbou en konflik te bespeur is.

Wat die verhouding tussen erotiese tema en die klassieke paradigma betref, wil dit voorkom asof daar twee moontlikhede bestaan. Die erotiese kan intrinsiek deel van die klassieke paradigma as 'n geheel vorm. Die erotiese as tema, kan met ander woorde deurlopend met elke komponent van die paradigma geïntegreer wees. In teenstelling hiermee, kan die erotiese andersins bloot net insidenteel deel wees van 'n enkele komponent van die klassieke paradigma. Die erotiese is dus hier nie 'n deurlopende tema nie, maar is slegs by geleentheid instrumenteel in die

ontwikkeling van 'n bepaalde strukturele komponent. So kan die erotiese byvoorbeeld slegs in die eksposisie, of bydraend tot die stygende dramatiese konflik aangewend word.

Aanvullend tot die bydraes van die skrywer en regisseur as primêre kommunikaturs, verdien die interpretatiewe en kreatiewe insette van die produksiespan as sekondêre kommunikaturs, ook aandag. Met die term produksiespan word verwys na kamera-, klank-, en beligtings-tegnici, sowel as akteurs en aktrises, grimeerkunstenaars, kostumiers, rekwisiteurs en so meer. Die bydraes van hierdie individuele lede van die produksiespan word as kreatief-interpretatief beoordeel, omdat daar binne hul spesialisasievelde gewoonlik ruimte daarvoor gelaat word om die eise en behoeftes van die skrywer/regisseur kreatief te interpreteer en te vergestalt.

By die produksie van die tipiese pornografiese speelprent is die kreatiewe insette van die produksiespan meer beperk, aangesien die belangstelling in produksie- en artistieke aspekte gewoonlik bloot tot 'n repertoire van nabyskote van seksuele aktiwiteite beperk is.

4.4 Die boodskap (erotiese speelprentinhoud)

Die begrippe tema, boodskap, doelwit en funksionaliteit is by die speelprent nou op mekaar aangewese. Om die boodskap of funksie van 'n erotiese speelprent te bepaal, beteken terselfdertyd om die tema en die doelwit waarop die speelprent afstuur, te identifiseer. Boggs (1978) sluit soos volg by die noue verbinde nis tussen hierdie begrippe aan: "The traditional use of the

word theme as it applies to fiction, drama and poetry, always clearly connotes an idea, variously referred to as the central idea, the point, the message (eie beklemtoning), or the statement of the work as a whole" (p. 12).

In hierdie studie word die term "boodskap" omvattend gebruik om na die inhoud en inhoudelike gerigtheid van die speelprent te verwys. Die term boodskap sluit dus die begrippe tema, funksie en doelwit in.

Boggs (1978) onderskei by die speelprent 'n aantal algemene boodskaptipes. Hierdie algemene boodskaptipes is vir die doeleindes van die huidige studie op die erotiese van toepassing gemaak, en aan die hand van eie voorbeelde toegelig. Die volgende erotiese boodskaptipes kan gevolglik by die speelprent onderskei word:

4.4.1 Die erotiese boodskap gerig op die ontplooiing van die dramatiese struktuur.

By bepaalde speelprente val die klem op vinnigwisselende en opwindende dramatiese handeling. Erotiese inhoud, karakterisering, bepaalde idees wat oorgedra wil word, sowel as enige psigologiese effek waarop afgestuur word, is bloot in diens van en ondergeskik aan hierdie dramatiese handeling.

Alles in die speelprent is net relevant met betrekking tot die konteks van die spesifieke verhaal waarbinne dit voorkom. Aan die inhoud van die speelprent word (in die sin van 'n veralgemeenbare en abstrakte boodskap) min eksterne betekenis geheg. Die

essensie of boodskap van hierdie speelprente kan bepaal word deur bloot 'n bondige opsomming van die sentrale handeling te maak.

Erotiese inhoud kom hoofsaaklik insidenteel voor en vorm dus nie 'n intrinsieke deel van die klassieke paradigma nie. Die erotiese staan volslae in diens van die storielyn en is net funksioneel binne die konteks van die speelprent self. Die enigste doel wat die erotiese dien, is die blote voortstuwing van die ontwikkeling van die klassieke paradigma. Buite hierdie funksie het die erotiese geen eksterne of veralgemeenbare betekenis, selfstandige aard of voortbestaan nie.

Erotiese tonele in Conan the Barbarian (1984) kan hier as voorbeeld dien, waar die erotiese 'n blote narratief-funksionele rol ondergeskik aan die dramatiese opbou van die storielyn, vervul het.

Ongelukkig word die erotiese dikwels in speelprente van hierdie aard wel insidenteel, maar nie funksioneel binne die konteks van die speelprent aangewend nie. Die erotiese kan in hierdie verband misbruik word om gebreke en tekortkominge in speelprente toe te smeer. So byvoorbeeld staan sommige van die erotiese tonele in 'n rolprent soos The Ostermann Weekend (1984) onder verdenking, wanneer die werklike dramatiese funksionaliteit daarvan onder die vergrootglas geplaas word.

4.4.2 Die erotiese boodskap gerig op die daarstelling en handhawing van 'n bepaalde psigologiese effek.

Die daarstelling van 'n bepaalde psigologiese effek (vrees, humor,

skok, romantiese meelewing, patos, ensovoorts) dien by baie speelprente as strukturele basis of tematiese fokuspunt. Speelprente wat onder hierdie tiperingsmoontlikheid tuisgebring word, openbaar 'n oorheersende stemming of emosie wat deurlopend aan die hele produksie is. Al die elemente van die speelprent (ook die erotiese) is gerig op die daarstelling en handhawing van hierdie enkele psigologiese effek.

Erotiese uitbeelding word in ooreenstemming met die aard van die psigologiese effek waarna gestreef word, ingeklee. Die erotiese help dus mee om die verlangde psigologiese effek daar te stel, dit te handhaaf en voort te stu. Komiese erotiese inhoude in 'n speelprent soos Revenge of the Nerds (1985), het meegedoen om die humoristiese aanslag van die komedie te intensiveer. Daarenteen het die skokkende uitbeelding van 'n verkragtingstoneel in The Gaurdian (1985), meegehelp om die sinistere impak van hierdie speelprent dramaties te verhoog. Buite die daarstelling en handhawing van hierdie effek, het die erotiese geen selfstandige waarde en betekenis nie.

4.4.3 Die erotiese boodskap gerig op die karakteriseringsmotief.

Die uitbeelding van 'n bepaalde karakter of karakters by wyse van dramatiese aksie, dialoog en kinematografiese tegnieke staan by speelprente wat onder hierdie tipe tuishoort, voorop. Hoewel die storielyn van groot belang is, is die gebeure wat die storielyn saamstel net relevant in soverre dit bydra tot die dramatiese ontwikkeling van die sentrale karakter/s.

Erotiese inhoud vervul hier 'n funksie ten opsigte van die beklemtoning van unieke en onderskeidende kenmerke van 'n bepaalde karakter se persoonlikheid, ingesteldheid en handeling. Die seksuele molestasie van 'n vrou deur 'n manlike antagonis (soos onder andere in Hombre (1967)) kan byvoorbeeld suksesvol in karakteruitbeelding aangewend word om ongewenste en weersinwekkende persoonlikheidsdimensies te verbeeld.

Erotiese inhoud word dus totaal deur die karakteriseringsmotief gerig. Buite die konteks van daardie spesifieke speelprent waarin dit voorkom, het die erotiese in hierdie geval weinig veralgemeenbare waarde en betekenis.

4.4.4 Die erotiese boodskap gerig op die kommunikasie van 'n spesifieke en veralgemeenbare idee of stelling.

Veral in speelprente van 'n meer ekspressiewe aard het die dramatiese aksie, karakterisering, intrige, erotiese inhoud en so meer, 'n betekenis wat verder strek as bloot die konteks van die speelprent waarin dit voorkom. Hierdie betekenis is meestal op die aksentuering van 'n bepaalde lewensaspek, menslike ervaring of toestand gerig.

'n Spesifieke stellingname word die oplettende en sensitiewe ontvanger by wyse van 'n spesifieke insident, handeling, karaktertekening of die algemene strekking van die speelprent, aangebied. Die erotiese is deurlopend en tematies verbind aan die ontplooiing van die klassieke paradigma. Een of ander stelling met betrekking tot die seksuele is gewoonlik die spil waarom die speelprent

in sy geheel draai. Die erotiese kan dikwels ook metafories gebruik word om na betekenisdimensies te verwys wat dieper as die blote seksuele lê.

Vyf tipes van erotiese stellingname kan hier onderskei word:

(a) Die erotiese boodskap as 'n morele of etiese stelling.

Erotiese speelprente met 'n boodskap van bogenoemde aard, is daarop ingestel om 'n gehoor van die wenslikheid en/of toepasbaarheid van 'n bepaalde morele of etiese konsep rakende menslike seksualiteit te oortuig.

Daar word nie net implisiet by 'n bepaalde morele of etiese kwessie aansluiting gevind nie. Die erotiese speelprent is eerder eksplisiet en normatief in sy aanbieding van 'n bepaalde morele of etiese prinsiep. Talle speelprente wat deur religieuse of maatskaplik-sosiale instansies vervaardig en versprei word, val in hierdie kategorie. Eksplisiete morele stellingname in die negatiewe beoordeling van byvoorbeeld voor- of buitewelike seksuele gemeenskap, is hier dikwels die geval.

(b) Die erotiese boodskap as 'n stelling insake die aard van menslike seksualiteit.

Hierdie erotiese boodskaptipe is uitsluitlik tot die opwekking van 'n groter sensitiwiteit by die speelprentgehoor rakende 'n bepaalde aspek van menslike seksualiteit gerig. Die verhouding tussen die seksuele en ander fasette van die menslike lewe, of die

analiserings van 'n bepaalde menslike toestand of ervaring wat met die seksuele in verband staan, word meerendeels hier aangesny.

Die erotiese boodskap het die oorheersende doel om sy gehoor tot diepgaande insig in die komplekse aard van menslike seksualiteit (of verbandhoudende verskynsels) te lei, sonder dat spesifieke morele of etiese prinsipies eksplisiet aan die ontvanger opgedring word. Die ontvanger word gelei om self, vanuit sy beter begrip en nuwe verworwe insig, die implikasie van 'n morele of etiese ingesteldheid of aangeleentheid na die praktyk van die seksuele bestaan deur te trek.

So byvoorbeeld het die rolprent Carnal Knowledge (1971) onder meer 'n implisiete negatiewe oordeel oor seksuele aktiwiteite buite die kader van 'n liefdevolle verbintenis gefel.

(c) Die erotiese boodskap as 'n stelling insake die wese of aard van menslik-seksuele karaktereienskappe.

Die erotiese speelprent wat 'n stelling aangaande die wese van die mens wil maak, fokus op universele en representatiewe karaktertrekke of eienskappe wat in 'n mindere of meerdere mate by alle mense voorkom.

Karakters neem hier 'n betekenis aan wat verder as die konteks van die spesifieke speelprent waarin hulle figureer, strek.

Hierdie karakters word filmiese instrumente, waardeur een of ander universele of veralgemeenbare waarheid oor die aard en wese van menslike seksualiteit beklemtoon word. Die speelprent Lady

Chatterley's Lover (1981) kan as 'n sensitiewe beligting van die rasionele en die irrasionele momente wat buitehuwelikse verbintnisse kenmerk, beskou word.

(d) Die erotiese boodskap as sosiale kommentaar.

As sosiale wese kan 'n skrywer/regisseur die erotiese in 'n speelprent aanwend om een of ander vorm van kritiek teen 'n bepaalde heersende sosiale tendens, verskynsel of konvensie uit te spreek.

Sosiale hervorming is in hierdie geval die onderliggende doel van die aanwending van die erotiese. Dit gebeur egter selde in die kommersiële speelprent dat spesifieke metodes vir die voorgestelde hervorming aangebied word. Die boodskap is eerder op die identifisering, aksentualisering of analisering van spesifieke sosiale probleme gerig, asook die beklemtoning van die noodsaaklikheid tot verandering.

Die erotiese inhoud en strekking van 'n speelprent soos Christiane F (1981), belig die dikwels verwante verskynsels van dwelmmisbruik en prostitusie, soos dit in 'n verwronge moderne samelewingsmilieu manifesteer.

(e) Die erotiese boodskap as 'n etiese of filosofiese raaisel.

By die aanwending van hierdie erotiese boodskaptipe, is dit die skrywer/regisseur se uitsluitlike doel om 'n verskeidenheid subjektiewe interpretasies (gepaardgaande met 'n hoë graad van

onsekerheid) by 'n gehoor te ontlok.

Die mistieke en metaforiese inkleding van die erotiese by wyse van simbole en surrealistiese motiewe, dra daartoe by om die speelprent 'n raaiselagtige karakter te gee. Etiese en filosofiese vrae word dikwels aangebied, sonder om enige moontlike antwoorde te verskaf. Die erotiese in veral ekspressiewe speelprente met 'n avant-garde en dadaïstiese strekking, word op hierdie wyse aangewend. Stanley Kubrick se A Clockwork Orange (1971), wat as 'n futuristiese perspektief op seksualiteit bedoel is, is 'n voorbeeld van 'n meer kommersiële erotiese speelprent van hierdie aard.

4.4.5 Interpretasie van die erotiese boodskap.

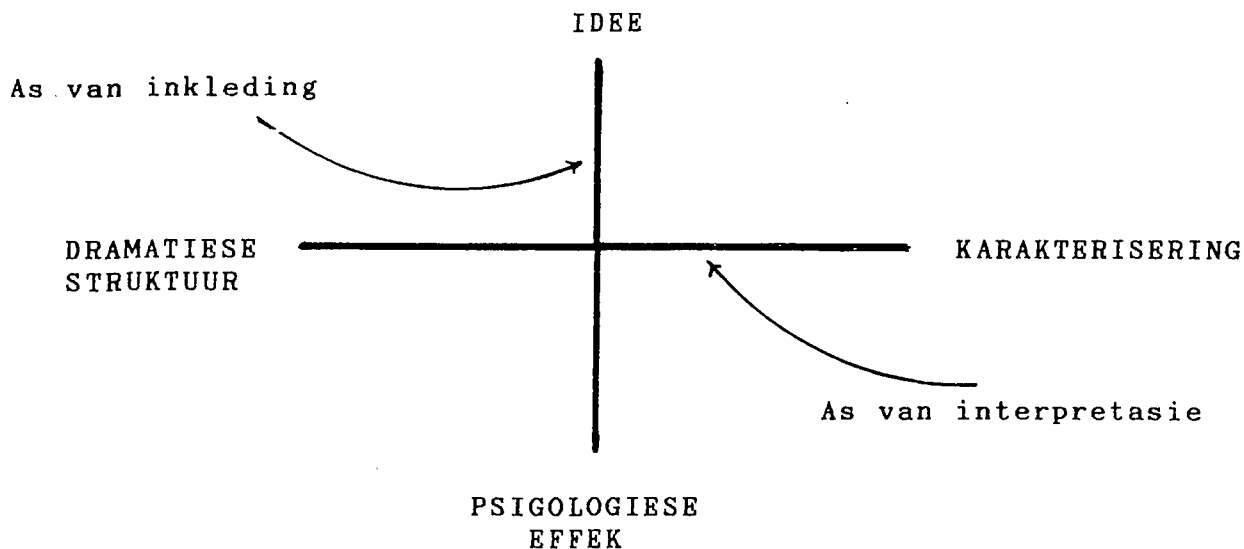
Die dikwels versluiserde inhoudelike gerigtheid van die verskillende erotiese boodskaptipes bring soms meningsverskil rakende die presiese interpretasie daarvan mee.

Individuele interpretasieverskille is egter eie aan die subjektiewe belewing van enige artistieke medium, en moet gevolglik nie altyd as 'n aanduiding van kontradiksie beskou word nie. Verskillende interpretasies van dieselfde erotiese boodskap is dikwels eerder komplementêr of aanvullend tot mekaar, aangesien dieselfde tema of boodskap net vanuit verskillende perspektiewe deur verskillende ontvangers waargeneem word.

Die vier erotiese boodskaptipes kan na eie mening soos volg voorgestel word:

Figuur 4.3

Erotiese boodskaptipes

Hierdie vier boodskaptipes is nie wedersyds uitsluitend nie. Dit gebeur selde dat die erotiese boodskap van 'n speelprent uitsluitlik onder een tiperingsmoontlikheid tuisgebring kan word. Die boodskap van 'n erotiese speelprent beklee dus nie 'n sekere punt op hierdie diagram nie, maar eerder 'n area. 'n Speelprent wat 'n spesifieke idee as boodskap wil kommunikeer, kan terselfdertyd in 'n mindere of meerdere mate van die tiperingaspekte van dramatiese strukturering, karakterisering en psigologiese stemming gebruik maak.

Soos later in afdeling 5.3 aangetoon word, kan die samestelling van 'n ontvanger se seksuele persoonlikheid sy subjektiewe persepsie van die boodskap ernstig verwing. Wanneer daar gepoog word om 'n erotiese boodskap objektief te interpreteer, moet die

beoordelaar weldeeglik hiermee rekening hou.

4.5. Die semiologiese sisteem (audiovisuele tekensisteem)

Die aanvanklike werksdefinisie van kommunikasie aan die begin van hierdie hoofstuk, het beklemtoon dat erotiese kommunikasie 'n proses is waardeur betekenis oorgedra word. In aansluiting by die linguistiek van veral Peirce (1950) en De Saussure (1966), het die bestudering van die semiologiese aard van die taal van die speelprent tot 'n eiesoortige vakdissipline ontwikkel. Die bydraes van veral Peters (1972, 1974, 1985) en Metz (1977) kan hier met onderskeiding vermeld word.

In aansluiting by bovermelde outeurs, kan semiologiese betekenis-oordrag beskryf word as 'n proses waar audiovisuele erotiese (a) tekens in bepaalde filmiese (b) kodes uitgedruk word, ten einde binne die konteks van die semiologiese (c) sisteem van die speelprent, betekenis aan 'n ontvanger oor te dra.

4.5.1 Die teken, kode en sisteem as semiologiese bousels.

Vanweë die omvangryke en ingewikkelde aard van die semiologiese vakdissipline, word hier net oorsigtelik na enkele semiologiese aspekte van betekenis-oordrag in die erotiese speelprent gekyk.

Die begrip erotiese teken staan sentraal in be-teken-oordrag tydens die erotiese kommunikasieproses. Omdat geen individu die innerlike lewe van 'n ander kan beleef nie, is die tussenkoms van 'n eksterne 'teken' nodig, om die oordrag of vergemeenskapliking

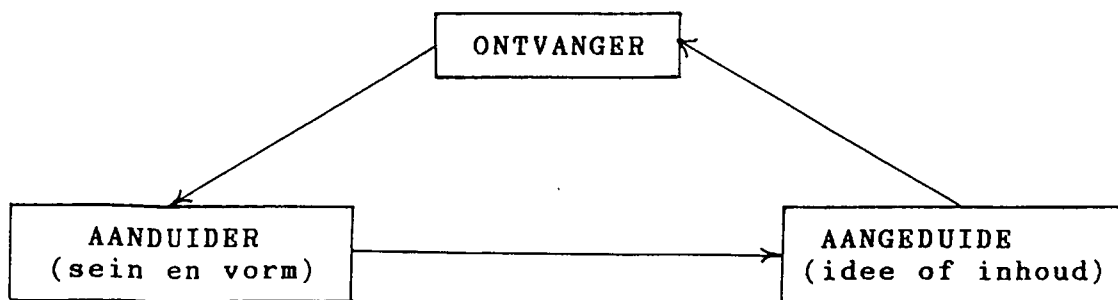
van enige betekenis tussen sender en ontvanger moontlik te maak. Die teken is dus die instrument waardeur die boodskap oorgedra word (volgens Roelofse, 1982).

Voordat die funksionering van die teken skematies voorgestel word, moet daar eers op die onderskeid tussen semiotiek en semiologie (soos aangedui deur Wollen, 1971) gelet word. In semiotiek val die klem op die diadiese verhouding tussen die aanduiders en aangeduide. By semiologie word die klem op die triadiese samestelling van die teken, deur wisselwerking tussen die aanduiders, aangeduide en die kognitiewe betrokkenheid van die ontvanger, geplaas. 'n Meer volledige onderskeid kan by Tomaselli (1980) gevind word.

By erotiese kommunikasie waar die ontvanger sterk beklemtoon word, moet die semiologiese perspektief dus voor-die-handliggende klem geniet, en die erotiese teken ook lief semiologies voorgestel word. Die semioties-skematiese voorstelling van die teken deur Roelofse (1982), kan soos volg aangepas word om die semiologiese proses van betekenisoordrag aan te toon:

Figuur 4.4

Die teken as semiologiese bousel

In die eerste plek beskik die erotiese teken oor 'n fisieke of

stoflike aard (sein), byvoorbeeld klankfrekwensies of ligprismaskakerings, wat as roumateriaal in 'n bepaalde vorm gemanipuleer word. Vorm is dus die bestaanswyse van die sein. Saam word na hierdie aspekte van sein en vorm in linguistiese terme as aanduider (ook betekenaar genoem) verwys.

Logieserwys impliseer vorm altyd inhoud. In die teken staan die aanduider vir 'iets' - 'n inhoud of idee, - die aangeduide (ook die betekenaar of betekende) genoem. Sonder sy verbintenis met die aangeduide, hou die aanduider as sulks geen betekenis in nie. Hierdie drie aspekte van die teken, naamlik sein of vorm (aanduider), inhoud of idee (aangeduide), asook die kognitiewe betrokkenheid van die ontvanger, stel interrelasioneel die proses van betekenis-oordrag saam.

Samevattend kan 'n teken dus gedefinieer word as 'n objek of instrument, wat 'n bepaalde idee as inhoud het, waardeur betekenis aan 'n ontvanger oorgedra word. Roelofse (1982) met eie toeligting) stel dit eenvoudig: "'iets' (vorm en sein), A, wat vir 'iets anders' ('n idee) B, staan en betekenis oordra vir 'iemand', C (die ontvanger)" (p. 30).

Die onderskeid tussen aanduider en aangeduide is teoreties gesproke maklik onderskeibaar. Tog merk Basson (1981) oor onderskeiding in die praktyk die volgende op: "Hierdie verdeling is dikwels bloot vir analitiese doeleindes, 'n betekenaar kan nie altyd van 'n betekende onderskei word nie, en nog minder kan albei buite die saamgestelde bousel, die teken, bestaan" (p. 27).

Die erotiese teken word in betekenisoordrag geoperasionaliseer binne die konteks van die semiologiese eenheid, wat die kode genoem word. Die kode is 'n stelsel van tekens, wat bestaan uit beide 'n klas of kategorie van tekens (parole), sowel as die reëls wat hulle gebruik reguleer of bepaal (langue). Vir 'n meer gedetailleerde bespreking van die parole/langue-onderskeid kan Wollen (1971) geraadpleeg word.

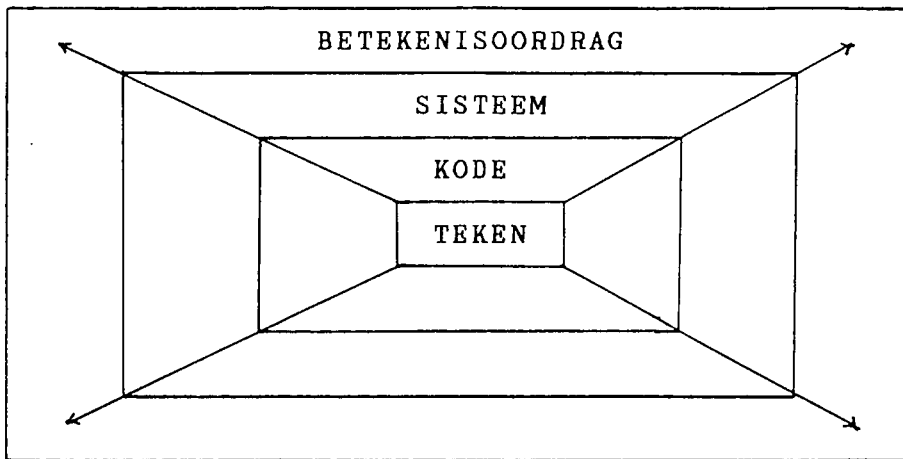
Die filmiese kode van kinematografie bestaan uit beeldtekens, sowel as die reëls wat die aanwending daarvan reguleer - dit wil sê die filmteoretiese rasionaal vir die gebruik van bepaalde kamerahoeke, -skote, -bewegings, ensovoorts. Naas die kinematografiese kode, bestaan daar by die speelprent ook nog verskeie ander kodes, soos byvoorbeeld die kode van toneelspel, beligting, kostumering, stelinkleding, rekwisitering, die klankbaan en so meer.

Kodes is vervolgens weer in 'n kommunikasiesist^{em} ingebed (Peters, 1985: 37). 'n Sisteem is 'n versameling van kodes en die verskeie tekens wat daarin tot uitdrukking kom. In die speelprent as semiologiese sisteem, word oudiovisuele tekens en kodes tot 'n eenheid van betekenisoordrag saamgesnoer. Elke teken en kode funksioneer in samehang met mekaar, en is in die finale instansie gerig op 'n gemeenskaplike doelwit - erotiese betekenisoordrag by wyse van speelprentblootstelling.

Die teken bly die mees basiese semiologiese eenheid in betekenisoordrag. Hierdie noue verbintenis tussen teken, kode en sisteem word soos volg deur die navorser voorgestel:

Figuur 4.5

Semiologiese verbintenis tussen die teken, kode en sisteem

In die praktyk van oudiovisuele erotiese kommunikasie, word verskeie erotiese tekens as aanduiders binne hul onderskeie filmiese kodes, sowel as binne die konteks van die speelprent as semiologiese sisteem aangewend om na die seksuele as aangeduide te verwys. By die daarstelling van erotiese tonele, tree die tekens en kodes van byvoorbeeld erotiese dialoog en toneelspel, (gewoonlik romantiese) musiek, bepaalde kameraskote en -hoeke, asook komposisietegnieke en ekspressiewe beligting, in wisselwerking met mekaar om interrelasioneel seksuele betekenisinhoud oor te dra.

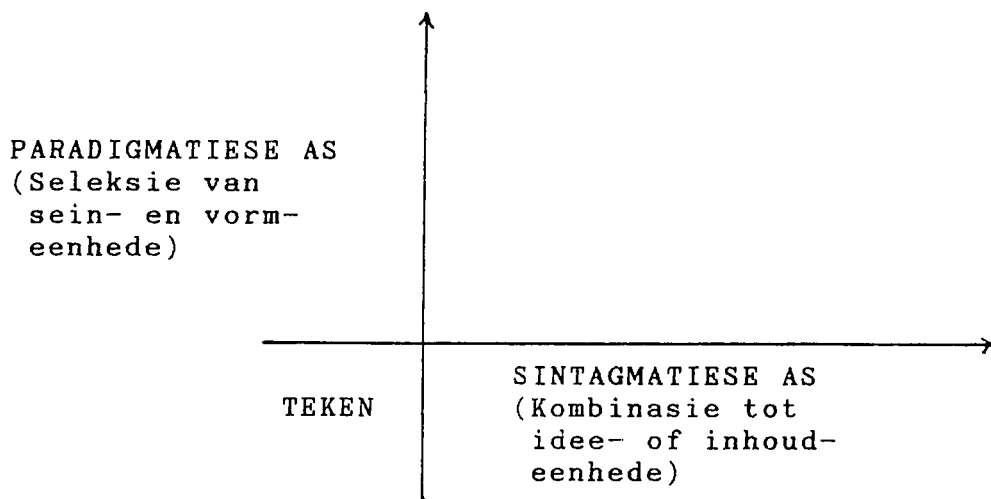
4.5.2 Die paradigmatis-sintagmatiese aksioma.

Die operasionalisering van elke semiologiese teken of kode geskied op twee vlakke: 'n horisontale vlak (vlak van keuse of seleksie = paradigma) en 'n vertikale vlak (vlak van kombinasie

of samestelling = sintagma). In aansluiting by Tomaselli (1981: 49), Basson (1981: 33), Fiske & Hartley (1984: 50), asook Fourie (1983: 141-146), kan die onderstaande figuur as 'n vereenvoudigde weergawe van die strukturele verhouding tussen die sintagmatiese en paradigmatische dimensies van die oudiovisuele teken beskou word:

Figuur 4.6

Die paradigmadies-sintagmatiese aksioma

Die strukturele verhouding tussen die sintagmatiese en paradigmadiese elemente van beeldkommunikasie vorm die basis van organisasie in enige tekensisteem. Op die paradigmadiese of vertikale vlak is verskeie alternatiewe erotiese tekens voorhande, waaruit die verlangde teken gekies word. Hierdie gekose tekens word weer op die horisontale of sintagmatiese vlak volgens vooraf bepaalde reëls op die ruimtelike (misé-en-scène) en tydsdimensie (montage) gekombineer, ten einde betekenis oor te dra (kyk vir meer besonderhede in Fourie 1983: 142).

4.5.3 Die semiologiese verband tussen aanduider en aangeduide.

Wanneer filmiese tekens en kodes binne die speelprentsisteem aangewend word om erotiese betekenis oor te dra, kan na eie mening die volgende verhoudingskategorieë - wat graadsgewys in ekspressiwiteit en subtiliteit toeneem - tussen aanduider (erotiese uitbeelding) en aangeduide (erotiese betekenis) onderskei word:

(a) Rieële analogie.

Hier word die erotiese eksplisiet en nie-gedramatiseerd aangewend om betekenis oor te dra. Daar bestaan dus 'n analogiese verband tussen aanduider en aangeduide. Rieële seksuele aktiwiteite (byvoorbeeld werklike penetrasie en ejakulasie) word eksplisiet en gedetailleerd verfilm en vertoon om die betekenis van geslagsgemeenskap oor te dra. Rieële analogie is meestal die geval by die tipiese pornografiese speelprent.

(b) Simulasie.

Die seksuele word realisties (nie rieël) gesimuleer of nageboots om erotiese betekenis aan ontvangers oor te dra. Die idee van geslagsgemeenskap kan byvoorbeeld by wyse van koftale posisionering tuisgebring word. By simulasie is die verhouding tussen die aanduider en aangeduide meer ekspressief en arbitrêr as by rieële analogie. By die meeste kommersiële speelprente van 'n eroties-realistiese aard, is simulasie meerendeels die geval.

(c) Sinekdogee.

'n Erotiese uitbeelding kan as sinekdogeenies beskryf word, wanneer dit bloot op 'n induktiewe wyse op die groter erotiese geheel sinspeel, of dit verteenwoordig. Kameraskote van onderklere wat verstrooi op 'n slaapkamervloer lê, soos in die speelprent Half Moon Street (1987), kan sinekdogeenies op seksuele aktiwiteite dui. Hierdie seksuele aktiwiteite word nie direk waarneembaar nageboots soos wat wel by simulatie die geval is nie.

(d) Suggestie.

In die aanbieding van die seksuele, word daar in die speelprent ook van tekens gebruik gemaak wat op sigself oor geen erotiese betekenis (in teenstelling met sinekdogee) beskik nie. In die konteks van 'n erotiese toneel kan hierdie neutrale tekens subtiel aangewend word om die erotiese te suggereer. Smit (1985: 93) verwys in hierdie verband na die speelprent Sons and Lovers (1960), waar seksuele gemeenskap by geleentheid gesuggereer word by wyse van twee spinnedrade wat ineengestrengel in die wind waai. Suggestie fungeer op die hoogste vlak van subtiële ekspressie.

4.6 Die medium (erotiese speelprent)

Daar is reeds in die voorafgaande hoofstukke in detail na die aard, samestelling en funksionering van die speelprent as medium gewys. Daarom word hier net kortliks met 'n bepaalde aspek van die speelprent as kommunikasiemedium, wat nog nie in die voorafgaande

hoofstukke aangesny is nie, volstaan. Die verband tussen regisseurstyl en die aanwendingswyse van erotika as weerspieëling van 'n persoonlike ingesteldheid aangaande seksualiteit, kom nou ter sprake.

Boggs (1978) definieer die begrip styl as 'n "all-embracing term, for it is reflected in almost every decision the director makes. Every single element or combination of elements may reveal a unique creative personality behind the film, shaping, moulding and filtering the film through his own intellect, sensibility, and imagination" (p. 158).

Hierdie unieke kreatiewe persoonlikheid van die regisseur, vind naas 'n eie artistieke visie en deurlopende tematiese gerigtheid, ook sy beslag in die aanwendingswyse van die erotiese binne die konteks van die speelprent as ekspressiewe medium. Daarom is dit onvermydelik dat regisseurstyl in die aanwending van erotika (hetsy triviaal, sinies, of veridealiseerd), 'n weerspieëling en 'n verlengstuk van 'n bepaalde regisseur se persoonlike lewens- en werklikheidsbeskouing is. Styl is gevolglik 'n uiters subtiele medium, waardeur 'n regisseur waarde-oordele oor seksuele konvensies, tendense en dies meer, uitspreek.

Stanley Kubrick se omgaan met die erotiese in die speelprent A Clockwork Orange (1971), kan hier ter illustrasie dien. Lloyd & Fuller (1983) meld dat Kubrick se styl oor die algemeen gekenmerk word deur "an extraordinary degree of pessimism and distrust for institutionalized society and his movies are imbued with a sharp cynicism ... preoccupied with themes of transcendence and mor-

tality - mankind chillingly overshadowed by technology" (p. 247). Hierdie beskrywing van Kubrick se algemene styl, kan byna woord vir woord in die besonder ook op Kubrick se futuristiese aanwending van die erotiese in A Clockwork Orange, van toepassing gemaak word.

4.7. Die ontvanger (individuele lid van 'n speelprentgehoor)

Blootstelling aan die speelprent (hetsy by wyse van rolprent-teaterbywoning, of tuiswaarneming in die geval van televisie en video) het tot 'n betekenisvolle sosiale en sosialiserende vorm van interaksie in die moderne gemeenskap ontwikkel.

4.7.1 Speelprentblootstelling as sosiale verskynsel.

Jarvie (1970) merk op dat gehoorsamestelling vir blootstelling aan die massamedia, 'n onafskeidbare deel van die moderne mens se lewe geword het: "Our society is in a way a society of audiences. We are all members of audiences many times a day, to different media, at different places, in different contexts. At times we are audiences for pleasure, at other times from necessity... Many things we know and enjoy are gained when we are participating as audiences. Most communications of any kind, even face to face, involve transmitter and receiver, source, medium and audience" (p. 89).

Die kollektiewe deelname van 'n speelprentgehoor aan die kommunikasieproses is - behalwe vir die handhawing van 'n

kollektiewe gemoedstemming - feitlik zero. Dit wil egter nie impliseer dat die individuele ontvanger blootstelling uitsluitlik passief beleef nie. Betekenisoordrag geskied meestal so subtiel, dat dit dikwels voorkom asof die ontvanger lukraak as 'n blote reseptor van dit wat aan hom opgedis word, optree. Heel tereg wys Jarvie (1970) daarop dat die ontvanger van 'n speelprentboodskap tydens blootstelling, net so kognitief en psigologies aktief en betrokke is, soos wanneer hy/sy byvoorbeeld 'n boek sou lees.

Tydens blootstelling aan 'n erotiese speelprent is die ontvanger gewikkel in 'n voortdurende komplekse proses van dekodering, analisering, interpretering, asook die aanvaarding of verwerping van 'n bepaalde erotiese boodskapinhoud.

Die konteks waarin die ontvanger se blootstelling aan die erotiese speelprent geskied, verdien verdere toeligting. Die geïnstitusioneeliseerde ritueel van blootstelling by wyse van rolprentvertoning in 'n teater, en dié van informele tuisaarneming in die geval van televisie en video, word (sosiaal en psigologies gesproke) totaal verskillend deur die ontvanger beleef.

Jowett & Linton (1981) skryf hierdie verskil in belewing aan die volgende toe: "the darkened theatre, combined with the heightened intensity of the message stimuli, the increased sense of social isolation that it creates, and the relaxed posture of the movie viewer make the message more emotionally potent and the viewer more susceptible emotionally to such stimuli than is the case with the television user" (p. 90).

Dit wil dus voorkom asof formele rolprentblootstelling meer intens deur die ontvanger as televisie- en videowaarneming beleef word.

4.7.2 Die samestelling van 'n speelprentgehoor.

Vanuit 'n sosiologiese oogpunt kan die speelprentgehoor normaalweg beskou word as 'n ongestruktureerde, heterogene en anonieme groep individue, wat vir 'n vervlietende periode hulself saamgroepeer, ter wille van blootstelling aan die inhoud van 'n bepaalde speelprent. Na afloop van die blootstelling disintegreer hierdie groep om plek te maak vir 'n nuwe groep met 'n ander ledesamestelling.

Die blote behoefte of obligasie om aan 'n besondere speelprent blootgestel te word, is in die meeste gevalle die enigste oorheersende kohesiewe element wat die deursnee speelprentgehoor kenmerk. Tog moet daar 'n verdere betekenisnuanse aan die ongestruktureerdheid, heterogeniteit en anonimiteit van die speelprentgehoor toegevoeg word.

Hoewel die speelprentgehoor aan die hand van hierdie drie begrippe beskryf kan word, moet daarop gelet word, dat die inhoudelike aard van 'n speelprent op 'n latente wyse op gehoorsamestelling kan inwerk.

Geen regisseur vervaardig 'n speelprent blindelings, sonder om implisiet of eksplisiet 'n bepaalde gehoor in die vooruitsig te stel nie. Jowett & Linton (1982) ondersteun hierdie stelling heelhartig: "Every creator is to some extent in a process of

communication between himself and an audience, that is, he is creating something for somebody. The somebody may be the creator himself, other people, or even a non-existent stereotype, but it becomes an image of an audience which the creator develops as a part of every process. It must be emphasized that the creator not only anticipates his audience, but also tries to create or attract one for his product ... " (p. 82). In 'n sekere sin kies die speelprent dus sy eie gehoor. Dit is ook waar ten opsigte van die erotiese speelprent in die besonder.

Onames in die Verenigde State van Amerika rakende die demografiese aard van die gehore van eroties-realistiese speelprente, het bevind dat 49% van die deursnee rolprentgehoor uit die ouderdomsgroep 12 tot 20 jaar bestaan. Die hoë inkomstegroep en individue met 'n hoë opvoedingspeil maak in 'n toenemende mate die grootste deel van die deursnee Amerikaanse rolprentgehoor uit (Jowett & Linton, 1981: 80). In Suid-Afrika word 85% van alle rolprentgehoore deur individue tussen die ouderdomme van 16 tot 31 jaar saamgestel (Die Volksblad, 26 Januarie 1987).

Wat gehoorsamestelling vir blootstelling aan pornografiese speelprente betref, het navorsing aangetoon dat die hoogste frekwensie van blootstelling tydens die adolossentefase (15 - 20 jaar) geskied. Wat die bywoning van pornografiese rolprentteaters in die Verenigde State van Amerika betref, word die grootste persentasie van gehore saamgestel uit blanke, middelklas-, getroude en middeljarige manspersone, met 'n relatief hoë opvoedingspeil (kyk in Cline, 1974: 186).

4.7.3 Motivering van 'n gehoor vir selfblootstelling aan 'n erotiese speelprent.

Die term "selfblootstelling" verdien nadere omskrywing. In teenstelling met lukrake blootstelling of blootstelling onder groepsdruk, verwys bovermelde term na intensionele blootstelling wat aan 'n wilsbesluit van die ontvanger gekoppel is.

Die navorser is van mening dat die belangrikste motiveringe vir selfblootstelling aan 'n erotiese speelprent, soos volg saamgevat kan word:

(a) Vermaak, ontspanning en werklikheidsontvlugting as motief.

Blootstelling aan 'n erotiese speelprent word dikwels deur die motiewe van blote vermaak, ontspanning en werklikheidsontvlugting gerig. Gagnon (1977) lig hierdie motief soos volg toe:

"In the fantasy world of the theatre ... (the viewers) ... are released from the responsibility from the realness of life.

Unlike real life they do not have to perform or succeed, they are having a momentary and pleasant escape from daily constraints, from sexual victory or defeat ... " (p. 119).

(b) Eksistensiële motief.

In die aanwending van die erotiese by veral meer artistieke speelprente, is daar dikwels 'n dieper gerigtheid wat die doelwit van blote werklikheidsontvlugting en oppervlakkige triviale vermaak transendeer.

Sommige speelprente is pertinent nie op werklikheidsontvlugting ingestel nie, maar wil juis gehore eksistensiëel van aangesig tot aangesig met die (dikwels nie so idilliese) werklikheid bring. 'n Reedsvermelde rolprent soos Christiane F (1981), was daarop ingestel om gehore met die onstellende realiteit van die seksuele verwildering van jeugdiges in 'n hiper-verstedelike leefwêreld, te konfronteer. Derhalwe is Marsden (1982) van mening dat die speelprent dikwels 'n rol in die verbreding van die eksistensiële ervaringswêreld van die ontvanger te vervul het.

Veral artistieke erotiese speelprente vind in hierdie verband by die algemene doel en taak van die kuns aansluiting. Soos die ander kunsmedia, is die artistieke erotiese speelprent daarop ingestel om bepaalde aspekte van 'n hoogs komplekse en multi-dimensionele realiteit tot 'n bevatlike gedramatiseerde vorm te reduceer, te orden en ekspressief aan te bied. Op hierdie wyse word die ontvanger in staat gestel om sodanige realiteitsaspek in perspektief te plaas, dit te analiseer en bepaalde oordele daaroor te fel (Jarvie, 1970: 103).

(c) Verbreding van die seksuele verwysingsraamwerk as motief.

Ten spyte van die meer hedonistiese en libertinistiese ingesteldheid van die moderne mens, is seksualiteit steeds in 'n waas van geheim-sinnige ontoeganklikheid gehul. Vanweë bepaalde sosiale konvensies en persoonlike oriëntasies, kan talle erotiese situasies en ervarings in die realiteit vir 'n bepaalde individu ontoeganklik en taboe wees. Baie outeurs (onder meer Gagnon, 1977) is gevolg-

lik van mening dat blootstelling aan die erotiese speelprent dikwels vanuit 'n soeke na 'n vorm van seksuele substituutervaring gemotiveer kan word.

Die seksuele temas van sodanige fiktiewe substituutervaring vind meerendeels aansluiting by dit waartoe die ontvanger homself in die realiteit nie persoonlik kan, of wil blootstel en ervaar nie. Hudson (1982) vind aansluiting by hierdie standpunt wanneer hy onder meer oor erotiese fotografie uit die Viktoriaanse era opmerk: "Men were intrigued by ... (these photographs), one presumes, because they permitted a glimpse into a world of female domesticity that the middle-class Victorian man could never hope to enter at first hand" (p. 119).

In die praktyk kom dit daarop neer dat erotika vir bepaalde individue oor beslisse informatiewe waarde kan beskik. 'n Ontvanger kan 'n rolprentvertoning soos Blue Velvet (1986) bywoon, bloot omdat hy of sy onkundig of nuuskierig oor die verskynsel van seksuele sadisme is. Die erotiese speelprent kan dus 'n rol ten opsigte van die kognitiewe en affektiewe verbreding van die waarnemer of ontvanger se seksuele verwysingsraamwerk vervul.

4.7.4 Ontvangersreaksie op blootstelling aan erotiese speelprentinhoud.

Op die komplekse vraag na die invloed van erotiese blootstelling op die individuele ontvanger, word daar dikwels te simplistiese antwoorde aangebied. Daar bestaan in die vakgebiede van kommunikasiekunde en sielkunde 'n wye spektrum van teorieë

rakende die invloed van die massamedia op ontvangers. Die bekendste hiervan is waarskynlik die gebruik-en-belonings-, asook die agendastellingsteorie (kyk in Marais, e.a. - 1980).

Daar word nie in detail op hierdie gesofistikeerde verskeidenheid van teorieë ingegaan nie. Die navorser is dit met Gans (in Jarvie, 1970: 90) eens dat die meeste van hierdie teorieë gewoonlik êrens op 'n kontinuum geplaas kan word, waarvan die uiterste pole deur die hipodermiese teorie en die teorie van selektiewe persepsie verteenwoordig word. Gevolglik is besluit om slegs met die bespreking van laasgenoemde twee teoretiese teenpole te volstaan:

(a) Die hipodermiese teorie.

By die hipodermiese teorie (ook die sogenaamde spuitnaaldteorie genoem) vervul die speelprent as massamedium die rol van 'n manipuleerder. As massamedium is die speelprent aktief in die allesoorheersende sin van die woord. Die ontvanger daarenteen is totaal passief in sy ervaring van so 'n medium, en het gevolglik geen beheer oor die invloed wat sodanige medium oor hom uitoefen nie. Die erotiese speelprent beskik volgens hierdie teorie oor manipulatiewe mag ten opsigte van die daarstelling van onvermydelike en kousale seksuele gedragsmanifestasies by die ontvanger.

Gedagtig aan hierdie potensiële manipulatiewe krag van die speelprent, was intense beheer ten opsigte van erotiese inhoud gedurende die eerste 50 bestaansjare van hierdie medium die

geval. Gedurende die Veertiger- en Vyftigerjare het navorsing rakende die effek van die massamedia - veral deur Klapper, De Fleur & Ball-Rokeach, McQuil, ensovoorts (kyk in Marais, e.a. 1980, asook Jowett & Linton, 1980) - gesuggereer dat die rol van die ontvanger in uitsprake rakende die effek van die massamedia grotendeels onderskat is.

Navorsing (vergelyk Cline, 1974) het aangetoon dat ontvangersreaksie op erotiese speelprentblootstelling beïnvloed kan word deur: (a) die predisposisies van die ontvanger, (b) die konteks waarin die boodskap oorgedra word, (c) verskeie demografiese veranderlikes, (d) die ontvanger se geskiedenis van vorige blootstelling, asook (e) die fisieke, psigologiese en selfs geografiese milieu waarin die speelprentboodskap oorgedra word.

Die wêreldwye inkorting van sensuurmaatreëls ten opsigte van erotiese speelprentinhoud (veral sedert die laaste helfte van die Sestigerjare), kan direk aan die empiriese betwyfeling van die manipulatiewe vermoë van die speelprent toegeskryf word.

(b) Die teorie van selektiewe persepsie.

Met die ontwikkeling van die teorie van selektiewe persepsie, is daar in reaksie teen die hipodermiese teorie weer na die ander teoretiese uiterste oorgegaan. Vanuit hierdie teorie word die massamedia as absoluut passief en impotent beskou.

Die ontvanger vervul daarenteen 'n allesoorheersende dinamiese rol in die sin dat hyself selektief in beheer van die blootstellingsituasie bly. Die ontvanger se eie vooroordele, houdings,

opinies, voorveronderstellinge en so meer, figureer as persepsie-filters waardeur ongewenste boodskappe wat in teenstelling met die bestaande ingesteldheid van die ontvanger verkeer, uitgefiltreer word. Daar word dus net selektief aandag geskenk aan daardie informasie-insette wat in kongruensie met die ontvanger se bestaande ingesteldheid verkeer.

Die erotiese speelprent is volgens hierdie teorie nie in staat om enige verandering in die manifestasie van ontvangers se reeds bestaande seksuele gedragspatrone teweeg te bring nie. Dit is slegs in staat om reeds bestaande waardes, houdings, opinies en gedragspatrone rakende die seksuele te versterk.

(c) Gevolgtrekking.

Dit wil voorkom asof beide die hipodermiese teorie en die teorie van selektiewe persepsie oor elemente van die waarheid beskik. As gevolg van bepaalde kontekstuele en situasionele veranderlikes, is dit waarskynlik die geval dat 'n spesifieke massamedium en blootgestelde ontvanger onder bepaalde omstandighede beide passief en aktief kan wees. 'n Studie deur Wilson & Liedtke (1984) het onder meer aangetoon dat daar by bepaalde respondente 'n korrelasie tussen blootstelling aan bepaalde erotiese kommersiële rolprente en bepaalde seksuele gedragsmanifestasies, bestaan het.

Daar word in hierdie studie van die veronderstelling uitgegaan dat die massamedia se potensiele beïnvloedingskrag nie soseer in die generasie van bepaalde volledig nuwe tendense in die gemeen-

skap lê nie. Die massamedia is eerder in staat om bepaalde latente en reeds teenwoordige geneigdhede en verskynsels by ontvangers tot overte manifestasie te aktiveer. Wanneer, waarom en presies hoe hierdie aktivering tot uiting kom, hou verband met talle moeilik bepaalbare veranderlikes wat die medium, sowel as die ontvanger, ten grondslag lê.

Die volgende genuanseerde opvatting van Eysenck (1978) rakende die invloed van erotika, som die situasie waarskynlik die beste op: "(Erotica) ... does not have one set of consequences, but many; some of these may be considered good, others bad. Furthermore, what is good for one person may be bad for another, individuality is supreme in this field" (p. 323).

4.8 Samevatting

Die erotiese speelprent as kommunikasieverskynsel is in hierdie hoofstuk aan die hand van die verskillende komponente wat die kommunikasieproses saamstel, bespreek. Daar is aangedui hoe die komponente van die kommunikator, die boodskap, die semiologiese sisteem, die medium, sowel as die ontvanger met mekaar in interaksie tree om betekenisoordrag te genereer.

Hoofstuk vyf sluit vervolgens nou by die pas afgehandelde hoofstuk aan. Waar hierdie hoofstuk in die besonder klem op die komponente (struktuur) van die erotiese kommunikasieproses gelê het, kom die dinamiese aard van die proses self, in die volgende hoofstuk aan die beurt.

5.0 EIESOORTIGE AARD VAN DIE EROTIESE KOMMUNIKASIEPROSES

5.1 Inleiding

In die vorige hoofstuk is 'n algemene oorsig oor die speelprent as oudiovisuele kommunikasieverskynsel gegee. In hierdie hoofstuk kom die besondere aard van die erotiese kommunikasieproses in meer detail onder die soeklig. Daar word onder meer aan die problematiek wat die bestudering van die erotiese kommunikasieproses kenmerk, sowel as die faktore wat die voortgang daarvan beslissend beïnvloed, aandag geskenk. Die hoofstuk word afgesluit met die bespreking van 'n model van erotiese kommunikasie.

5.2 Problematiek verbonde aan die bestudering van erotiese kommunikasie

Soos reeds vermeld, verwys erotiese kommunikasie na enige kommunikasiehandeling wat die seksuele as boodskapinhoud het. Wat die aard van erotiese kommunikasie betref, is dit belangrik om daarop te let dat erotiese kommunikasie nie in wese van enige ander vorm van kommunikasie verskil nie. Vanweë die besondere aard van erotiese kommunikasie, geniet bepaalde komponente in die erotiese kommunikasieproses net groter of meer genuanseerde beklemtoning, as wat dit die geval met ander vorme van kommunikasie mag wees.

Die doelbewuste negering van die belang van erotiese kommunikasie, vorm nie die kern van die problematiek rondom die bestudering van

erotiese kommunikasie nie. Trouens, min navorsers en akademici sal Gordon (1980) nie gelyk gee wanneer hy opmerk dat "sexual communications are unquestionably the most important communications in which human beings indulge, both subjectively and objectively" (p. 11). Ten spyte van stellings van bovermelde aard, is dit opvallend dat daar relatief min sistematiese aandag in die kommunikasiekundeliteratuur aan erotiese kommunikasie geskenk word.

Naas kompleksiteit, hou die mees waarskynlike verklaring vir hierdie tendens klaarblyklik met die sensitiewe aard van die erotiese kommunikasieproses en -inhoud verband. Erotiese kommunikasie kan as sensitief van aard beoordeel word, omdat dit in 'n direkte en onlosmaaklike relasie tot een van die mees geheim-sinnige dimensies van die menslike bestaan, naamlik seksualiteit, staan.

5.3 Faktore wat 'n beslissende invloed op die voortgang van die erotiese kommunikasieproses uitoefen

Veral twee faktore verleen aan die proses van erotiese kommunikasie 'n unieke en andersoortige aard:

5.3.1 Die persoonlikheid van die ontvanger.

Elke mens beskik oor 'n unieke en dinamiese persoonlikheid wat as verwysingsraamwerk by die interpretasie, evaluasie en aanvaarding of verwerping van 'n erotiese boodskap dien.

Die hoogs komplekse opbou- en ontwikkelingsproses van die seksuele dimensie van hierdie persoonlikheidsstruktuur geskied vanaf die kinderjare, word geïntensiveer tydens die puberteits- en vroeë volwassenheidsfase en stabiliseer tot 'n relatiewe mate in die latere volwasse lewe. Gagnon (1977) werp die volgende lig op hierdie opbouproses: "Very little data exists on the sexual things people do, what they feel about those sexual things, the ways in which sexual things relate to other aspects of life, or the ways in which people acquire a set of sexual scripts" (p. 43 - eie beklemtoning).

Gagnon (1977) meld dat verskillende informatiewe insette met die verskillende ontwikkelingsfases van die mens varieër.

Baie ouerpare benader hul kinders veral in die pre-adolesente fase, meestal a-seksueel. Direkte kommunikasie rakende seksuele waarhede vind selde indien ooit plaas. Tog tree 'n ouerpaar observasioneel en indirek vir die kind as aanduider van die relasie tussen die manlike- en vroulike geslag op.

Hierdie aanvanklik hoogs gefragmenteerde verwysingsraamwerk neem gaandeweg by die kind in kohesie toe, na mate die frekwensie en intensiteit van informatiewe insette tydens die puberteitsfase toeneem. Onderlinge gespreksvoering in 'n portiergroep dien as katalisator, waardeur seksuele informasie van kind tot kind gekommunikeer word. Bruess & Greenberg (1981) merk in hierdie verband op: "A majority of people still receive a major part of their sex education on the streets. Their major source of information is their peers which results in a pooling of ignorance" (pp. 13 & 138).

Soos bo aangedui, is die kommunikasie van seksuele informasie van kind tot kind in so 'n portiergroep, dikwels gebasseer op verwronge persepsies en voorveronderstellinge. Ongelukkig is dit dikwels juis hiër waar die kind se persepsies rakende die geslagsrollespel, sowel as die aard, wese en bestemming van die seksuele, gevorm word. Talle seksuele pre-disposisies, opinies, houdings en voorkeure van die latere volwasse lewe, het hul oorsprong uit hierdie kritieke ontwikkelingsfase. Die adolessent is op homself aangewese om sy hoogs gefragmenteerde verwysingsraamwerk mettertyd tot 'n betekenisvolle geheel te integreer (vergelyk Streaan, 1983).

Die rol van die media (veral dan ook die speelprent op televisie waarin daar dikwels implisiete sinspeling op, of eksplisiete uitbeelding van die seksuele voorkom) moet nie buite rekening gelaat word nie: "For younger children, the major contribution of the media is to reinforce genderrole stereotypes. Prior to puberty, the media is most significant for what it does not present. The relationship between men and men, women and women, and women and men, follow quite conventional patterns without a significant amount of overt sexuality, realistic or not" (volgens Gagnon, 1977: 93).

Bruess & Greenberg (1981) verwys eweneens daarna dat, namate die adolessent ouer word, verskeie sosiale kragte op die ontwikkeling van seksualiteit en sosiaal aanvaarbare gedragspatrone in inwerk: "Television, cartoons, commercials, movies and books are just a few sources of information about sexuality and expected behavior" (p. 138).

Die adolessent se seksuele verwysingsraamwerk word later uitgebrei deur die ervaring van geslagsrypwording, en 'n gepaardgaande toenemende frekwensie van blootstelling aan reële of potensiële erotiese situasies. Die ervaring op seksuele gebied ontwikkel in 'n toenemende mate as die mees primêre informatiewe inset. Kognitiewe ontwikkeling bring verder mee, dat die individu se beskouinge aangaande die seksuele deur groter blootstelling aan meer betroubare bronne of media in die kommunikasie van seksuele inhoud, getemper word.

Die demografiese agtergrond van die ontvanger, soos byvoorbeeld geografiese bepaaldheid, sosio-ekonomiese stratum, religieuse betrokkenheid, opvoedingspeil en dies meer, speel ook 'n beduidende rol in die ontwikkeling van die persoonlikheidsstruktuur van sodanige ontvanger. Veral die seksuele dimensie van die ontvanger se persoonlikheidsstruktuur oefen naas hierdie ander relevante faktore 'n beslissende invloed op sy/haar reaksie op erotika uit. Die grootste enkele verklaring vir diverse en komplekse menslike reaksie op erotika, lê opgesluit in die lukrake en gefragmenteerde opbou van die seksuele verwysingsraamwerk wat deel uitmaak van elke ontvanger se persoonlikheid.

Soos reeds vermeld, word adolessente feitlik aan hul lot oorge- laat om self seksuele informasie te versamel, te interpreteer, te evalueer en in 'n verwysingsraamwerk te akkumuleer. Insette verwerf vanweë die dikwels toevallige en lukrake blootstelling aan verskillende vorme van erotiese kommunikasie en -situasies, genereer met verloop van jare 'n unieke en hoogs individuele en eiesoortige seksuele verwysingraamwerk dien.

Hierdie hoogs geïndividualiseerde en onvoorspelbare generasieproses bring onvermydelik mee, dat ontvangers in hul reaksie op dieselfde erotiese speelprentinhoud drasties van mekaar kan verskil.

Die tweede faktor wat 'n beslissende invloed op die voortgang van die erotiese kommunikasieproses uitoefen, hou nou verband met die seksuele verwysingsraamwerk van die ontvanger wat deel vorm van sy/haar persoonlikheid, maar verdien tog afsonderlike aandag:

5.3.2 Die potensiële ervaring van seksuele stimulasie as begeleidingsverskynsel in die erotiese kommunikasieproses.

Seksuele stimulasie of prikkeling kan nader omskryf word as beide 'n psigologiese en fisiologiese toestand, waarin die bewussyn van die subjektiewe geslagsdrang geaktiveer word. Hierdie bewussyn kom tot uiting in blote latente seksuele antisipasie, of in die rieële voorspel tot die manifeste geslagsdaad (volgens Stoller, 1976).

Cline (1974) wys daarop dat eksperimentele en opname-ondersoeke aantoon, dat potensiële seksuele stimulasie tydens blootstelling aan erotiese inhoud met 'n verskeidenheid van faktore verband hou. Die belangrikste hiervan is enersyds die onderskeidende kenmerke of eienskappe van die erotiese oudiovisuele uitbeelding self, en andersyds die kenmerke of eienskappe van die ontvanger se persoonlikheidsamestelling.

Wat die wisselwerking tussen die kenmerke of eienskappe van die

erotiese uitbeelding en die ervaring van seksuele stimulasie tydens blootstelling betref, staan die aard, konteks en besondere inhoud van sodanige uitbeelding sentraal. Die impak van die boodskap op die ontvanger word onder meer bepaal deur die eksplisiteitsgraad waarmee uitbeelding gepaard gaan, die kontekstualisering van geslagsrolstereotipering en die konvensionele of onkonvensionele aard van die seksuele aktiwiteite wat uitgebeeld word (vergelyk Cline, 1974).

Die aard van die medium wat tydens die oordra van erotiese inhoude aangewend word, speel 'n beslissende rol in die ontvanger se belewing van die erotiese boodskap. Studies van onder meer Levitt & Hinesley (1967), asook McConaghy (1974), suggereer dat verskillende media oor wisselende potensiële trefkrag beskik. Die grootste seksuele prikkeling word deur rolprentblootstelling teweeggebring, waarna video, kleurskyfies, foto's, grafiese voorstellinge, oudiomedie en geskrewe literatuur volg.

Hierbenewens is dit insiggewend dat die beduidendste fisiologiese stimulasie wat by wyse van wetenskaplike apparatuur gemeet kon word, nie met een of ander medium in verband gebring word nie. In die studie van McConaghy (1974) is bevind dat proefpersone wat self seksuele episodes in hul verbeelding moes dramatiseer, en daarna mondelings aan 'n eksperimenteerder oorgedra het, die beduidendste fisiologiese stimulasie (meer as enige medium) tot gevolg gehad het. Hierdie resultate onderstreep die oorheersende invloed van die ontvanger se eie seksuele verbeeldingskrag en -samestelling.

Die intensiteit en tydsomvang van blootstelling speel verder ook 'n belangrike rol in ontvangersreaksie. Studies deur onder meer Zillmann & Bryant (1982), asook Linz, Donnerstein & Penrod (1984), het aangetoon dat massale blootstelling oor 'n kort periode aan intense erotiese inhoud tot 'n proses van desensitisasie in die beleving van ontvangers gelei het. Daar is bevind dat manlike respondente in die studie van Zillmann & Bryant (1982) na sodanige blootstelling, geneig was om beduidend minder simpatiek teenoor 'n gewaande vroulike verkrachtingslagoffer te staan. Hierdie resultate kan waarskynlik aan die invloed van die stereogetipeerde en degraderende uitbeelding van die vrou in die tipiese pornografiese speelprent toegeskryf word.

Navorsing het aangetoon dat konflikterende emosionele ervarings, wat met die ervaring van seksuele prikkeling verband hou, dikwels tydens blootstelling aan erotika voorkom. Ontvangers met 'n gebrekkige voorgeskiedenis van omgang met erotiese materiaal ervaar tydens blootstelling intense psigologiese ongemak. Hierdie psigologiese ongemak hou direk met die gelyktydige ervaring van beide aantrekking en afstoting verband (in Cline 1974: 191).

Persone met sterk seksuele inhibisies word minder aangenaam deur erotika gestimuleer. Die resultate van 'n studie van Galbraith (1968) ondersteun hierdie tendens soos volg: "Exposure to sexual stimulation led to a increment in the overt sexual responsitivity of low sex-guilt respondents, but had no significant effect upon the overt responsitivity of high sex-guilt respondents" (p. 709).

Psigiese ongemak en skuldgevoelens oor die ervaring van hierdie

seksuele prikkeling, word dikwels deur verdedigingsmeganismes aan die kant van die ontvanger onderdruk. Hierdie verdedigingsmeganismes manifesteer gewoonlik in óf die ontkenning van enige stimuleringservaring, óf in die oordrewe veroordeling van die stimulusmateriaal as pervers en onweloweglik.

Die ervaring van seksuele prikkeling en die invloed daarvan op ontvangersreaksie na blootstelling aan 'n erotiese speelprent, hou direk met die persoonlikheid van die ontvanger verband. In analogie hiermee is Stoller (1976) van mening dat seksuele prikkeling op "a scenario the person to be aroused has been writing since childhood" (p. 899), gebasseer is.

Eysenck (1972) onderskryf ook bovermelde verband tussen die persoonlikheid van die ontvanger as verwysingsraamwerk en sy/haar reaksie op 'n erotiese boodskap: "People differ, and it is a mistake to generalize too freely about patterns which are supposed to produce ... sexual excitement. There seems to be important differences between individuals and their degree of sexual libido (and) general sexual motivation ..." (p. 303 - eie beklemtoning).

Peckham (1969) en Geldenhuys (1977) het onder meer aangetoon, dat die blote subjektiewe ervaring van seksuele stimulasie meebring dat baie individue erotika as ongewens en afstootlik beoordeel.

Die blote ervaring van seksuele prikkeling tydens erotiese speelprentblootstelling, behoort egter nie eenduidig as degraderend deur 'n ontvanger ervaar te word nie. Ook maak dit die erotiese kommunikasieproses nie by voorbaat ongewens nie. Die potensiaal

tot die ervaring van seksuele prikkeling is immers in elke mens geprogrammeer - dit is volgens onder meer Rader (1973: 387) 'n fundamentele en nie-negeerbare deel van menswees. Daarom hoef seksuele stimulasie as begeleidingsverskynsel, ook nie noodwendig destruktief op die proses van erotiese kommunikasie in die speelprent in te werk nie. Wat eerder van belang is, is die wyse waarop die ontvanger hierdie stimulasie vanuit sy seksuele verwysingsraamwerk hanteer en verwerk. Die moontlikheid tot die ervaring van seksuele prikkeling moet eerder gesien word as 'n unieke en onderskeidende eienskap van die erotiese kommunikasieproses.

5.4 'n Model van erotiese kommunikasie

Die vorige hoofstuk het die komponente (struktuur) van die erotiese speelprent as kommunikasieproses beklemtoon. In die voorafgaande afdelings van hierdie hoofstuk is enkele faktore wat die proses van erotiese kommunikasie beïnvloed, ondersoek. Vervolgens wil die navorser poog om die interaksie tussen die genoemde komponente en beïnvloedingsfaktore in die generasie van die proses van erotiese kommunikasie, by wyse van 'n model te illustreer.

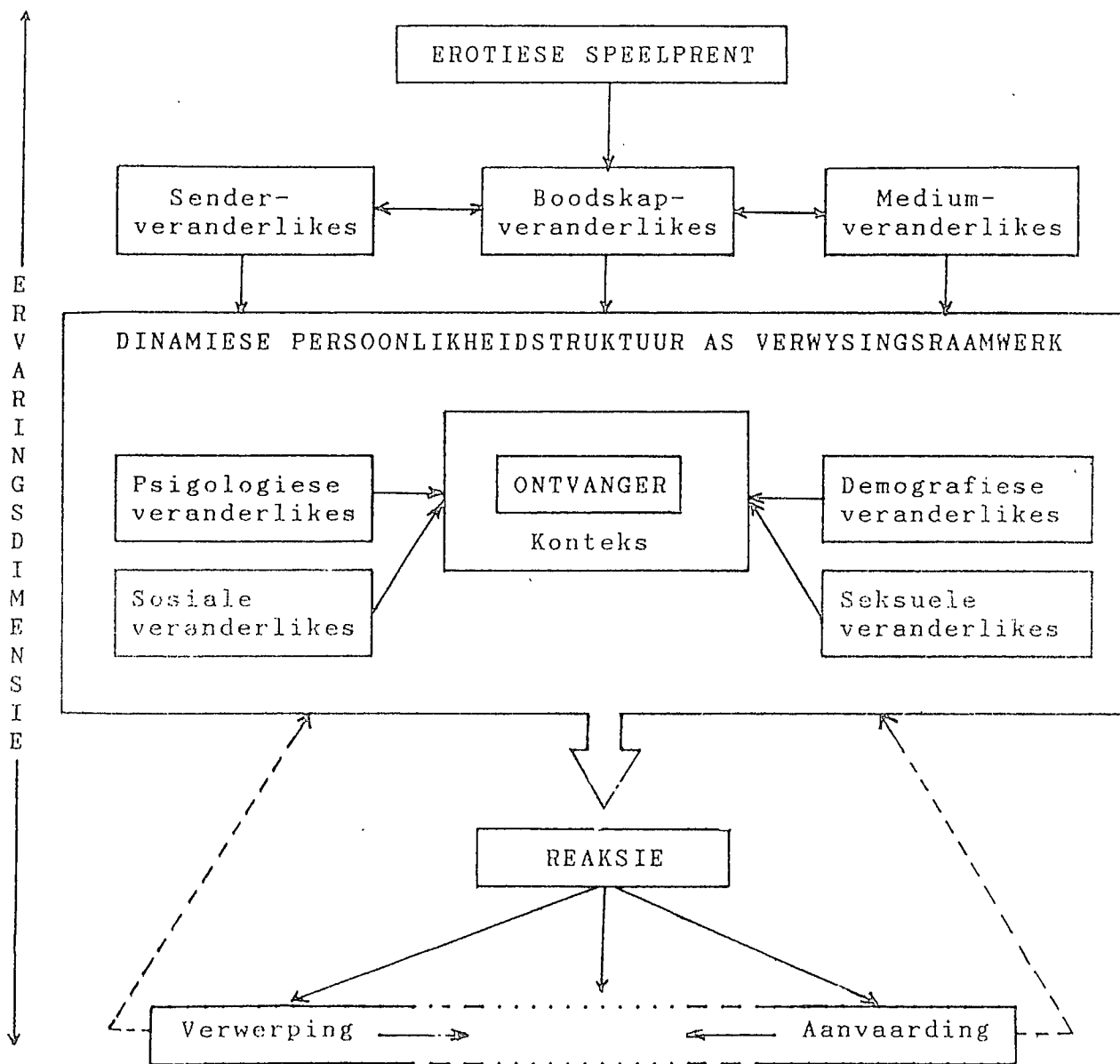
Enige model van erotiese kommunikasie kan nie anders as om veral met die aard van die boodskap en medium, die persoonlikheid van die ontvanger, sowel as die omvang en intensiteit van blootstelling, rekening te hou nie.

Die erotiese speelprent as 'n vorm van erotiese kommunikasie kan

soos volg grafies voorgestel word:

Figuur 5.1

'n Model van erotiese speelprentkommunikasie

Die aard van die verskillende komponente en veranderlikes wat die proses van erotiese speelprentkommunikasie saamstel, is

reeds in voorafgaande afdelings in detail bespreek. Gevolglik word die bespreking van die bostaande model tot die dinamiese wisselwerking tussen hierdie komponente en veranderlikes beperk.

Die talle komponente en veranderlikes in die model wys op die dinamiese en komplekse aard van die erotiese kommunikasieproses. Elke potensiële kombinasie moontlikheid van komponente en veranderlikes, sal opnuut die verloop van die kommunikasieproses en die aard van die ontvangersreaksie daarop uniek en ingrypend beïnvloed.

In die erotiese kommunikasieproses kan senderveranderlikes (byvoorbeeld die primêre kommunikator/s se artistieke aanslag en styl), sowel as die reeds vermelde boodskap- en mediumveranderlikes, bepalend op 'n ontvanger se persepsie en belywing van 'n spesifieke erotiese inhoud inwerk.

Reaksie op die erotiese boodskap word primêr deur die aard en samestelling van die ontvanger se persoonlikheid as verwysingsraamwerk gerig. Psigologiese, sosiale, demografiese en seksuele veranderlikes speel 'n belangrike rol in die samestelling van die ontvanger se persoonlikheid. Uiteraard staan hierdie faktore dan ook in direkte verband met die ontvanger se gevolglike reaksie op 'n erotiese boodskap. Die konteks waarin die ontvanger blootgestel word, verwys na die fisieke omstandighede waarin blootstelling plaasvind - byvoorbeeld die plek van blootstelling, aard en samestelling van die gehoor en dies meer.

'n Ontvanger se reaksie op die erotiese speelprentboodskap kan

êrens op 'n kontinuum geplaas word, waarvan die uiterste pole deur óf verwerping óf aanvaarding verteenwoordig word. Vanuit sy/haar dinamiese persoonlikheidssamestelling as verwysingsraamwerk kan 'n ontvanger 'n bepaalde erotiese speelprentboodskap verwerp (afgewys), omdat dit in diskrepansie verkeer met bepaalde kognisies en ingesteldhede wat reeds binne die persoonlike verwysingsraamwerk bestaan. Erotiese boodskapinhoud kan daarenteen deur die ontvanger aanvaar word om sodoende reeds bestaande kognisies en ingesteldhede van sy/haar verwysingsraamwerk te versterk, te verander of te termineer.

Soos die stippellyne aandui, is die verhouding tussen die twee uiterste reaksieoontlikhede (aanvaarding/verwerping) nie rigied van aard nie. Die rede hiervoor is dat erotiese blootstelling dikwels met konflikterende reaksies, wat hulself meester van die ontvanger maak, gepaardgaan. Die gevolg is dikwels 'n hoogs komplekse vorm van ontvangersreaksie, wat nie maklik objektief en eksklusief onder die een of die ander reaksieoontlikheid tuisgebring kan word nie - dit beklee dikwels eerder 'n area tussen die twee teenpole.

Die verhouding tussen nuwe boodskapinsette en die bestaande kognisies en ingesteldhede van die bestaande verwysingsraamwerk is dinamies van aard. Insette wat reeds verwerk en geïnternaliseer is, oefen 'n besliste invloed op die ontvanger se reaksie op nuwe insette uit. Vise versa kan nuwe insette weer reeds geïnternaliseerde insette versterk, modifieër of termineer. Daar bestaan dus 'n voortdurende en dinamiese wisselwerking tussen huidige ontvangersreaksie en die ontvanger se bestaande verwysings-

raamwerk. Omdat hierdie wisselwerking as intra-kommunikasie beskou kan word, word hierdie wisselwerking met gebroke lyne aangedui. Soos die pyle waarmee die ervaringsdimensie voorgestel word, aandui, verwys hierdie dimensie retrospektief na die geskiedenis van die ontvanger se vorige blootstelling aan erotika, aktueel na die psigo-seksuele ontwikkelingsvlak of mate van seksuele ervaring wat die ontvanger huidiglik kenmerk, sowel as progressief na die potensiele temporale en intensiteitsomvang van 'n bepaalde blootstellingsituasie. Daar is reeds daarop gewys dat hierdie drie faktore 'n beduidende invloed op ontvangersreaksie uitoefen.

Soos onder meer McQuail & Windahl (1981) tereg aantoon, is enige model 'n onvolledige oorvereenvouding van die werklikheid. Tog kan hierdie model van erotiese speelprentkommunikasie waarskynlik 'n rol in die sistematisering en konseptualisering van die komplekse verskynsel van ontvangersreaksie op erotika, speel.

5.5 Samevatting

In hierdie hoofstuk is die unieke, eiesoortige en uiters komplekse aard van die erotiese kommunikasieproses geaksentueer. Benewens die identifikasie van 'n groot verskeidenheid van veranderlikes wat 'n ingrypende invloed op ontvangersreaksie uitoefen, is daar ook daarop gewys dat die ontvanger se dinamiese persoonlikheidsamestelling as verwysingsraamwerk 'n allesoorheersende rol in die proses van erotiese kommunikasie vervul.

In hoofstuk ses kom die teoretiese aanloop tot en empiriese uitvoering van die voorondersoek aan die beurt.

6.0 ONTWIKKELING VAN 'n NAVORSINGSONTWERP VIR DIE VOORONDERSOEK

6.1 Inleiding

Die problematiek verbonde aan navorsing wat aansluiting by seksualiteit vind, die seleksie en samestelling van 'n erotiese boodskap, sowel as die navorsingsontwerp en -metodologiese werkswyse wat in die vooronderzoek gevolg is, kom in hierdie hoofstuk aan die orde.

6.2 Rasionaal vir 'n omvangryke vooronderzoek

Plaaslik kon geen relevante navorsingsresultate of ontwerpe opgespoor word wat die uitvoering van hierdie studie kon rig nie. Afgesien van nie-verifieerbare spekulاسie, kon daar ook nie vooraf uitsluitel verkry word of 'n empiriese studie rakende ontvangersreaksie in die huidige Suid-Afrikaanse samelewingsverband uitvoerbaar is, al dan nie.

Hierdie situasie het meegebring dat die 'navorsbaarheid' van die multi-dimensionele verskynsel van ontvangersreaksie op erotika, eers in sy totaliteit by wyse van 'n omvangryke voortoetsings-eksperiment ondersoek moes word.

Die voordeel aan hierdie werkswyse verbonde, was dat data rakende die empiriese uitvoerbaarheid van navorsing op hierdie gebied eerstehands tot die beskikking van die navorser sou wees. Dit het die keuse van 'n navorsingsonderwerp vir die finale ondersoek vergemaklik. Die motivering vir hierdie werkswyse lê in die

gebrek aan empiriese navorsing op hierdie terrein in Suid-Afrika opgesluit. Dit sou riskant wees om 'n bepaalde aspek van ontvangersreaksie op erotika prematuur vir voortoetsing te selekteer, aangesien daar vooraf geen waarborg sou wees dat sodanige keuse in die plaaslike samelewingsopset empiries uitvoerbaar sou wees nie.

6.3 Seleksie en samestelling van 'n erotiese boodskap

Die stimulusmateriaal wat in enige eksperimentele studie rakende erotika gebruik word, is van die grootste belang aangesien dit die gang van sodanige studie in sy geheel bepaal.

Ongeveer 25 kommersieel-beskikbare speelprente wat na sensurering deur die Direktoraat op Publikasies as gewens (eroties-realisties) beskou is, is vir die doeleindes van moontlike seleksie bestudeer. 'n Totaal van 8 erotiese tonele is geselekteer, in videoformaat gekopieer en tot 'n sekvens van 18 minute 10 sekondes geredigeer.

'n Omskrywing van elk van die geselekteerde erotiese tonele ten opsigte van aard, inhoud, tydsduur en speelprent van oorsprong, word in bylae A aangetref. Daar word aan elke toneel 'n trefwoord toegeken wat later in die bespreking van die navorsingsresultate gebruik word. Hierdie trefwoord is vir die doeleindes van identifikasie, en bring mee dat daar nie weer beskrywend na elke toneel verwys hoef te word nie.

6.3.1 Rasionaal vir seleksie en samestelling.

Daar is met die seleksie van die tonele gepoog om 'n sekvens daar

te stel, wat as verteenwoordigend van die inhoud van plaaslik beskikbare erotiese speelprente beskou kan word. Twee vereistes is in hierdie verband gestel.

Die samestelling van die sekvens moes eerstens die verskeidenheid van erotiese temas wat teen 'n hoë frekwensie in plaaslike erotiese speelprente voorkom, weerspieël. Om tematies verteenwoordigend van plaaslik toelaatbare speelprentinhoud te wees, moes hierdie sekvens onder meer tonele van erotiese liefkosing, die simulاسie van die geslagsdaad, outo-erotiese aktiwiteite, blote naaktheid los van enige manifeste seksuele konteks, asook meer 'afwykende' vorme van seksuele gedrag (byvoorbeeld lesbianisme), insluit.

Tweedens is daar met die seleksie van bepaalde tonele gepoog om 'n sekvens daar te stel, wat as verteenwoordigend beskou kan word van die intensiteit of eksplisietheid waarmee erotiese uitbeelding plaaslik in gewenste kommersiële speelprente geskied. Die graad van naaktheid en die aard van direk waarneembare seksuele aktiwiteite, moes dus in ooreenstemming wees met dit wat as algemeen toelaatbaar in plaaslik verspreide erotiese speelprente beskou word.

Die motivering vir die gebruik van 'n sekvens wat uit verskillende tonele bestaan, eerder as 'n vollengte speelprent, is vanweë praktiese oorweginge genoodsaak. Geen enkele kommersiële-beskikbare speelprent wat die verskeidenheid van erotiese temas genoegsaam dek, kon gevind word nie. Hierbenewens moes die tydsfaktor ook

in ag geneem word. Die vertoning van 'n vollengte speelprent sou die tydsduur van die reeds omvangryke eksperiment (waarin aanvanklik 8 vraelyste gebruik is) onpraktiese afmetinge laat aanneem.

In die meeste gesaghebbende buitelandse studies waarin audio-visuele stimulusmateriaal aangewend is, was ook nie van vollengte speelprente gebruik gemaak nie. Daar kan in hierdie verband na die studies van Schmidt & Sigusch (1970), Mosher (1973), Schmidt (1975), Fisher & Byrne (1978a en 1978b), Zillman & Bryant (1982), sowel as Morokoff (1985), verwys word.

Vanweë die aard van die samestelling van die erotiese boodskap, moet daar met beide die verskynsels van intensivering en desensitisasie rekening gehou word.

'n Sekwens van opeenvolgende erotiese tonele kan meebring dat die totale psigo-seksuele impak daarvan geïntensiveer word. Om hierdie geneigdheid in 'n mate teë te werk, is elke toneel van 'n kort inleiding en/of afloop voorsien, sodat die kummulatiewe intensiteit van toneel tot toneel nie totaal buite verband opbou nie. Die hele sekwens het dus nie net uit 'n konglomeraat van seksuele aktiwiteite bestaan nie.

Wat desensitisasie betref, het bepaalde studies soos dié van Zillman & Bryant (1982), asook Linz, Donnerstein & Penrod (1984), aangetoon dat massale blootstelling aan erotiese oudiovisuele materiaal tot desensitisasie by die ontvanger kan lei. Anders as by bogenoemde studies, word daar in hierdie studie van veel minder intense stimulusmateriaal oor 'n baie korter blootstellingsperiode

gebruik gemaak. In die samestelling van die sekvens, is met die relatief groot verskeidenheid van erotiese temas en wisselende volgorde van redigering, gepoog om hierdie proses van desensitisasie teen te werk.

Beide prosesse sal egter by die veralgemening van die navorsingsresultate verreken moet word. Daar word van die veronderstelling uitgegaan dat, indien die samestelling van die erotiese boodskap die prosesse van intensivering en desensitisasie genereer, daar ook 'n relatiewe mate van wedersydse neutralisasie kan plaasvind.

6.4 Ontwikkeling van 'n eksperimentele ontwerp

Daar word dikwels kritiek teen die sogenaamde steriele en onnatuurlike aard van eksperimentele of laboratoriumnavorsing uitgespreek (kyk verder in Berkowitz & Donnerstein, 1982).

Vir die doeleindes van hierdie studie was daar egter geen ander werkbare metodologiese alternatief beskikbaar nie. As motivering vir die gevolglike keuse van 'n eksperimentele ontwerp, kan die standpunt van Fisher & Byrne (1978a) in hierdie verband onderskryf word. Hierdie outeurs is van mening dat die direkte waarneming van proefpersone se gedragsmanifestasies in die realiteit nie alleen oneties nie, maar terselfdertyd ook totaal onprakties blyk te wees.

Die ontwerp van die voortoetsingseksperiment het in breë by vier van die mees gesaghebbende buitelandse studies wat tot op hede oor die effek van erotika gedoen is, aansluiting gevind. Komponente

uit die studies van Schmidt & Sigusch (1970), Mosher (1973), Wilson & Abelson (1973) en Fisher & Byrne (1978a) is oorgeneem, aangepas en in 'n eiesoortige navorsingsontwerp geïntegreer. In die ontwerp van die vooronderzoek, is daar vir die ondersoek na ontvangersreaksie in al sy dimensies, naamlik affektief, evaluatief en behavioristies, voorsiening gemaak:

6.4.1 Affektiewe dimensie.

Navorsing op hierdie dimensie was daarop gerig om verskille in affektiewe ingesteldheid (voor en na blootstelling) by ontvangers te identifiseer. Die affektiewe skale wat in die studies van Schmidt & Sigusch (1970: 273) en Mosher (1973: 104) gebruik is, is aangevul en verwerk tot 'n 7-punt semantiese differensiaal-skaal. Deur middel van selfrapportering moes proefpersone by wyse van 28 bi-polêre adjektiewe, hul eie affektiewe ingesteldheid voor en na blootstelling aan die erotiese sekvens weergee (kyk bylaes B en F).

6.4.2 Evaluatiewe dimensie.

Die ondersoek op hierdie dimensie het uit twee afsonderlike komponente bestaan:

(a) Houdings.

Vir die identifisering van proefpersone se houdings jeens erotika, is aansluiting by die houdingskaal wat Wilson & Abelson (1973: 34) gebruik het, gevind. Hierdie skaal is aangepas om 15 stellings daar te stel, wat die houdings van proefpersone aangaande erotika

sou help identifiseer. Hierdie stellings is direk voor blootstelling (sowel as 48 uur daarna) by wyse van 'n Likert-skaal deur proefpersone beoordeel (kyk bylaes E en I). Die vergelyking van data voor en na blootstelling sou 'n aanduiding gee of sodanige blootstelling enige moontlike effek oor die korttermyn op bestaande houdings uitgeoefen het.

(b) Psigo-seksuele beleving en evaluasie.

'n Enkele komponent van die studie van Mosher (1973: 106) is uitgebrei om die proefpersone in staat te stel om die verskillende erotiese temas (tonele) aan die hand van hul eie psigologies-seksuele beleving te evalueer. 'n Sewepunt semantiese differensiaalskaal is ontwerp om elk van die erotiese tonele te evalueer. Hierdie skaal het die mate waarin elkeen van hierdie tonele as aangenaam of as afstootlik deur die ontvangers ervaar is, gemeet (kyk bylae G).

6.4.3 Behavioristiese dimensie.

Om enige behavioristiese response te identifiseer wat moontlik aan erotiese blootstelling toegeskryf kan word, is 'n analise van proefpersone se seksueel-relevante gedrag direk voor en ten minste 48 uur na blootstelling gemaak.

Volgens Cline (1973: 190) het navorsing aangetoon dat 'n periode van 48 uur na blootstelling, die mees waarskynlike periode is waarin gedrag wat aan erotiese blootstelling toegeskryf kan word, normaalweg manifesteer. Proefpersone het verseëlde koeverte met vraelyste ontvang, wat hulle na 48 uur op eie inisiatief moes

voltooi en terugpos.

Verskeie bestaande meetskale vir die analisering van seksuele gedrag - onder meer Bentler (1968a & 1968b) se "Sexual Experience Inventory" en Schmidt & Sigusch (1970) se "Selfreport of Sexual Psychological Reactions" - is vir gebruik oorweeg. Na deeglike oorweging is besluit dat hierdie skale te eksplisiet en onsensitief is, om die proefpersone aan bloot te stel. Gevolglik is twee vraelyste wat gradueel in sensitiwiteit en intensiteit toeneem, vir voor- en natoetsing ontwerp (kyk bylaes D en H).

Vir die doeleindes van die omvattende voorondersoek, is die agt vraelyste in die volgende orde geadministreer:

Direk voor blootstelling:

Vraelys een: Analise van affektiewe ingesteldheid van die proefpersone (bylae B)

Vraelys twee: Inwin van demografiese informasie en 'n analise van die mate van vorige blootstelling aan erotika (bylae C).

Vraelys drie: Analise van bestaande seksuele gedragpatrone (bylae D).

Vraelys vier: Analise van houdings jeens erotika (bylae E).

Direk na blootstelling:

Vraelys vyf: Analise van die affektiewe ingesteldheid van die proefpersone (bylae F).

Vraelys ses: Evaluasie van onderskeie erotiese tonele (bylae G).

48 uur na blootstelling:

Vraelys sewe: Analise van relevante seksuele gedragsmanifestasies (bylae H).

Vraelys agt: Analise van houdings jeens erotika (bylae I).

Die prosedure om proefpersone 48 uur na blootstelling op eie inisiatief vraelyste buite die eksperimentele konteks te laat voltooi, verdien verdere toeligting. Dit moet genoem word dat, selfs na deeglike motivering, daar hoofsaaklik op die integriteit van die proefpersone om hulself nie prematuur aan vraelysinhoud bloot te stel nie, gereken is.

Ten spyte van voor-die-hand-liggende risiko en gepaardgaande tekortkominge, is hierdie werkswyse reeds met goeie gevolg in 'n wye reeks gesaghebbende studies aangewend. Fisher & Byrne (1978a: 363) meld dat hierdie metode en bepaalde variasies daarop, huidiglik vanweë etiese en praktiese redes universeel aangewend word in studies waar behavioristiese beïnvloeding deur erotika nagevors word.

Die grootste nadeel wat aan premature blootstelling aan vraelysinhoud verbonde is, is dat dit response tot 'n relatiewe mate kan kontamineer. Die rede hiervoor is dat 'n respondent in homself onnatuurlik bewus kan word van daardie gedragsmanifestasies wat geïdentifiseer wil word.

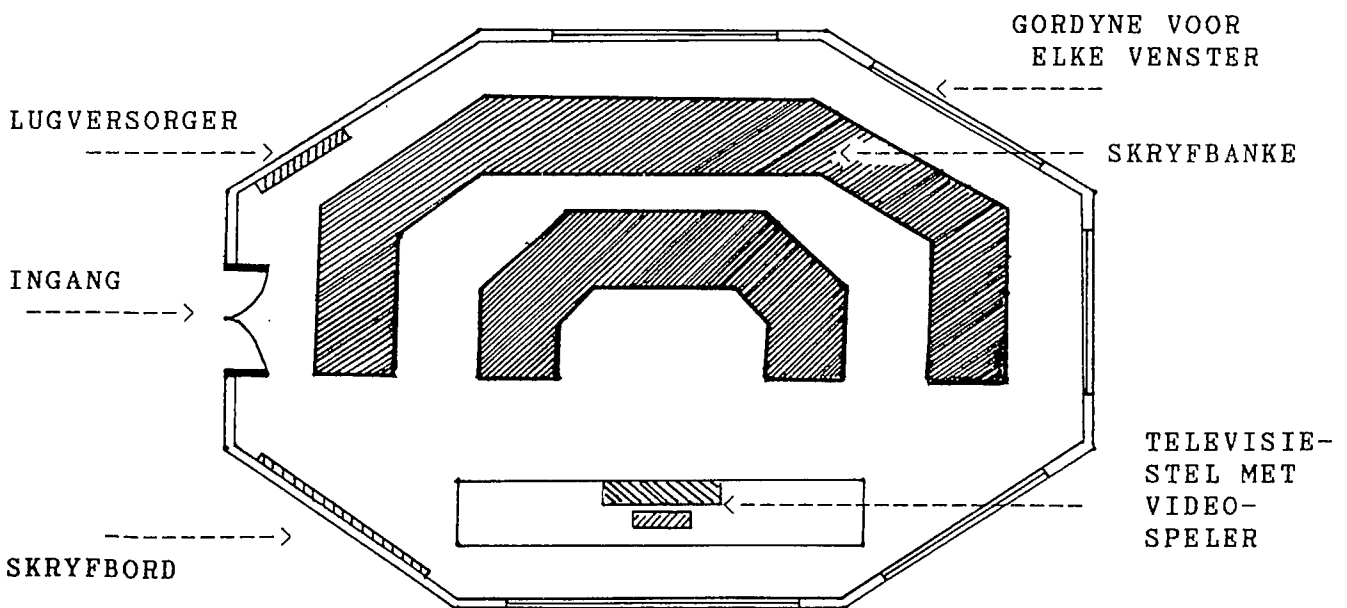
6.5 Die eksperimentele lokaal

By laboratoriumnavorsing van enige aard is die inrig van 'n bepaalde lokaal vir eksperimentele doeleindes van die grootste belang. Die vernaamste rede hiervoor is dat beheer oor, en die standaardisasie van omgewings- en sekere eksperimentele veranderlikes, 'n belangrike doelwit is (vergelyk Wimmer & Dominick, 1983: 77).

Die lokaal wat as laboratorium ingerig is, het soos volg daaruit gesien:

Figuur 6.1

Inrigting van die eksperimentele laboratorium

Hierdie lokaal het homself uitstekend tot gebruik as eksperimentele laboratorium geleen. Die professionele voorkoms van die lokaal, klankdigtheid, lugversorging, gordyne voor elke venster, asook permanent geïnstalleerde skryfbanke, het meegehelp om

maksimale beheer oor die eksperimentele veranderlikes, te midde van 'n intiem-persoonlike atmosfeer, uit te oefen.

6.6 Administreringsmetodiek van die eksperiment

"People are, in general, poor reporters of their own sexual conduct". Met hierdie stelling van Gagnon (1977: 53) in gedagte, is alles moontlik gedoen om die weergee van geldige response in die hand te werk.

Uit die staanspoor is besef dat die persoon en administreringsmetodiek van die eksperimenteerder, 'n uiters belangrike bydrae tot die wetenskaplikheid van die eksperiment in die algemeen, asook die geldigheid van die response in die besonder, te lewer het.

'n Empiriese studie van Abramson, Goldberg & Mosher (1975), wat op die persoon van die eksperimenteerder in navorsing met erotika as inhoud gerig was, het insiggewende perspektiewe geopen. Uit hierdie navorsing is afgelei dat 'n potensieel-effektiewe eksperimenteerder nie drasties in ouderdom van die proefpersone moet verskil nie. Die eksperiment moet ook nie outoritêr nie, maar relatief informeel aangebied word. In sy optrede mag die eksperimenteerder nie subjektief blyke van seksuele 'libertinisme' of 'konserwatisme' laat deurskemer nie. 'n Hoë premie word ook op die professionele aard van die aanbieding van die eksperimenteerder geplaas.

Ter wille van die effektiewe administrering van die sensitiewe

eksperiment, is aangeneem dat mans en dames as eksperimentele groepe geskei behoort te word. Oor die netelige kwessie of die geslag van die eksperimenteerder in ooreenstemming met die geslagsgroep wat as proefpersone gebruik word, moes wees, kon eers na afloop van die voorondersoek uitsluitel verkry word.

Wat die metodiek van aanbieding betref, is die proefpersone by die binnekoms van die lokaal versoek om stelling in te neem by skryfbehoeftes wat vooraf gerangskik is. Hierdie skryfbehoeftes is so gerangskik dat ruimte optimaal benut is, sonder dat proefpersone te na aan mekaar sit en die geldigheid van sensitiewe response gevolglik beïnvloed kon word.

Voordat die eksperiment in aanvang geneem het, is die proefpersone inleidend oor die wetenskaplike belang van die eksperiment ingelig. Besondere moeite is gedoen om die proefpersone te motiveer om, ten spyte van die sensitiwiteit en kompleksiteit van bepaalde informasie wat verlang word, tog so eerlik as moontlik die vraelyste te voltooi.

Nadat die verloop van die eksperiment aan die proefpersone verduidelik is, is hulle daarop gewys dat deelname aan die eksperiment op 'n vrywillige basis geskied. Dit staan elkeen dus vry om te enige tyd aan die eksperiment te onttrek.

Die proefpersone is verder verseker dat 'n hoë premie op hul anonimiteit geplaas word. Elke proefpersoon het 'n geheime nommer getrek, wat op elk van die anonieme vraelyste aangebring moes word. Die doel van hierdie geheime numering was om die agt vraelyste van elke proefpersoon vir die doeleindes van data-

verwerking te groepeer, sonder dat die ware identiteit van die proefpersoon ter sprake kom.

Die ses vraelyste wat in die eksperimentele situasie geadministreer is, is nie gelyktydig aan die proefpersone beskikbaar gestel nie. Die vraelyste is afsonderlik in volgorde uitgedeel soos wat die eksperiment gevorder het. Hierop is besluit, omdat dit nie wenslik was dat bepaalde aspekte van die eksperiment vooruitgeloop sou word nie.

Na voltooiing van die vierde vraelys, is die proefpersone aan die erotiese oudiovisuele sekvens blootgestel. Direk na blootstelling is die vyfde en sesde vraelyste voltooi. 'n Verseëlde koevert met die oorblywende twee vraelyste en 'n gefrankeerde koevert is vervolgens aan elk van die proefpersone oorhandig. Die proefpersone is gemotiveer om nie die koeverte oop te maak voordat 48 uur verstryk het nie. Die laaste twee vraelyste moes dan onverwyld na voltooiing terug versend word. Die proefpersone het na afloop van die eksperiment self by hul vertrek die voltooide vraelyste in 'n verseëlde vraelyshouer geplaas.

Die navorsingsontwerp en -metodologie van die voorondersoek is so ontwikkel dat dit in die geheel of wat bepaalde komponente betref, weer in die finale navorsingseksperiment aangewend sou kon word.

6.7 Samevatting

Hierdie hoofstuk is aan die uiteensetting van die navorsings-

ontwerp en metodologiese benadering vir die bestudering van ontvangersreaksie tydens die vooronderzoek gewy. Eksperimentele aspekte soos die seleksie en samestelling van die erotiese boodskap, die inrig van die eksperimentele lokaal en die administreringsmetodiek van die eksperiment, het in besonderhede aandag geniet.

In hoofstuk sewe word die navorsingsresultate van die vooronderzoek kortliks gerapporteer.

7.0 RESULTATE VAN DIE VOORONDERSOEK

7.1 Inleiding

Die belangrikste bevindinge van die voorondersoek word in hierdie hoofstuk kortliks weergegee. Net die mees relevante resultate uit 'n omvangryke databasis word gerapporteer. Besondere aandag word aan die affektiewe, evaluatiewe en behavioristiese dimensies van ontvangersreaksie geskenk. Enkele belangrike onafhanklike veranderlikes is ook geïdentifiseer.

7.2 Steekproeftrekking en statistiese verwerking

'n Besikbaarheidsteekproef onder studente op die kampus van die Universiteit van die Oranje-Vrystaat is getrek. Die volledige eksperiment onder leiding van die navorser, is aan twee mans en twee damesgroepe geadministreer. 'n Totaal van 39 proefpersone (21 mans en 18 dames) met 'n gemiddelde ouderdom van 21 jaar was by die voortoetsingseksperiment betrokke.

Vanweë die relatief klein omvang van die steekproef en die gevolglike gebrek aan normale verspreiding, is nie-parametriese statistiese analyses (kyk in Hardyck & Petrinovich (1975), Williams (1979), Norusis (1982), sowel as Breytenbach & Van Deventer (1987)) gebruik om die hierdie data te verwerk. Spearmann-korrelasies is vir die meting van assosiasie gebruik, terwyl Mann-Whitney-toetse, Sign-toetse en die Kruskall-Wallis-Anava vir die meting van verskille tussen groepe aangewend is.

Die belangrikste navorsingsresultate word soos volg bondig saamgevat:

7.3 Demografiese informasie

Spearman-r-korrelasiekoëffisiënte tussen enkele van die demografiese veranderlikes het die volgende aan die lig gebring:

- * Daar bestaan geen beduidende korrelasie ($r = 0,0781$; $p = 0,318$) tussen geslag (manlik/vroulik) en blootstellingsomvang aan erotiese realisme nie. Waar wel beduidende korrelasies voorkom, is tussen geslag en blootstellingsomvang aan pornografiese audiovisuele materiaal ($r = 0,7319$; $p = 0,001$), asook geslag en blootstellingsomvang aan pornografie in drukvorm ($r = 0,7436$; $p = 0,001$).
- * Tussen die omvang van betrokkenheid op sosiale gebied en blootstellingsomvang aan erotiese realisme, is geen beduidende korrelasie ($r = 0,1066$; $p = 0,259$) gevind nie. Sosiale betrokkenheid korreleer wel beduidend met blootstellingsomvang aan audiovisuele pornografie ($r = 0,4738$; $p = 0,001$) en blootstellingsomvang aan pornografie in drukvorm ($r = 0,3625$; $p = 0,012$).
- * Geen beduidende korrelasie tussen die mate van blootstelling aan die drie kategorieë van erotiese materiaal en die proefpersone se sosio-ekonomiese agtergrond, kerklike betrokkenheid en die godsdienstige milieu van die ouerhuis, kon gevind word nie.

Dit blyk uit bogenoemde resultate dat geslag die belangrikste demografiese faktor ten opsigte van blootstellingsfrekwensie was.

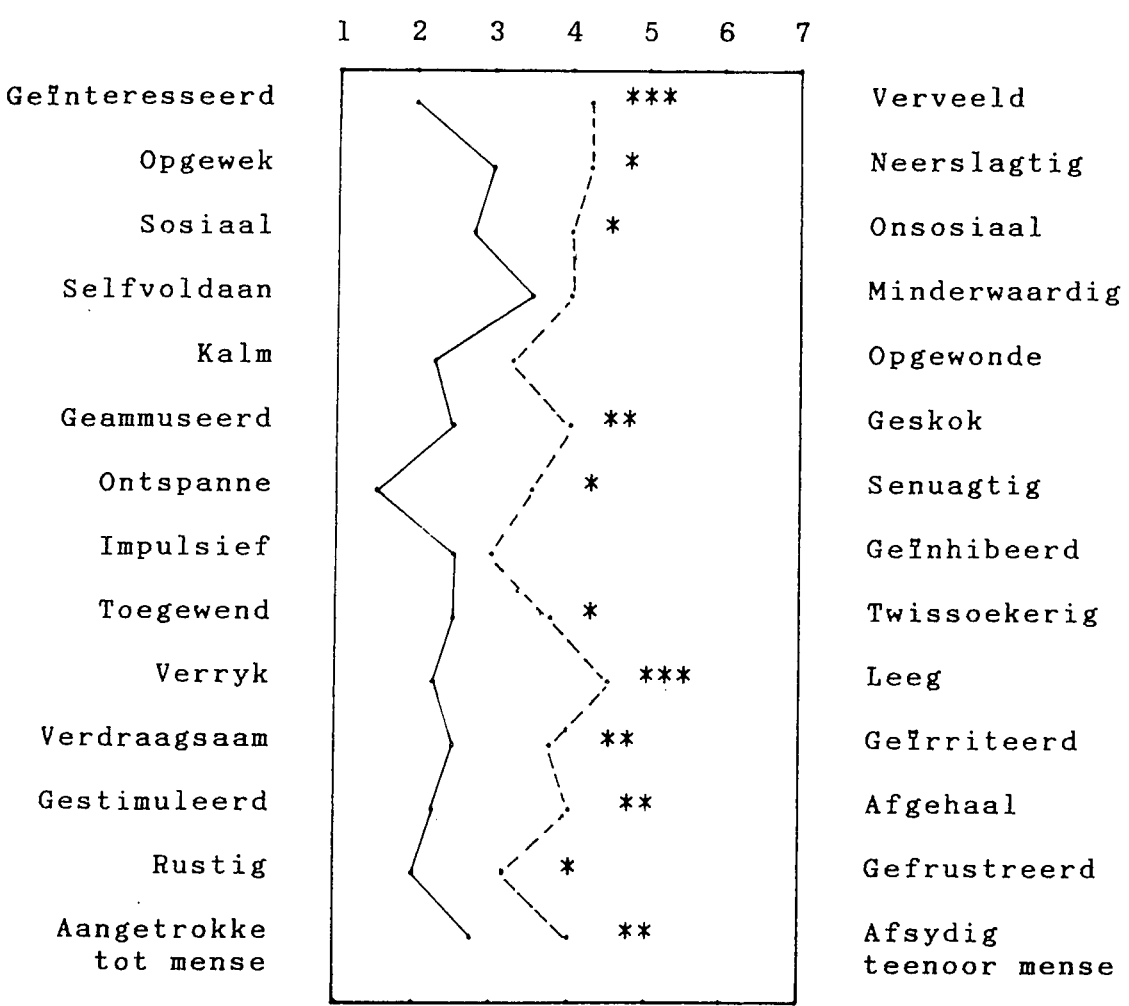
7.4 Affektiewe response

Op die 7-punt semantiese differensiaalskaal het 'n ontleding van

die affektiewe ingesteldheid van die proefpersone voor en na blootstelling, die volgende verskille (deur middel van Sign-toetse) opgelewer:

Figuur 7.1

Affektiewe ingesteldheid voor en na blootstelling

— Voor blootstelling
 - - - Na blootstelling

* = p < 0,05
 ** = p < 0,01
 *** = p < 0,001

Dit is betekenisvol dat die beduidendste wisseling in affektiewe ingesteldheid voor en na blootstelling in verband gestaan het met die ervaring van emosies wat as negatief beskryf kan word, byvoorbeeld:

- * geammuseerd na geskok (p = 0,0357)
- * ontspanne na senuagtig (p = 0,0017)
- * verdraagsaam na geïrriteerd (p = 0,0012)
- * verryk na leeg (p = 0,0001)
- * rustig na gefrustreerd (p = 0,0367)
- * aangetrokke tot mense na afsydig teenoor mense (p = 0,0059)

Die volgende aspekte van affektiewe ingesteldheid het die minste wisseling getoon:

- * selfvoldaanheid/minderwaardigheid (p = 0,6476)
- * impulsiwiteit/inhibisie (p = 0,6776)

Dit blyk uit die bovermelde resultate dat die sogenaamde katarsisteorie (Francoeur, 1982) - wat van die veronderstelling uitgaan dat erotika seksuele frustrasie ontlaai - klaarblyklik nie deur bovermelde resultate ondersteun word nie.

7.5 Evaluatiewe response

7.5.1 Houdings.

Na 48 uur is slegs twee beduidende verskille in houdingsoordele

voor en na blootstelling geïdentifiseer. Sign-toetse (binomiaal) het aangetoon dat proefpersone na blootstelling, meer geneig was om saam te stem dat erotika nadelige gevolge vir die gemeenskap inhou ($p = 0,0266$) en dat erotika nie vrylik vir volwassenes beskikbaar moet wees nie ($p = 0,0414$).

7.5.2 Psigo-seksuele evaluasie van die erotiese tonele.

Die volgende rangorde van die mate van positiewe (aangename) evaluasie is onderskei:

1. Skyfie-toneel (48,8%)
2. Sauna-toneel (46,1%)
3. Masturbasie-toneel (33,3%)
Mat-toneel (33,3%)
Spieël-toneel (33,3%)
6. Lesbiese toneel (30,7%)
7. Was-toneel (20,6%)
8. Hotel-toneel (18,0%)

Rangorde van die mate van neutrale evaluasie:

1. Was-toneel (59,0%)
2. Sauna-toneel (38,5%)
3. Spieël-toneel (33,3%)
4. Masturbasie-toneel (25,6%)
5. Hotel-toneel (17,9%)
6. Skyfie-toneel (15,4%)
7. Mat-toneel (12,8%)
8. Lesbiese toneel (2,6%)

Rangorde van die mate van negatiewe (afstootlike) evaluasie:

1. Lesbiese toneel (66,7%)
2. Hotel-toneel (64,1%)
3. Mat-toneel (53,9%)
4. Masturbasie-toneel (41,1%)
5. Skyfie-toneel (35,8%)
6. Spieël-toneel (33,3%)
7. Was-toneel (21,4%)
8. Sauna-toneel (15,4%)

Tonele waarin meestal blote naaktheid buite 'n overte seksuele konteks uitgebeeld is, is meer positief as negatief beoordeel. Die teenoorgestelde was ook waar - tonele waarin overte seksuele aktiwiteite uitgebeeld is, was meestal meer negatief as positief beoordeel.

7.6 Analise van die aard en omvang van die seksuele lewe van die proefpersone

Hierdie komponent van die voorondersoek het vanuit 'n sosio-psigologiese oogpunt, interessante informasie rakende seksualiteit na vore gebring.

Vanuit die kommunikasiekundige perspektief van hierdie studie, is die data rakende seksuele gedragsspatrone slegs relevant as dit in verband met blootstelling aan erotika gebring kan word. Daarom word in die rapportering van die voortoetsingsresultate volstaan met dit wat in die sentrum van genoemde die kommunikasiekundige perspektief staan.

Spearman-r korrelasies tussen relevante veranderlikes het die volgende betekenisvolle assosiasies aangetoon:

- * tussen die intensiteit van geslagsdrange en die mate van gebruikmaking van visuele materiaal as prikkelingstimulus tydens masturbasie ($r = 0,5579$; $p = 0,001$).
- * tussen die frekwensie van masturbasie en die mate van gebruikmaking van visuele materiaal as prikkelingstimulus tydens masturbasie ($r = 0,7480$; $p = 0,001$).
- * tussen die gebruikmaking van fantasie in masturbasie en die

gebruik van visuele materiaal as prikkelingstimulus tydens masturbasie ($r = 0,7061$; $p = 0,001$).

- * tussen die mate van betrokkenheid by intense liefkosing (betasting van geslagsdele ingesluit) en die gebruik van visuele materiaal tydens masturbasie ($r = 0,4162$; $p = 0,004$).

Geen korrelasie tussen die frekwensie van betrokkenheid by geslagsgemeenskap en die gebruikmaking van visuele materiaal tydens masturbasie kon aangetoon word nie ($r = 0,2512$; $p = 0,061$).

7.7 Behavioristiese response 48 uur na blootstelling

Na afloop van 48 uur, is 37 van die 39 vraelyste terug ontvang. Die belangrikste behavioristiese gedragsmanifestasies na blootstelling was die volgende:

- * Sowat 12,8% van die proefpersone het aangedui dat hul konsentrasievermoë na blootstelling verswak het.
- * 'n Geringe tot 'n defnitiewe verandering in seksuele bewussyn (nadenke oor eie seksualiteit) is deur 51,3% van die proefpersone gerapporteer.
- * 'n Mate van slaaploosheid (wat aan erotiese blootstelling toegeskryf kan word) is deur 5,2% van die proefpersone ondervind.
- * Drome van 'n seksuele aard deur 17,9% van die proefpersone ervaar.
- * Fantasie wat aansluiting by die erotiese sekvens gevind het,

is deur 17,9% van die proefpersone tydens masturbasie ervaar.

- * Die erotiese sekvens is na afloop van blootstelling soos volg deur die proefpersone in herinnering geroep:

Tabel 7.1

Nadenke aan die erotiese sekvens

Indikatore	%
Gereeld	5,1
Dikwels	20,5
Soms	35,9
Min	23,1
Geensins	7,7

Net 'n klein deel van die proefpersone (7,7%) het nooit weer die erotiese sekvens in herinnering geroep nie.

- * Die evaluasie van die aard en omvang van die eie seksuele lewe voor en na blootstelling, het soos volg daaruit gesien:

Tabel 7.2

Evaluasie van eie seksuele lewe voor en na blootstelling

Indikatore	Voor blootstelling	Na blootstelling
Hoogs bevredigend	7,7%	5,1%
Bevredigend	33,3%	38,5%
Redelik bevredigend	25,6%	25,6%
Onbevredigend	20,5%	15,4%
Totaal onbevredigend	10,3%	2,6%

Behalwe dat enkele proefpersone na blootstelling minder geneig was om van hul seksuele lewe as "totaal onbevredigend" te bestempel, het geen opvallende wisseling in die evaluasie van die eie seksuele lewe voorgekom nie. Dit wil dus voorkom asof erotiese blootstelling nie by proefpersone tot grootskaalse onvergenoegdheid met die aard en omvang van hul eie seksuele lewe aanleiding gegee het nie.

- * Op die vraag of die proefpersone na blootstelling 'n verandering in die intensiteit van hul seksuele drange beleef het, was die response soos volg:

Tabel 7.3

Seksuele drange na blootstelling

Indikatore	%
Baie sterker	2,6
Sterker in geringe mate	46,2
Onveranderd	38,5
Geringe afname	5,1
Groot afname	0

'n Geringe tot baie sterk toename in seksuele drange is deur 48,8% van die proefpersone gerapporteer. Dit wil dus voorkom asof erotiese blootstelling seksuele drange tot 'n mate kan intensiveer.

- * Indien proefpersone direk na blootstelling hulself (hipoteties gesproke) in 'n situasie sou bevind waarin hulle moontlik seksuele gemeenskap sou kon beoefen, het proefpersone hul potensiële reaksievermoë tot weerhouding soos volg geëvalueer:

Tabel 7.4

Hipotetiese weerhouding van geslagsgemeenskap
na blootstelling

Indikatore	%
Beslis moeiliker weerhou	10,3
Geringe mate moeiliker weerhou	35,9
Sou geen verskil maak nie	30,8
Geringe mate makliker weerhou	5,1
Beslis makliker weerhou	10,3

Schmidt & Sigusch (1970) het na afloop van 'n soortgelyke studie die volgende bevinding gemaak: "Our results absolutely do not point to ... a rise in sexual appetite" (p. 283 - eie beklemtoning). In die huidige studie het 46,2% van die proefpersone gerapporteer dat hulle hul na blootstelling in 'n geringe tot besliste mate moeiliker van seksuele gemeenskap sou weerhou. Die rigiede aard van die genoemde konklusie van Schmidt & Sigusch (1970) kan dus bevraagteken word.

Die resultate van hierdie afdeling het aangetoon dat erotiese blootstelling 'n wye spektrum van behavioristiese manifestasies tot gevolg gehad het. Waarde-oordele aangaande die gewenstheid of ongewenstheid van hierdie gedragsmanifestasies is onlosmaaklik aan die kwessie van seksuele etiek verbind. 'n Bepaalde manifestasie wat deur een individu as ongewens beskou word, hoef nie noodwendig so deur 'n ander beoordeel te word nie.

7.8 Identifisering van groepe vir statistiese vergelyking

Die volgende groepe is as belangrike onafhanklike veranderlikes geïdentifiseer:

7.8.1 Manlike en vroulike proefpersone.

Insiggewende verskille in die aard en omvang van die seksuele gedragspatrone van mans en dames het na vore gekom. Dit val egter buite die kommunikasiekundige perspektief van die huidige studie om in detail op hierdie verskille in te gaan.

Mann-Whitney-toetse het die volgende relevante verskille ten opsigte van mans en dames se blootstellingspatrone aangetoon:

- * blootstelling aan pornografiese audiovisuele materiaal (u = 54,0; p = 0,0000).
- * blootstelling aan pornografiese materiaal van 'n gedrukte aard (u = 41,1; p = 0,0000).
- * gebruikmaking van visuele materiaal as 'n prikkelingstimulus tydens masturbasie (u = 86,0; p = 0,0013).
- * verandering in die intensiteit van geslagsdrange na blootstelling aan erotika (u = 102,5; p = 0,0080)
- * rol van fantasie tydens die masturbasiehandeling (u = 108,5; p = 0,0094)

Wat behavioristiese beïnvloeding na blootstelling betref, is dit van belang om daarop te let dat Sign-toetse aantoon het, dat

mans en dames beduidend ten opsigte van al die behavioristiese veranderlikes (raadpleeg bylaes H en I vir die aard van hierdie veranderlikes) verskil het. Mans is na blootstelling beduidend meer intens as dames beïnvloed.

Dit blyk dus dat geslag 'n belangrike onafhanklike veranderlike in die voorspelling van ontvangersreaksie (afhanklike veranderlike) is.

7.8.2 Proefpersone wat baie en proefpersone wat min aan pornografiese rolprente en video's blootgestel was.

Ter wille van die vereenvoudiging van die data-analise, is die response wat met die frekwensie van blootstelling verband hou, herkodeer na "baie blootgestel" (meer as drie maal) en "min blootgestel" (geensins of nie meer as by twee geleenthede nie).

Die volgende relevante verskille in seksuele gedragpatrone tussen proefpersone wat "baie" en proefpersone wat "min" aan pornografiese oudiovisuele materiaal blootgestel was, is deur Mann-Whitney-toetse aangetoon:

- * intensiteit van seksuele drange (u = 63,0; p = 0,0003)
- * rol van fantasie by masturbasie (u = 47,0; p = 0,0001)
- * rol van oudiovisuele stimulasie by masturbasie (u = 63,5; p = 0,0004)
- * betrokkenheid by intieme liefkosings (u = 98,5; p = 0,0147)
- * frekwensie van betrokkenheid by geslagsgemeenskap (u = 102,5; p = 0,0102)

- * ouderdom by eerste ervaring van geslagsgemeenskap (u = 97,0; p = 0,0059)
- * oriëntasie ten opsigte van voor- of buitehuwelikse seksuele gemeenskap (u = 78,0; p = 0,0005)

Mann-Whitney-toetse het ook belangrike behavioristiese verskille na blootstelling tussen die genoemde twee groepe onderskei:

- * frekwensie waarin materiaal in herinnering geroep is (u = 91,5; p = 0,0081).
- * mate waarin proefpersone hulself weer aan erotiese materiaal wil blootstel (u = 97,0; p = 0,0141).
- * frekwensie van masturbasiebeoefening na blootstelling (u = 120; p = 0,0325).

Die bovermelde resultate dui daarop dat die frekwensie van vorige blootstelling aan erotika waarskynlik 'n belangrike voorspeller van ontvangersreaksie was.

7.8.3 Seksueel ervare en seksueel onervare proefpersone.

Sign-toetse het aangetoon dat seksueel ervare proefpersone beduidend, ten opsigte van al die relevante behavioristiese veranderlikes verskil het van proefpersone wat nog nie seksueel ervare was nie (kyk bylae H). Dit wil voorkom asof onervare proefpersone oor die algemeen meer intens beïnvloed was. Die omvang van seksuele ervaring kan dus ook as 'n belangrike onafhanklike veranderlike beskou word.

7.9 Evaluasie van die navorsingsontwerp en -metodologie van die vooronderzoek

Die bevindinge van die voortoetsingseksperiment het duidelik aangetoon dat die bestaande ontwerp en metodologie effektief in enige plaaslike navorsingsopset gebruik kan word. Die aanwending daarvan moet egter met omsigtigheid en sensitiwiteit gepaardgaan. Verder is aangetoon dat 'n aantal interessante veranderlikes en tendense wat met ontvangersreaksie verband hou, sinvol in die plaaslike samelewingsopset nagevors kan word.

Ervaring wat deur die administrering van die eksperiment opgedoen is, het daarop gedui dat, hoe meer intiem en persoonlik die aard van die aanbieding van die eksperiment was, hoe beter was ook die klimaat wat vir geldige respondering geskep is. In die lig hiervan word eksperimentele groepe met 'n omvang van nie groter as 15 individue, as ideaal gestel.

Bo verwagting goeie samewerking is tydens, en na afloop van die eksperiment van die proefpersone ontvang. Tog kan daar moeilik 'n uitspraak oor die geldigheid van sensitiewe response gemaak word. Alles moontlik is egter gedoen om eerlike response in die hand te werk. In anonieme terugvoering het 37 van die respondente hul eie response as 100% eerlik bestempel. Slegs twee proefpersone het die eerlikheidsgraad van hul vraelyste op 95% geëvalueer.

Die proefpersone was van mening dat die aanbiedingswyse van die eksperimenteerder effektief was, en bygedra het tot die skepping van 'n klimaat ter bevordering van die weergee van geldige response.

'n Relatief informele aanbiedingspatroon, waarin erns en luim op 'n gepaste wyse afgewissel is, het in die voortoetsingseksperiment die mees effektiewe geblyk te wees.

Vroulike proefpersone was van mening dat, indien die bestaande aanbiedingspatroon deur die manlike eksperimenteerder voortgesit word, 'n vroulike eksperimenteerder of addisionele vroulike navorsingsassistentente oorbodig sou wees.

Geen drastiese probleme is deur proefpersone met die bestaande ontwerp ervaar nie. In die lig van die kompleksiteit van die studie-onderwerp, het proefpersone wel aanbeveel dat daar in vraagformulering na vereenvoudiging gestreef moet word. Aangesien bepaalde proefpersone gefinhibeerd mag voel om tydens die eksperiment vrae ter toeligting van die sensitiewe aspekte van sekere vraelyste te stel, is sodanige vereenvoudiging van die grootste belang.

7.10 Samevatting

Soos in die doelwitformulering in hoofstuk een uiteengesit is, was die voorondersoek gerig op die algemene en empiriese verkenning van ontvangersreaksie op erotika, die identifikasie van aspekte daarvan wat plaaslik empiries toeganklik is, sowel as die identifisering van onafhanklike veranderlikes wat as voorspellers van die afhanklike veranderlike kan optree.

Die resultate van die voorondersoek het aangetoon dat ontvangersreaksie op erotika wel plaaslik vir empiriese navorsing toeganklik

is. Ook is vasgestel dat daar tydens die evaluatiewe, affektiewe en behavioristiese bestudering van ontvangersreaksie, beslis met bepaalde onafhanklike veranderlikes rekening gehou moet word. In hierdie verband moet veral die geslag van die ontvanger, sy of haar geskiedenis van blootstelling aan erotika, sowel as die aard en omvang van sy of haar seksuele ervaring, as belangrike veranderlikes beskou word.

Die aanloop tot, sowel as die resultate van die finale eksperiment word in die volgende hoofstuk uiteengesit.

8.0 AANLOOP EN RESULTATE VAN DIE FINALE EKSPERIMENT

8.1 Inleiding

Die primêre en sekondêre navorsingsdoelwitte van die finale ondersoek is reeds in detail in hoofstuk een geformuleer.

Die keuse van die finale navorsingsonderwerp, die afronding van die navorsingsontwerp en die trek van die steekproef word aan die begin van hierdie hoofstuk uiteengesit. Die rapportering van die resultate word gedoen aan die hand van die drie belangrikste onafhanklike veranderlikes wat in die vooronderzoek geïdentifiseer is, naamlik geslag, mate van blootstelling aan oudiovisuele pornografie en die aard en omvang van seksuele ervaring.

Elk van hierdie onafhanklike veranderlikes word ondersoek ten opsigte van demografie, mediablootstellingspatrone, psigo-seksuele gedragsmanifestasies, houdings jeens sensuur en erotiese toneeëvaluasie.

8.2 Verhouding tussen die affektiewe, evaluatiewe en behavioristiese dimensies van ontvangersreaksie

Die onderskeid tussen die genoemde drie dimensies is hoofsaaklik vir analitiese doeleindes. Hierdie onderskeiding is dikwels in die praktyk moeilik toepasbaar, aangesien die affektiewe, evaluatiewe en behavioristiese dimensies van ontvangersreaksie interrelasioneel aan mekaar verbonde is. Fisher & Byrne (1978a) het onder andere aangetoon dat proefpersone wat intens op die

affektiewe en evaluatiewe vlakke deur erotiese blootstelling beïnvloed word, ook intense manifestasies op die bahavioristiese vlak weerspieël.

Wat die verhouding tussen die affektiewe en evaluatiewe dimensies betref, het navorsing deur Byrne, Fisher, Lamberth & Mitchell (1974), asook Herrell (1975), aangetoon dat die evaluasie of beoordeling van erotika in die praktyk nou aan affektiewe response verbind is. Dit wat negatief op die affektiewe vlak beleef word, word gewoonlik ook negatief op die evaluatiewe vlak beoordeel. Hoewel affektiewe ingesteldheid onvermydelik deel van die evaluatiewe gerigtheid van die finale eksperiment vorm, is talle ander aspekte (soos aangedui in die model van erotiese speelprent-kommunikasie) ook relevant met betrekking tot ontvangersreaksie op die evaluatiewe dimensie.

Ontvangersreaksie op die evaluatiewe dimensie weerspieël tot 'n groot mate die wyse waarop 'n ontvanger die onderskeie tonele psigo-seksueel aan die hand van sy/haar eie seksuele persona beleef het. Evaluasie en belewing is dus hier tot 'n groot mate sinonieme begrippe.

8.3 Die navorsingsontwerp en vraelyskonstruksie

Vraelyskonstruksie en die administreringsmetodologie van die finale eksperiment het nou aangesluit by dié van die voor-
ondersoek.

Vraelys een van die finale eksperiment (bylae J) is saamgestel uit verskeie komponente van vraelyste wat in die voortoetsings-

eksperiment gebruik is. Dit is so saamgestel dat data rakende die proefpersone se demografiese agtergrond, blootstellingspatrone aan 'n verskeidenheid van erotiese media, psigo-seksuele gedragsmanifestasies en houdings jeens sensuur by wyse van een gereduseerde vraelys ingesamel is.

Vraelys twee (bylae K) wat voorsiening vir die evaluasie van die erotiese tonele gemaak het, is onveranderd behou soos dit in die voortoetsingseksperiment gebruik is. Die aanbiedingsmetode van die finale eksperiment was ook basies dieselfde as dié van die voorondersoek, behalwe dat daar nou slegs een vraelys vóór en een vraelys ná blootstelling voltooi is.

8.4 Die steekproef en metode van data-analise.

'n Totaal van 303 proefpersone is by wyse van 'n beskikbaarheidsteekproef op die kampus van die Universiteit van die Oranje-Vrystaat getrek.

Die gemiddelde ouderdom van die 161 mans en 142 dames was net meer as twintig jaar. Al die proefpersone was ongetroud. Die grootste deel van die proefpersone (60,2%) het hul skoolopleiding op die platteland voltooi, terwyl 39,8% hoofsaaklik in 'n stedelike omgewing skoolgegaan het.

Soos later in meer detail aangedui sal word, kan die proefpersone wat die steekproef saamgestel het, getipeer word as: 'n Ongetroude Afrikaanssprekende en hoofsaaklik koshuisinwonende studentegroep, komende uit 'n oorwegend plattelandse middel- en hoër middelklas-

agtergrond, met relatief konserwatiewe morele en religieuse waardes.

Vanweë die grootte van die steekproef en die gepaardgaande groter geneigdheid tot normale verspreiding, is in die verwerking van die data hoofsaaklik van parametrieses metodes gebruik gemaak. Pearson-r korrelasiekoëffisiënte is vir die meting van assosiasies gebruik (by nominale data is die nie-parametrieses Spearman-r korrelasiekoëffisiënt wat hier meer betroubaar is, aangewend). Vir die meting van verskille tussen twee groepe is veral van T-toetse gebruik gemaak, terwyl variansie-analise (Anava) in die geval van meer as twee groepe aangewend is.

Meer detail oor die aanwending van hierdie statistiese bewerkings kan byvoorbeeld by Hardyck & Petrinovich (1973), Koosis (1977), Williams (1979), Norusis (1982), Babbie (1983), Wimmer & Dominick (1983), asook Breytenbach & Van Deventer (1987) gevind word.

Vervolgens word elk van die groepe wat in hoofsaak die drie onafhanklike veranderlikes saamgestel het, afsonderlik bespreek.

8.5 Manlike en vroulike proefpersone

8.5.1 Demografiese informasie.

Die vergelyking van manlike en vroulike proefpersone se demografiese agtergrond, het die volgende ooreenkomste en verskille getoon:

Tabel 8.1

Vergelyking mans en dames: demografiese data

Veranderlikes	Mans	Dames
<u>Gemiddelde ouderdom (in jaar):</u>	20,96	19,87
<u>Plek van skoolopleiding:</u>		
Platteland	64,2%	55,7%
Stad	35,8%	44,3%
<u>Bywoning van kerkdienste:</u>		
Baie	51,6%	43,2%
Redelik	32,9%	36,9%
Gemiddeld	10,6%	12,1%
Min	4,3%	7,8%
Geensins	0,6%	0%
<u>Sosio-ekonomiese agtergrond:</u>		
Elite	0,6%	1,4%
Hoër middelklas	46,6%	61,0%
Middelklas	50,9%	37,6%
Sub-ekonomies	1,9%	0%
Laer klas	0%	0%
<u>Rol van godsdiens in ouerhuis:</u>		
Oorheersend	14,9%	8,5%
Prominent	62,8%	60,3%
Gemiddeld	21,1%	27,0%
Ondergeskik	1,2%	3,5%
Geensins	0%	0,7%
<u>Omvang van sosiale aktiwiteite:</u>		
Baie	29,2%	31,2%
Redelik	49,1%	46,2%
Gemiddeld	18,0%	19,1%
Min	3,7%	2,8%
Geensins	0%	0%

Wat demografiese agtergrond betref, verskil mans en dames slegs beduidend van mekaar ($p < 0,05$) ten opsigte van die sosio-ekonomiese agtergrond waarteen hulle opgegroeï het ($t = 2,93$; v.g. 298,78; $p = 0,004$), en die rol wat godsdiens in hul ouerhuise gespeel het ($t = -2,45$; v.g. 285,58; $p = 0,015$).

Klaarblyklik was daar 'n tendens dat dames meer uit hoër sosio-ekonomiese klasse afkomstig was, as wat die geval met die manlike proefpersone was. Eweneens het dit ook geblyk dat godsdiens in die geval van vroulike proefpersone minder prominensie tydens hulle opvoeding in die ouerhuis geniet het.

Die beduidende rol wat godsdiens in die ouerhuise van die oorgrote meerderheid van die proefpersone gespeel het, asook die hoë frekwensie van persoonlike kerkbywoning, dui na alle waarskynlikheid op 'n relatief konserwatiewe religieuse agtergrond by beide mans en dames (vergelyk Tabel 8.1).

8.5.2 Mediablootstellingspatrone.

Soos in die voorondersoek ook aan die lig gekom het, was geslag 'n belangrike voorspeller van die mate waarin die proefpersone aan die verskillende erotiese media blootgestel was.

Die verskille in die aard en omvang van mans en dames se blootstelling aan erotiese media, word in die onderstaande tabel uiteengesit:

Tabel 8.2

Vergelyking mans en dames: mediablootstellingspatrone

Veranderlikes	Mans	Dames
<u>Bywoning van plaaslike rolprentteaters:</u>		
Meer as 2 keer per maand	32,3%	40,5%
2 keer per maand	30,4%	31,2%
1 keer per maand	26,7%	17,0%
Baie selde	10,6%	10,6%
Nooit	0%	0,7%
	-----	-----
<u>Kyk van gehuurde videomateriaal:</u>		
Meer as 2 keer per maand	20,6%	17,0%
2 keer per maand	16,9%	7,1%
1 keer per maand	27,5%	19,9%
Baie selde	35,0%	55,3%
Nooit	0%	0,7%
	-----	-----
<u>Omvang van blootstelling aan erotiese realisme:</u>		
Meer as 5 keer	75,5%	63,1%
3 - 5 keer	13,7%	19,9%
1 - 2 keer	9,9%	15,6%
Nooit	*1,2%	*1,4%
	-----	-----
<u>Plek van meeste rolprentblootstelling aan erotiese realisme:</u>		
Teater	80,1%	89,6%
Ouerhuis, met ouers se medewete	1,9%	2,4%
Ouerhuis, sonder ouers se medewete	1,9%	1,7%
Ander familieledede	3,0%	1,7%
Vriende	10,6%	1,7%
Ander	1,2%	1,0%
N.v.t. (nooit blootgestel)	*1,3%	*1,8%
	-----	-----
<u>Plek van meeste videoblootstelling aan erotiese realisme:</u>		
Ouerhuis, met ouers se medewete	12,4%	34,3%
Ouerhuis, sonder ouers se medewete	7,5%	3,6%
Ander familie	3,7%	3,6%
Vriende	59,7%	41,4%
Ander	12,4%	0,7%
N.v.t. (nooit blootgestel)	4,3%	14,3%
	-----	-----

Veranderlikes (vervolg)	Mans	Dames
<u>Ouderdom by eerste blootstelling aan erotiese realisme:</u>		
Jonger as 13 jaar	6,1%	4,6%
13 - 16 jaar	42,1%	45,6%
17 - 20 jaar	49,0%	47,8%
Ouer as 21 jaar	1,8%	0%
N.v.t. (nooit blootgestel)	*1,0%	*1,9%
<u>Blootstelling aan pornografiese rolprente en video's:</u>		
Meer as 5 keer	29,2%	0%
3 - 5 keer	28,0%	2,1%
1 - 2 keer	26,7%	34,1%
Nooit	*16,1%	*63,9%
<u>Plek van meeste blootstelling aan pornografiese rolprente en video's:</u>		
Ouerhuis, met ouers se medewete	0%	2,1%
Ouerhuis, sonder ouers se medewete	2,5%	3,5%
Vriende	33,2%	16,3%
Buurstate	30,6%	14,2%
Weermag	10,0%	0%
Universiteitskoshuis	8,1%	0%
Ander	0%	0,7%
N.v.t. (nooit blootgestel)	*15,6%	*63,2%
<u>Ouderdom by eerste blootstelling aan pornografiese rolprente en video's:</u>		
Jonger as 13 jaar	1,9%	0%
13 - 16 jaar	8,2%	4,2%
17 - 20 jaar	66,0%	31,1%
Ouer as 21 jaar	8,2%	1,3%
N.v.t. (nooit blootgestel)	*15,7%	*63,4%
<u>Blootstelling aan pornografie in drukvorm:</u>		
Baie	8,7%	0,7%
Redelik	18,0%	2,9%
Min	57,8%	40,0%
Nooit	*15,5%	*56,4%

Veranderlikes (vervolg)	Mans	Dames
<u>Plek van meeste blootstelling aan pornografie in drukvorm:</u>		
Ouerhuis, met ouers se medewete	1,2%	2,8%
Ouerhuis, sonder ouers se medewete	5,5%	2,8%
Ander familie	3,7%	4,3%
Vriende	45,3%	22,7%
Skool	9,3%	2,8%
Weermag	10,5%	0%
Buurstate	1,8%	2,8%
Ander	8,1%	5,7%
N.v.t. (nooit blootgestel)	*14,6%	*56,1%
<u>Ouderdom by eerste blootstelling aan pornografie in drukvorm:</u>		
Jonger as 13 jaar	6,1%	2,1%
13 - 16 jaar	54,1%	14,2%
17 - 20 jaar	31,9%	24,8%
Ouer as 21 jaar	2,3%	2,1%
N.v.t. (nooit blootgestel)	14,6%	56,8%

* By sommige tabelle in hierdie hoofstuk kom daar respons-diskrepancies by bepaalde data voor. Die oorsaak hiervan is moeilik bepaalbaar. Ponsfoute, onbewustelike foutering by vraelysvoltooiing, bewustelike en/of onbewustelike oneerlikheid by die weergee van sensitiewe informasie, is nie vreemd aan 'n studie van hierdie aard nie. Die feit dat hierdie diskrepancies deurgaans minder as 1% is (dit wil sê dat die diskrepansie nooit meer as twee response uit 303 betrek nie), tesame met die feit dat daar deurgaans van relatief konserwatiewe parametriese bewerkingsmetodes gebruik gemaak is, maak die invloed van hierdie diskrepancies relatief onbeduidend.

'n Analise van die data soos in tabel 8.2 uiteengesit, toon dat mans

en dames betekenisvol ten opsigte van die volgende relevante mediablootstellingspatrone verskil:

Tabel 8.3

Vergelyking mans en dames: erotiese blootstellingspatrone

Frekwensie van blootstelling aan:	t-waarde	v.g.
Erotiese realisme	-2,05 *	282,14
Pornografiese video's en rolprente	-14,87 ***	302,00
Pornografie in drukvorm	-38,13 ***	302,00

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

Behalwe kommersiële erotiese speelprente wat in teaters vertoon word, blyk dit dat mans hoogs beduidend meer as dames aan erotika van enige aard blootgestel was. Verder het die data aangetoon dat manlike en vroulike proefpersone ook in 'n beduidende mate ten opsigte van hul ouderdom by eerste blootstelling aan die volgende erotiese media verskil:

- * erotiese realisme (t = -43,17; v.g. = 297; p = 0,000)
- * audiovisuele pornografie (t = -53,84; v.g. = 186; p = 0,000)
- * pornografie in drukvorm (t = -40,58; v.g. = 198; p = 0,000)

Uit tabel 8.2 kan afgelei word dat mans deurgaans op 'n jonger ouderdom aan erotika van enige aard blooggestel was.

Dit is insiggewend dat eerste blootstelling aan kommersiële erotiese realisme vir 42,1% van die mans en 45,6% van die dames, tussen die ouderdomme van 13 en 16 jaar geskied het. Die minimum ouderdomsbeperking op erotiese realisme word gewoonlik deur die Direkoraat op Publikasies op 2 - 16 jaar vasgestel. Hieruit is dit duidelik dat sensuurbepalings ten opsigte van veral (waarskynlik) erotiese videoblootstelling, nie nougeset in die praktyk toegepas kan word nie.

Gesien in die lig van die tipering van die algemene kenmerke van die proefpersonegroep (afdeling 8.4), was die blootstelling aan veral oudiovisuele pornografie, besonder hoog. Uit tabel 8.2 is dit duidelik af te lei dat beduidend meer blootstelling aan pornografie binne die landsgrense van die Republiek, as daarbuite geskied het. Dit wil voorkom asof die sirkulasie van pornografie binne die Suid-Afrikaanse gemeenskap van 'n groter omvang is, as wat algemeen vermoed word. Hierdie plaaslike blootstelling aan pornografie geskied meestal binne die kader van vriendskaps-kringe.

8.5.3 Psigo-seksuele gedragspatrone.

Die kontrasterende response van mans en dames in die weergee van psigo-seksuele informasie, sien soos volg daaruit:

Tabel 8.4

Vergelyking mans en dames: psigo-seksuele data

Veranderlikes	Mans	Dames
<u>Primêre seksuele kennisbron:</u>		
Ouers	5,6%	19,1%
Maats	38,1%	23,4%
Erotiese realisme (rolprente en video's).....	3,8%	9,9%
Pornografie (rolprente en video's)	10,4%	1,4%
Pornografie (drukvorm)	2,5%	2,1%
Akademiese en opvoedkundige boeke	28,1%	36,7%
Kunssinnige boeke	1,9%	1,4%
Eie ervaring	9,4%	8,5%
Ander	0%	0,7%
	<hr/>	<hr/>
<u>Seksuele oriëntasie:</u>		
Heteroseksueel	97,4%	97,9%
Homoseksueel	1,3%	0%
Bi-seksueel	1,3%	2,1%
A-seksueel	0%	0%
	<hr/>	<hr/>
<u>Bevredigendheid van seksuele lewe:</u>		
Hoogs bevredigend	13,7%	18,8%
Bevredigend	31,7%	39,8%
Redelik bevredigend	36,6%	22,5%
Onbevredigend	13,7%	10,9%
Totaal onbevredigend	4,3%	8,0%
	<hr/>	<hr/>
<u>Nadenke oor eie seksualiteit (as aanduiding van die sterkte van seksuele bewussyn):</u>		
Baie gereeld	24,2%	11,3%
Dikwels	60,2%	48,3%
Soms	13,7%	33,3%
Baie min	1,9%	7,1%
Nooit	0%	0%
	<hr/>	<hr/>

Veranderlikes (vervolg)	Mans	Dames
<u>Betrokkenheid by intieme liefkosings:</u>		
Baie gereeld	5,6%	9,2%
Dikwels	21,1%	16,3%
Soms	20,5%	16,3%
Baie min	26,7%	24,1%
Nooit	26,1%	29,8%
<u>Betrokkeheid by minder intieme liefkosing:</u>		
Baie gereeld	15,6%	22,7%
Dikwels	45,6%	38,3%
Soms	21,3%	23,4%
Baie min	12,5%	11,3%
Nooit	5,0%	4,3%
<u>Mate van ervaring van geslagsgemeenskap:</u>		
Baie gereeld	3,7%	4,4%
Dikwels	8,7%	7,2%
Soms	6,8%	6,5%
Baie min	23,7%	12,2%
Nooit	*57,1%	*69,7%
<u>Ouderdom by eerste ervaring van geslagsgemeenskap:</u>		
13 - 16 jaar	5,1%	1,7%
17 - 20 jaar	30,5%	24,4%
Ouer as 21 jaar	4,4%	1,7%
N.v.t. (onervare)	*57,4%	*70,5%
<u>Oriëntasie ten opsigte van voor- huwelikse geslagsgemeenskap:</u>		
Soek aktief daarna	0,6%	1,4%
Sal geleentheid benut as dit na vore kom	21,1%	7,8%
Onseker, behoort geleentheid wel te benut ...	19,3%	19,9%
Onseker, behoort geleentheid te weerstaan ...	17,3%	24,1%
Sal nooit deelhê nie	24,2%	41,8%
Nooit weer deelhê nie	7,5%	5,0%

Veranderlikes (vervolg)	Mans	Dames
<u>Motivering vir ingesteldheid jeens voor- huwelikse gemeenskap:</u>		
Opvoeding deur ouers	11,8%	14,9%
Godsdienstige motiewe	37,3%	24,8%
Persoonlike oortuiging	43,0%	55,4%
Sosiale norme en druk	5,6%	2,1%
Seksueel oordraagbare siektes	2,1%	2,1%
Vrees vir swangerskap	1,2%	0,7%

Mans en dames verskil hoogs beduidend ($p < 0,001$) van mekaar ten opsigte van:

- * die sterkte van hul seksuele bewussyn ($t = -5,11$; v.g. = 289,15; $p = 0,000$)
- * die mate waarin die eie seksuele lewe as bevredigend beoordeel word ($t = -14,96$; v.g. = 302; $p = 0,000$)
- * die frekwensie waarin seksuele gemeenskap al ervaar is ($t = -4,62$; v.g. = 302; $p = 0,000$)
- * ouderdom by die eerste ervaring van geslagsgemeenskap ($t = -9,77$; v.g. = 108, $p = 0,000$).

Dit blyk uit tabel 8.4 dat die seksuele bewussyn van mans oor die algemeen sterker as dié van dames is, dat mans meer positief ten opsigte van voorhuwelikse seksuele gemeenskap ingestel is en

ook minder geneig is om hul seksuele lewens as bevredigend te beoordeel. Oor die algemeen het manlike proefpersone in 'n beduidend groter mate geslagsgemeenskap beoefen. Verder is hulle meer geneig om op 'n jonger ouderdom vir die eerste keer seksuele gemeenskap te beoefen.

Maats in die geval van mans (38,1%) en akademiese publikasies by dames (36,7%), is aangedui as die belangrikste bronne van seksuele informasie. In die kommunikasie van seksuele informasie speel ouers by dames (19,1%), 'n groter rol as wat die geval by mans (5,6%) was. Hierdie bevindinge gee substansie aan die stelling wat in die teoretiese aanloop tot erotiese kommunikasie gemaak is, naamlik dat die meeste ouers hul kinders a-seksueel benader.

Dit is ook insiggewend dat erotika by 16,7% van die mans en 13,7% van die dames as primêre bron van seksuele informasie weergegee is. Dit ondersteun Gagnon (1977) se teorie dat erotika onder meer ook 'n informatiewe rol in die gemeenskap kan vervul.

8.5.4 Ingesteldheid jeens sensuur.

Geslag was 'n belangrike onafhanklike veranderlike in die voorspelling van die proefpersone se ingesteldheid met betrekking tot sensuur.

T-toetse het die volgende beduidende verskille tussen mans en dames se response op stellings jeens sensuur aangetoon:

Tabel 8.5

Vergelyking mans en dames: sensuuringesteldheid

Stellings	t-waarde (v.g. = 302)
Erotika mag onder geen omstandig- hede toegelaat word nie	-25,29 ***
Erotika aanvaarbaar solank dit nie te eksplisiet is nie	-11,38 ***
Erotika net gesensureer as dit 'afwykende' gedrag uitbeeld	-18,72 ***
Erotika wel vrylik toeganklik vir volwassenes behalwe minderjariges	-18,44 ***
Sensuur moet in totaliteit afge- skaf word t.w.v. vrye blootstel- ling op eie verantwoordelikheid	-27,26 ***

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

Die T-statistiek, soos in tabel 8.5 uiteengesit, het aangetoon dat mans en dames hoogs beduidend in hul evaluasie van al die bogenoemde houdingstellings verskil het. Kruistabelle toon aan dat vroulike proefpersone oor die algemeen meer positief jeens sensuur as mansproefpersone ingestel was.

Hierdie meer negatiewe ingesteldheid van vroulike proefpersone word byvoorbeeld geïllustreer, wanneer mans en dames se evaluasie van die stelling dat sensuur slegs ongewens is waar 'afwykende' gedrag uitgebeeld word, soos volg gekontrasteer word:

Tabel 8.6

Geslag en sensuurbeoordeling

	Mans	Dames
Stem saam	52,6%	31,6%
Neutraal	13,7%	18,0%
Stem nie saam nie	33,7%	50,4%
	100,0%	100,0%

Dit wil dus voorkom asof manlike proefpersone, in teenstelling met vroulike proefpersone, eerder eroto-filies as eroto-fobies ten opsigte van erotika ingestel was.

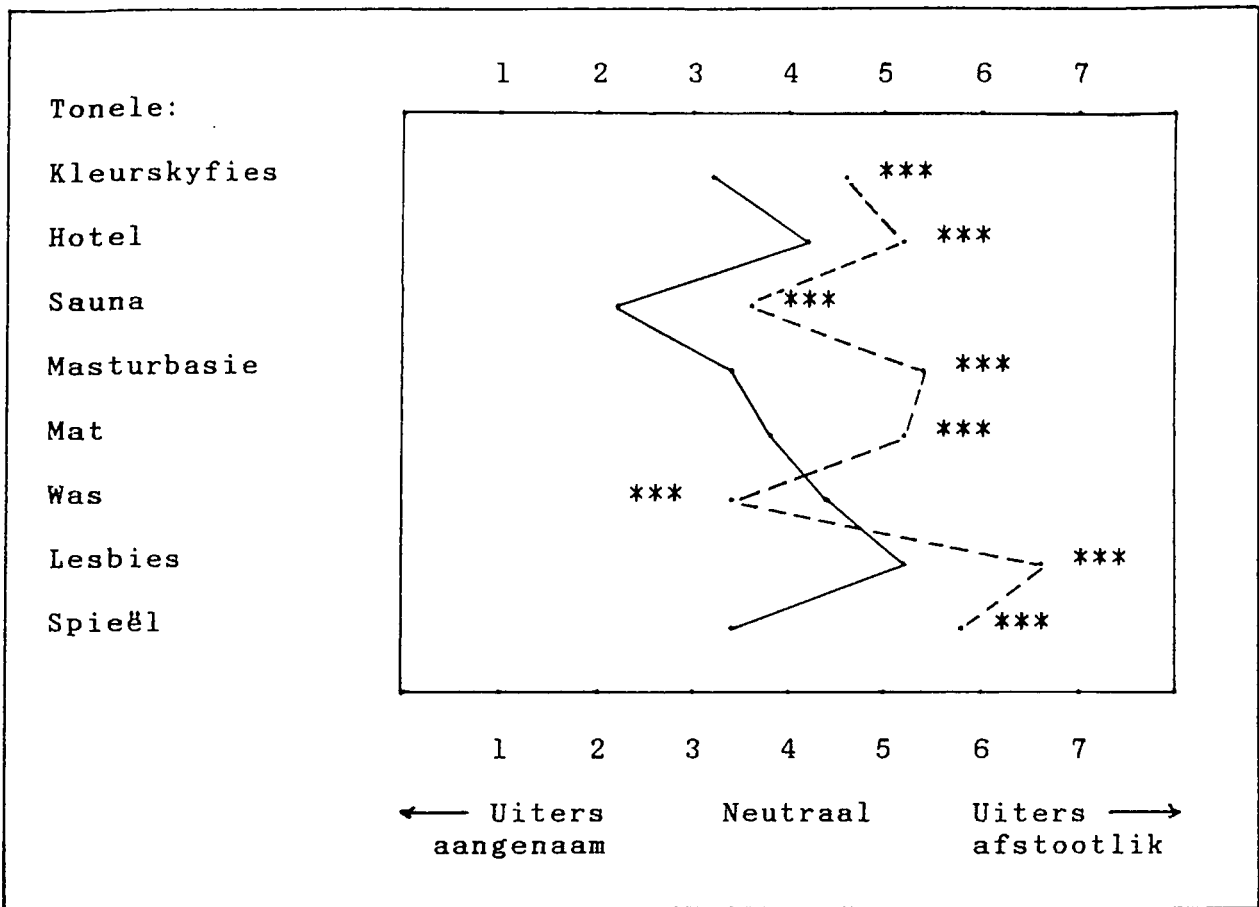
8.5.5 Die rol van demografiese veranderlikes in die evaluasie van die erotiese tonele.

T-toetse en variansie-analise kon geen beduidende verband aantoon tussen erotiese tonelevaluasie en die plek van skoolopleiding, die persoonlike bywoning van eredienste, die rol van godsdiens in die ouerhuis, asook die omvang van sosiale betrokkenheid nie. Daarenteen was geslag die enigste demografiese veranderlike wat wel 'n beduidende rol in ontvangers se psigo-seksuele evaluasie van die erotiese tonele gespeel het.

Opvallende verskille tussen manlike en vroulike proefpersone se evaluasie van die erotiese tonele, word grafies in figuur 8.1 (aan die hand van die T-statistiek) voorgestel:

Figuur 8.1

Evaluasieprofiel: mans en dames

Die enigste voorbeeld waar dames 'n toneel beduidend ($p = 0,001$) meer positief as mans beoordeel het, was die Was-toneel. In hierdie toneel is blote manlike naaktheid buite 'n overte seksuele konteks uitbeeld. Die Was-toneel is in 'n mindere of meerdere mate deur 49,2% van die damesproefpersone as aangenaam geëvalueer. Slegs 21,3% van die mans het hul reaksie op

dieselfde toneel as aangenaam aangedui.

'n Opvallende kontrasterende tendens het gemanifesteer wanneer vroulike naaktheid in 'n neutrale konteks (die Spieël-toneel) vertoon is. Dames was geneig om vroulike naaktheid meer afstootlik as mans te beoordeel. Derhalwe het 61,0% van die dames die Spieël-toneel as afstootlik geëvalueer. Slegs 21,5% van die mansproefpersone het daarenteen dieselfde toneel negatief beoordeel. Waar beide geslagte bloot naak sonder 'n direkte seksuele konnotasie in die Sauna-toneel verskyn het, was mans en dames se beoordeling opmerklik minder in teenstelling met mekaar. Slegs 12,5% van die mans en 16,7% van die dames het hierdie toneel as afstootlik beskou.

Wat die evaluasie van homo- en outo-erotiese gedrag betref, het nog 'n interessante tendens na vore gekom. Dames het tonele van hierdie aard (waarin vroue die sentrale karakters was) besonder negatief beleef. So het byvoorbeeld 74,3% van die dames die Lesbiese toneel en 41,6% die Masturbasie-toneel as afstootlik beoordeel. Manlike proefpersone het hierdie tonele beduidend meer positief beleef. Slegs 34,6% en 8,1% van die mans het onderskeidelik die Lesbiese en Masturbasie-toneel as afstootlik beoordeel.

8.5.6 Gevolgtrekkings.

Uit die resultate van hierdie afdeling kan die volgende gevolgtrekkings gemaak word:

- * Wanneer tabel 8.6 en figuur 8.1 van naderby beskou word, is dit duidelik dat geslag 'n uiters relevante voorspeller van ontvangersreaksie op erotika was. Dit wil voorkom asof dames se psigo-seksuele evaluasie van erotika oor die algemeen meer negatief van aard, as dié van mans was.

- * Erotiese tonele waarin naaktheid buite 'n direkte seksuele konteks voorkom, is veral negatief deur die geslag wie se naaktheid in sodanige toneel uitgebeeld word, beoordeel. Blootstelling aan die naaktheid van die teenoorgestelde geslag, het geneig om meer positiewe beoordeling en reaksie te ontlok. Blootstelling aan tonele waar die blote naaktheid van beide geslagte vertoon is, word beduidend minder negatief beleef as bogenoemde naak-tonele waarin slegs een geslag figureer.

- * Hoewel manlike proefpersone tonele waarin heteroseksuele aktiwiteite uitgebeeld word, meer positief as dames beoordeel het, is die graad van diskrepansie tussen die verskillende geslagte se reaksie minder uiteenlopend as by enige ander erotiese tema.

- * Dit blyk dat blootstelling aan vroulike homo- en outo-erotiese aktiwiteite meer positief deur mansproefpersone ervaar is. Sodanige temas met mans as figurante is uiters skaars in wettiglik beskikbare kommersiële erotiese speelprente. Daarom kon daar vir die doeleindes van hierdie studie nie in die beperkte versamelingsperiode, bruikbare tonele van sodanige

aard gevind word nie. Derhalwe kan die huidige studie geen uitsluitel gee of tonele met manlike homo- en outo-erotiese strekkinge dieselfde positiewe reaksie by dames sou ontlok nie. Dit blyk uit die bevindinge van 'n studie deur Hatfield, Sprecher & Traupmann (1978), dat daar na alle waarskynlikheid wel 'n verband tussen geslag en blootstelling aan homo-erotiese handeling bestaan: "Men found female homosexuality extremely arousing. The women had a comparable reaction, but it was far less intense; women found male homosexuality only slightly more arousing than female homosexuality" (p. 590).

- * Die opvallende verskille in ontvangersreaksie by mans en dames, is in kongruensie met aspekte van die bevindinge van buitelandse studies soos onder meer dié van Sigusch, Schmidt, Reinfeld & Weidemann-Sutor (1970), Schmidt, Sigusch & Schafer (1973), Schmidt (1975), asook Fisher & Byrne (1978a).

Die verskille tussen mans en dames se ontvangersreaksie op die evaluatiewe dimensie kan waarskynlik aan verskille in die aard en samestelling van hul seksuele persona (wat as verwysingsraamwerk vir die beoordeling van erotika dien) toegeskryf word.

Wat mans en dames se belewing en evaluasie van erotika betref, oefen kulturele of sosiale veranderlikes 'n belangrike invloed op die operasionalisering van die seksuele persona as verwysingsraamwerk uit. In hierdie verband lig Byrne, et. al. (1974) die rol wat hierdie kulturele of sosiale veranderlikes in mans se

positiewe reaksie op erotika speel, soos volg toe: "Males learn that it is acceptable to obtain pornography, share it with same-sex members of their peer group, and use it as a stimulus for masturbation fantasies (kyk Athanasiou & Shaver, 1971). Thus males can have various positive experiences with pornography ..." (p. 115). Daarenteen is hierdie 'positiewe' omgang met erotika gewoonlik vreemd aan die vroulike geslag.

Dekades gelede het studies, deur byvoorbeeld Kinsey, Pomeroy & Martin (1953), tot die gevolgtrekking gekom dat die vroulike geslag nie veel belangstelling in erotika toon of beduidend daardeur gestimuleer word nie.

Fisher & Byrne (1978b) het bovermelde tendens intensief nagevors en na afloop van 'n empiriese studie, tot die volgende meer genuanseerde gevolgtrekking rakende dames se negatiewe reaksie gekom: "Women were more sexually aroused by the casual sex theme than those involving love or lust. Apparently, romantic or affectional emphasis is not a precondition for female arousal by erotica. Culturally imposed considerations of social desirability, it is suggested, may account for females' expressed disinterest in erotica even though they do not appear to be less aroused by actual erotic stimuli than are men" (p. 25).

Die invloed van sosiaal-gekondisioneerde skuldgevoelens by die vroulike geslag rakende seksualiteit, is ook in 'n studie van Mosher & O'Grady (1979) nagevors. Laasgenoemde studie het tot die volgende konklusie gekom: "High-sex-guilt women reported fewer genital sensations and rated themselves lower on sexual arousal

during and after the films than their counterparts less disposed to guilt over sex" (p. 235).

Nog 'n verklaring vir vroulike ontvangers se negatiewe reaksie lê waarskynlik opgesluit in die feit dat erotika meestal inhoudelik op 'n manlike gehoor gerig word. Eensydige en stereotipe uitbeeldings van die vrou, kom algemeen in triviale eroties-realistiese en veral pornografiese speelprente voor. Hierdie uitbeeldingstendens - wat Lederer (1980: 42) as die "degrading and demeaning portrayal of the role and status of the human female as a mere sexual object to be exploited and manipulated sexually" beskryf - dra waarskynlik daartoe by dat dames meer negatief op erotika reageer.

Weliswaar het 'n studie van Herrill (1973) met erotiese materiaal waarin vroulike karakters nie seksueel geëksploiteer is nie, maar op 'n positiewe en vrywillige basis aan seksuele aktiwiteite deelgeneem het, dan ook aangetoon dat damesproefpersone materiaal van hierdie aard beduidend meer aangenaam beleef het.

8.6 Respondente wat baie, min of geensins aan oudiovisuele pornografie blootgestel was.

Die response op vraag 15 van die eerste vraelys (kyk bylae J) rakende blootstelling aan oudiovisuele pornografie, is herkodeer tot "baie" (meer as vyf keer), "min" (drie tot vyf geleenthede) of "geen" (indien proefpersone nog nooit blootgestel was nie). Hierdie drie groepe word deurgaans ter onderskeiding in hierdie

afdeling van rapportering aangewend.

By die samestelling van die bogenoemde responskategorieë, moet die invloed van geslagsdifferensiasie deeglik verreken word. Die volgende kruistabel toon duidelik aan dat geslag 'n deurslaggewende faktor in die samestelling van twee van die drie kategorieë was:

Tabel 8.7

Geslag en mate van blootstelling aan
audiovisuele pornografie

	Baie	Min	Geen	
Manlik	30,5%	14,2%	8,6%	53,3%
Vroulik	1,0%	15,9%	29,8%	46,7%

Soos reeds aangetoon (vergelyk tabel 8.3), het manlike en vroulike proefpersone beduidend van mekaar verskil in die frekwensie van hul blootstelling aan pornografie. Derhalwe was dit onvermydelik dat die kategorie van proefpersone wat baie blootgestel was, feitlik in geheel deur mans saamgestel is. Terselfdertyd is die samestelling van die kategorie van proefpersone wat geensins blootgestel was nie, oorheers deur dames.

Hierdie invloed van geslagsdifferensiasie in kategorievorming kon, vanweë die onbekendheid van die studieterrein, nie vooraf voorsien word nie. Die interne en eksterne geldigheid van hierdie komponent van die studie sal onvermydelik hierdeur beïnvloed

word. Die invloed van hierdie geslagsdifferensiasie word egter in 'n mate teëgewerk deur die feit dat die middelste kategorie (proefpersone wat min blootgestel was) deur feitlik ewe veel mans en dames saamgestel is.

8.6.1 Demografiese informasie.

'n Variansie-analise het geen beduidende verskil tussen die drie blootstellingsgroepe en die bywoning van kerkdienste ($F = 1,776$; v.g. = 4; $p = 0,134$), die rol van godsdiens in die ouerhuis ($F = 0,565$; v.g. = 4; $p = 0,688$), asook die omvang van die sosiale lewe ($F = 0,696$; v.g. = 3; $p = 0,555$) opgelewer nie. Hierdie demografiese veranderlikes speel klaarblyklik geen noemenswaardige rol in die mate waarin proefpersone aan pornografie blootgestel was nie.

Aangesien 98% van die proefpersone uit die relatief verwante middelklas en hoër middelklasgroepe afkomstig was, kan geen uitsluitel eweneens gegee word of die omvang van blootstelling aan erotika van sosio-ekonomiese tot sosio-ekonomiese stratum verskil nie.

8.6.2 Mediablootstellingpatrone.

Verskille ten opsigte van erotiese blootstellingspatrone tussen proefpersone wat baie, min of geensins aan oudiovisuele pornografiese materiaal blootgestel was, sien soos volg daaruit:

Tabel 8.8

Pornografiese blootstellingsomvang en verskille t.o.v. erotiese blootstellingsveranderlikes

Veranderlikes	F-waarde	v.g.
Blootstellingfrewensie: gewettigde erotiese realisme	11,795 ***	3
Ouderdom by eerste blootstelling: oudiovisuele pornografie	156,960 ***	4
Blootstellingfrewensie: pornografie in drukvorm	49,233 ***	3
Ouderdom by eerste blootstelling aan gedrukte pornografie	23,151 ***	4

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

Uit die bostaande tabel blyk dit dat die drie groepe proefpersone, volgens die F-statistiek, ten opsigte van al die belangrike blootstellingsveranderlikes verskil het. Pearson-r korrelasies en kruistabelle op dieselfde data het aangetoon dat hoe hoër proefpersone se blootstellingsfrewensie aan gewettigde erotiese realisme ($r = 0,3027$; $n = 301$; $p = 0,000$) en pornografie in drukvorm ($r = 0,5973$; $n = 301$; $p = 0,000$) was, hoe hoër was ook hul frekwensie van blootstelling aan oudiovisuele pornografie.

Hoe jonger 'n proefpersoon by blootstelling aan oudiovisuele pornografie ($r = -0,7093$; $n = 300$; $p = 0,000$) en pornografie in drukvorm ($r = -0,4430$; $n = 301$; $p = 0,000$) was, hoe groter was die latere frewensie van blootstelling aan pornografiese

rolprente en video's. Dit wil dus voorkom asof blootstelling aan oudiovisuele pornografie op 'n jong ouderdom, nie noodwendig 'n vroeë blootstellingsversadigingspunt tot gevolg het nie.

In teenstelling met ouderdom by die eerste blootstelling aan beide vorme van pornografie (oudiovisueel, sowel as in drukvorm), wil dit voorkom asof ouderdom by eerste blootstelling aan gewettigde erotiese realisme, skynbaar nie beduidend korreleer met die omvang van latere blootstelling aan pornografiese rolprente en video's nie ($r = -0,0813$, $p = 0,079$).

8.6.3 Psigo-seksuele gedragspatrone.

Wat psigo-seksuele data betref, het 'n variansie-ontleding die volgende verskille tussen proefpersone wat baie, min of geensins blootgestel was, opgelewer:

Tabel 8.9

Pornografiese blootstellingsomvang en verskille in psigo-seksuele gedragspatrone

Veranderlikes	F-waarde	v.g.
Sterkte van seksuele bewussyn	13,662 ***	2
Omvang van ervaring van geslagsgemeenskap	28,820 ***	1
Ouderdom by eerste ervaring van geslagsgemeenskap	8,088 ***	4
Oriëntasie: voorhuwelikse seksuele gemeenskap	27,060 ***	1

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

Die merkbare fluktuasie in die omvang van die vryheidsgrade in die bostaande tabel hou verband met bepaalde herkoderings wat op die data gedoen is (meer hieroor in afdeling 8.7).

Die genoemde veranderlikes oefen 'n ingrypende invloed op die aard en samestelling van ontvangers se seksuele persona uit. Die bostaande hoogs beduidende verskille (soos deur die F-statistiek uitgewys), dui dus op ingrypende verskille in die aard en samestelling van die seksuele persona van proefpersone wat in verskillende mates aan oudiovisuele pornografie blootgestel was.

Pearson-r korrelasies op dieselfde data het aangetoon dat hoe groter die omvang van blootstelling aan oudiovisuele pornografie was:

- * hoe sterker die seksuele bewussyn ($r = 0,3169$; $n = 302$; $p = 0,000$)
- * hoe groter die mate van die beoefening van geslagsgemeenskap ($r = 0,3120$; $n = 302$; $p = 0,000$)
- * hoe jonger die ouderdom by die eerste ervaring van geslagsgemeenskap ($r = 0,3493$; $n = 302$; $p = 0,000$)
- * hoe meer positief die oriëntasie jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap ($r = 0,3910$; $n = 302$; $p = 0,000$).

Aangesien assosiasie nie noodwendig op kousaliteit dui nie, moet die bostaande bevindinge met groot omsigtigheid geïnterpreteer

word. Dit is moeilik om te bepaal of die bovermelde assosiatiewe psigo-seksuele geneighede uitsluitlik net aan blootstellingsfrekwensie toegeskryf kan word.

Dit bly 'n ope vraag of pornografiese blootstelling kousaal tot genoemde manifestasies aanleiding gegee het. Eweneens kan hierdie manifestasies 'n weerspieëling van 'n bepaalde seksuele persona wees, wat meebring dat 'n ontvanger meer geneig mag wees om hom/haarself aan pornografie bloot te stel.

Geen algemene tendens wat daarop dui dat 'n hoër frekwensie van blootstelling aan oudiovisuele pornografie tot seksuele dissatisfaksie lei, is geïdentifiseer nie. Die drie blootstellingsgroepe het nie beduidend verskil in die mate waarin hulle hul eie seksuele lewens as bevredigend of onbevredigend beskryf het nie ($F = 0,519$; v.g. = 4; $p = 0,722$).

8.6.4 Ingesteldheid jeens sensuur.

Die verskille en ooreenkomste tussen proefpersone wat baie, min of geensins aan oudiovisuele pornografie blootgestel was se evaluasie van die vyf houdingstellings rakende sensuur, word in die onderstaande tabel opgesom:

Tabel 8.10

Pornografiese blootstellingsomvang en verskille
in sensuuringesteldheid

Stellings	F-waarde (v.g. = 4)
Erotika mag onder geen omstandig- hede toegelaat word nie	4,886 **
Erotika aanvaarbaar solank dit nie te eksplisiet is nie	1,348
Erotika net gesensureer as dit 'afwykende' gedrag uitbeeld	7,620 ***
Erotika wel vrylik toeganklik vir volwassenes behalwe minderjariges	6,488 ***
Sensuur moet in totaliteit afge- skaf word t.w.v. vrye blootstel- ling op eie verantwoordelikheid	8,949 ***

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

Die F-statistiek het aangetoon dat die drie responsgroepe ten opsigte van al die stellings (met uitsondering van die tweede stelling) verskil het. Behalwe vir die tweede stelling, het Pearson-r bewerkings hoogs beduidende assosiasies ($p < 0,001$) tussen die frekwensie van blootstelling en die evaluasie van houdingstellings jeens sensuur opgelewer. Dit wil voorkom asof daar 'n tendens bestaan dat hoe meer proefpersone aan pornografie blootgestel was, hoe meer negatief was hulle ingestel ten opsigte van sensuur.

Ter illustrasie kan na die drie blootstellingsgroepe se response

op die eerste stelling dat erotika onder geen omstandighede toegelaat moet word nie, verwys word:

Tabel 8.11

Pornografiese blootstellingsomvang en sensuurbeoordeling

	Baie	Min	Geen
Stem saam	14,5%	31,4%	36,4%
Neutraal	14,5%	15,4%	15,0%
Stem nie saam nie	71,0%	53,2%	48,6%
	100,0%	100,0%	100,0%

Uit die bostaande tabel kan afgelei word dat proefpersone wat min of geensins aan oudiovisuele pornografie blootgestel was, meer eroto-fobies ten opsigte van erotika ingestel is.

8.6.5 Die rol van erotiese blootstellingsomvang in die evaluasie van die erotiese tonele.

(a) Verband: Omvang van blootstelling aan erotiese realisme/ toneelevaluasie.

Proefpersone wat in verskillende mates aan erotiese realisme blootgestel was (kyk bylae J), het soos volg van mekaar in hul beoordeling van die erotiese tonele verskil:

Tabel 8.12

Blootstelling aan erotiese realisme: korrelasies en verskille in toneelevaluasie

	Pearson-r (n = 302)	Anava (v.g. = 6)
Tonele	r-waarde	F-waarde
Kleurskyfies	0,2004 ***	10,310 ***
Hotel	0,1437 **	4,515 ***
Sauna	0,2264 ***	4,243 ***
Masturbasie	0,1848 **	13,254 ***
Mat	0,2843 ***	10,171 ***
Was	0,1275 *	1,661
Lesbies	0,2090 ***	10,211 ***
Spieël	0,2650 ***	14,771 ***

* = $p < 0,05$

** = $p < 0,01$

*** = $p < 0,001$

Uit die bostaande tabel kan afgelei word dat die proefpersone slegs ten opsigte van die Was-toneel, nie beduidend in hul evaluasie van die erotiese tonele verskil het nie. Uit die korrelasies blyk dit dat, hoe groter die frekwensie van gewettigde blootstelling aan kommersiële erotiese realisme is, hoe meer was proefpersone geneig om erotiese tonele positief (aangenaam) te evalueer. Dit was waar van al die tonele, behalwe die Was-toneel.

(b) Verband: Omvang van blootstelling aan pornografie in drukvorm/toneelevaluasie.

Die korrelasies en verskille in toneelevaluasie by proefpersone wat in verskillende mates aan pornografie in drukvorm blootgestel

was (kyk vraelys J), word in die onderstaande tabel opgesom:

Tabel 8.13

Blootstelling aan pornografie in drukvorm: korrelasies en verskille in toneelevaluasie

	Pearson-r (n = 302)	Anava (v.g. = 6)
Tonele	r-waarde	F-waarde
Kleurskyfies	0,3472 ***	6,712 ***
Hotel	0,2636 ***	4,842 ***
Sauna	0,2019 **	2,021
Masturbasie	0,3656 ***	7,407 ***
Mat	0,3846 ***	8,532 ***
Was	-0,1313 **	1,660
Lesbies	0,3814 ***	7,461 ***
Spieël	0,3754 ***	9,484 ***

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

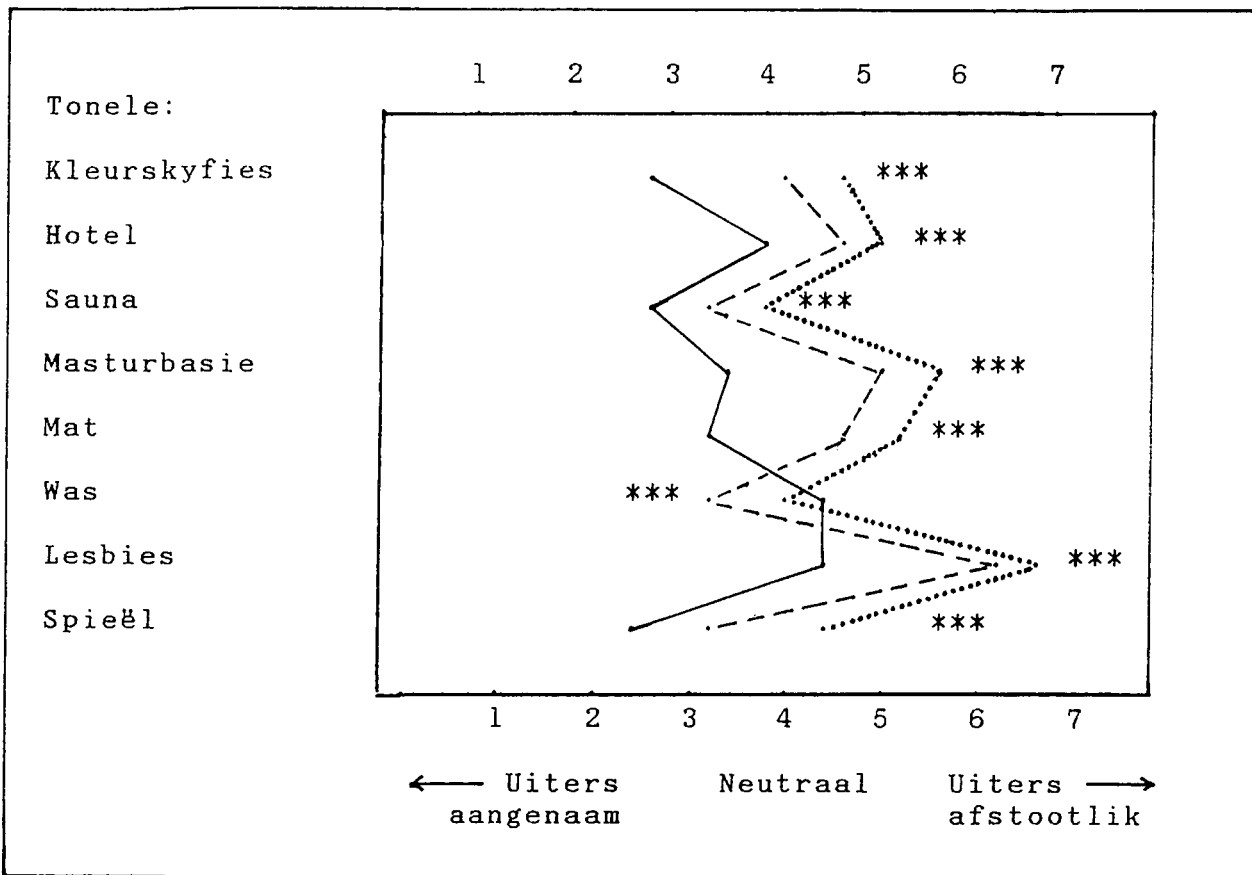
Pearson-r korrelasies toon aan dat, hoe meer proefpersone aan pornografie in drukvorm blootgestel was, hoe meer was hulle geneig om erotiese tonele as aangenaam te beoordeel. Variansie-analise het aangetoon dat die drie groepe proefpersone ten opsigte van die beoordeling van die Sauna en Was-toneel (waarin blote naaktheid vertoon is), nie beduidend van mekaar verskil het nie.

(c) Verband: Frekwensie van blootstelling aan oudiovisuele pornografie/toneelevaluasie.

Die F-statistiek het die volgende verskille in evaluasie tussen proefpersone wat baie, min en geensins aan oudiovisuele pornografie blootgestel was, uitgewys:

Figuur 8.2

Evaluasieprofiel: proefpersone wat baie/min/geensins aan oudiovisuele pornografie blootgestel was

————— proefpersone wat baie blootgestel was
 - - - proefpersone wat min blootgestel was
 . . . proefpersone wat geensins blootgestel was nie

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

Uit die bostaande figuur kan afgelei word dat herhaalde blootstelling aan oudiovisuele pornografie, waarskynlik daartoe aanleiding kan gee dat die intensiteit van proefpersone se psigo-seksuele belewing daarvan, mettertyd afneem.

8.6.6 Gevolgtrekking.

* Dit blyk uit die navorsingsresultate dat, hoe groter die frekwensie van blootstelling aan die verskeie vorme van erotika was, hoe minder negatief is die psigo-seksuele impak van die eksperimenteel gemanipuleerde erotiese stimuli deur die ontvangers beleef.

Bovermelde tendens tot ontvangersreaksie van 'n minder negatiewe aard na afloop van herhaalde blootstelling, word in sekere opsigte deur die bevindinge van bestaande studies onderskryf. In enkele studies, soos byvoorbeeld dié van Zillman & Bryant (1982), asook Mann, Sidmann & Starr (1974), is die invloed van herhaalde eksperimenteel-gemanipuleerde blootstelling op houdings en seksuele gedrag nagevors. In hierdie gevalle is bevindinge gemaak, wat deur navorsers met die proses van desensitisasie in verband gebring is. Min aandag is tot dusver in die navorsingsliteratuur aan die verband tussen die omvang van vorige blootstelling aan erotika onder alledaagse omstandighede en ontvangersreaksie op die evaluatiewe dimensie, geskenk.

Die bevindinge wat in hierdie afdeling gemaak is, kan soos

volg deur die volgende opmerking van Cline (1974) saamgevat word:
"Several studies show that persons unfamiliar with erotic materials may experience strong and conflicting emotional reactions when first exposed to sexual stimuli. In general, persons who are ... less experienced with erotic materials ... are most likely to judge a given stimulus 'obscene'. The emotional responses are short-lived and, as with psychosexual stimulation, do not persist long after removal of the stimulus" (p. 191).

Dit bly 'n ope vraag of hierdie blootstelling van 'n nie-massale aard (onder alledaagse omstandighede) as 'n negatiewe proses van desensitisasie of psigo-seksuele afstomping beskryf moet word. In teenstelling met so 'n standpunt, kan geredeneer word dat herhaalde blootstelling tot 'n meer gebalanseerde perspektief by die ontvanger lei. Dit stel hom of haar in staat om sodanige erotiese stimuli op psigo-seksuele vlak effektief te verwerk, en te beoordeel vir wat dit werd is.

Schêffe-analises het aangetoon dat die groep wat min blootgestel was (ewe veel mans en dames), beduidend ($p < 0,05$) ten opsigte van vyf van die agt toneelevaluasies, van die groep wat baie blootgestel was (oorwegend mans) verskil het. Eersgenoemde groep het ook beduidend ten opsigte van sewe van die agt toneelevaluasies van die groep wat geensins blootgestel was nie (oorwegend dames), verskil.

Hierbenewens het die groep wat min blootgestel was, ook beduidend van beide die ander twee groepe verskil ten opsigte van die

sterkte van hul seksuele bewussyn, die mate waarin geslagsgemeenskap beoefen is, ouderdom by eerste ervaring van geslagsgemeenskap en oriëntasie jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap.

Dit wil dus voorkom asof die groep wat min blootgestel was en uit ewe veel mans en dames bestaan het, 'n relatief remediërende invloed op die rol van geslagdifferensiasie (in die samestelling van die groepe vir statistiese vergelyking) kon uitgeoefen het. Daar kan gevolglik wel in 'n mate klaarblyklike interne en eksterne geldigheid aan die bevindinge van hierdie afdeling toegeken word.

8.7 Seksueel ervare en seksueel onervare proefpersone

Die response op vraag 27 van die eerste vraelys (kyk bylae K) is tot twee kategorieë herkodeer, naamlik proefpersone wat alreeds geslagsgemeenskap ervaar het en proefpersone wat nog nooit geslagsgemeenskap ervaar het nie.

Geslagdifferensiasie ten opsigte van die kategoriesamestelling, sien soos volg daaruit:

Tabel 8.14

Geslag en seksuele ervaarendheid

	Ervare	Onervare	
Mans	22,9%	30,6%	53,5%
Dames	14,0%	32,5%	46,5%

Dit blyk uit die bostaande tabel dat geslagsdifferensie weer eens 'n belangrike faktor in die samestelling van die kategorieë was. 'n Vergelyking van die kurwes van die grafieke soos in figure 8.1 tot 8.5 voorgestel, toon egter die kwynende invloed van geslagsdifferensiasie op erotiese evaluasie, duidelik aan.

8.7.1 Demografiese informasie.

Seksueel ervare en -onervare proefpersone het beduidend van mekaar verskil met betrekking tot die rol wat godsdiens in hul ouerhuise gespeel het ($t = 110,10$; v.g. = 302; $p = 0,000$) en die mate waarin hul hulself as sosiaal beskryf het ($t = -0,586$; v.g. = 302; $p = 0,000$). Sowat 64% van die proefpersone wat in 'n oorwegend godsdienstige milieu opgegroeï het, was nie seksueel ervare nie. Verder was slegs 28,5% van die proefpersone wat hulself as baie sosiaal beskryf het, nie seksueel ervare nie. Die frekwensie van kerkbywoning speel blykbaar geen rol in die omvang van die ervaring van geslagsgemeenskap nie ($t = -1,85$; v.g. = 302; $p = 0,065$).

8.7.2 Mediablootstellingspatrone.

Proefpersone wat seksueel ervare was, verskil hoogs beduidend van seksueel onervare proefpersone ten opsigte van die volgende blootstellingspatrone:

Tabel 8.15

Seksuele ervarendheid en verskille in erotiese blootstellingspatrone

Veranderlikes	t-waarde	v.g.
Blootstelling aan wettige erotiese realisme	3,57 ***	302
Blootstelling aan oudio-visuele pornografie	-8,56 ***	302
Ouderdom by blootstelling: oudiovisuele pornografie	-47,49 ***	185
Blootstelling aan pornografie in drukvorm	-30,57 ***	302

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

Uit die gegewens in die tabel blyk dit dat seksuele ervarendheid klaarblyklik 'n belangrike voorspeller van erotiese blootstellingspatrone is.

Wat assosiatiewe geneigdheid betref, het Spearman-r korrelasies op dieselfde data aangetoon dat daar 'n tendens bestaan dat seksueel ervare proefpersone meer blootgestel was aan:

- * erotiese realisme ($r = 0,1604$; $n = 303$; $p = 0,003$)
- * oudiovisuele pornografie ($r = 0,3152$; $n = 303$; $p = 0,000$)
- * pornografie in drukvorm ($r = 0,2879$; $n = 303$; $p = 0,000$)

By die interpretasie van bostaande bevindinge, word dieselfde

dilemma as by afdeling 8.5.3 ondervind: Lei 'n hoër frekwensie van blootstelling aan erotika (veral pornografie) tot die beoefening van geslagsgemeenskap, of is persone wat seksueel ervare is, meer geneig om hulself aan erotika bloot te stel? Soos in die vorige geval, is die trek van kousale verbande uit die gegewe resultate van hierdie studie bykans onmoontlik.

Verder is dit ook nie bewysbaar dat proefpersone wat jonk aan pornografie blootgestel was, later in die steeds ongehuide staat, meer gereeld geslagsgemeenskap beoefen as ontvangers wat eers op 'n meer gevorderde ouderdom blootgestel was nie ($r = 0,0409$, $n = 186$, $p = 0,289$).

'n Hoogs beduidende korrelasie is wel tussen ouderdom by eerste blootstelling aan audiovisuele pornografie en ouderdom by die eerste ervaring van seksuele gemeenskap gevind. Dit blyk dat hoe jonger 'n individu aan pornografie blootgestel word, hoe jonger is hy of sy by die eerste ervaring van geslagsgemeenskap ($r = 0,2664$; $n = 303$; $p = 0,000$). Hoewel 'n korrelasie nie noodwendig op 'n kousale verband dui nie, wil dit tog voorkom asof die genoemde assosiasie die etiese rasionaal vir die toepassing van ouderdomsbeperkings by sensurering, onderskryf.

8.7.3 Psigo-seksuele gedragspatrone.

Spearman-r koëffisiënte toon aan dat proefpersone wat reeds seksueel ervare is, meer geneig was om hul seksuele lewens as bevredigend ($r = 0,1623$; $n = 303$; $p = 0,002$) en ook hul

seksuele bewussyn as sterk ($r = 0,2149$; $n = 303$; $p = 0,000$),
te beoordeel.

Hoewel die omvang van die responsgroep wat erotika as hul primêre bron van seksuele kennis aangedui het, te klein is (45 uit 303) om betroubare statistiese afleidings te maak, is daar tog bepaalde verskynsels wat aandag verdien. Elf van die 26 proefpersone wat pornografie (in gedrukte, sowel as oudiovisuele vorm) as primêre erotiese kennisbron weergegee het, was seksueel ervare. Slegs 2 van die 17 proefpersone wat erotiese realisme as primêre bron aangedui het, het daarenteen reeds geslagsgemeenskap beoefen het.

Uit die data van die huidige studie kan geen bevinding rakende kousale verbande tussen pornografie as primêre kennisbron en seksuele ervarendheid gemaak word nie. Tog is die navorser van mening dat daar wel rede is om te vermoed dat pornografie as primêre kennisbron, meer tot seksuele eksperimentasie aanleiding kan gee, as wat die geval met erotiese realisme mag wees.

8.7.4 Ingesteldheid jeens sensuur.

Die verskille in houdings jeens sensuur tussen seksueel ervare en seksueel onervare proefpersone, word in die onderstaande tabel uiteengesit:

Tabel 8.16

Seksuele ervarendheid en verskille in sensuuringesteldheid

Stellings	t-waarde (v.g. = 302)
Erotika mag onder geen omstandig- hede toegelaat word nie	-21,28 ***
Erotika aanvaarbaar solank dit nie te eksplisiet is nie	-9,11 ***
Erotika net gesensureer as dit 'afwykende' gedrag uitbeeld	-16,74 ***
Erotika wel vrylik toeganklik vir volwassenes behalwe minderjariges	-15,40 ***
Sensuur moet in totaliteit afge- skaf word t.w.v. vrye blootstel- ling op eie verantwoordelikheid	-25,34 ***

* = $p < 0,05$

** = $p < 0,01$

*** = $p < 0,001$

T-toetse toon aan dat seksueel ervare en -onervare proefpersone hoogs beduidend in hul evaluasie ten opsigte van al die houding-
stellings verskil het.

Spearman-r korrelasies het ten opsigte van al die stellings aangetoon dat proefpersone wat reeds seksueel ervare is, minder ten gunste van streng sensuurbepalings was. Ter toeligting kan hier verwys word na seksueel ervare en seksueel onervare proef-
persone se response op die stelling dat sensuur net gewens is waar afwykende gedrag uitgebeeld word:

Tabel 8.17

Seksuele ervarendheid en sensuurbeoordeling

	Seksueel ervare	Seksueel onervare
Stem saam	52,2%	36,9%
Neutraal	17,2%	14,7%
Stem nie saam nie	30,6%	48,4%
	100,0%	100,0%

Seksueel onervare proefpersone het dus 'n eroto-fobiese ingesteldheid jeens erotika geopenbaar.

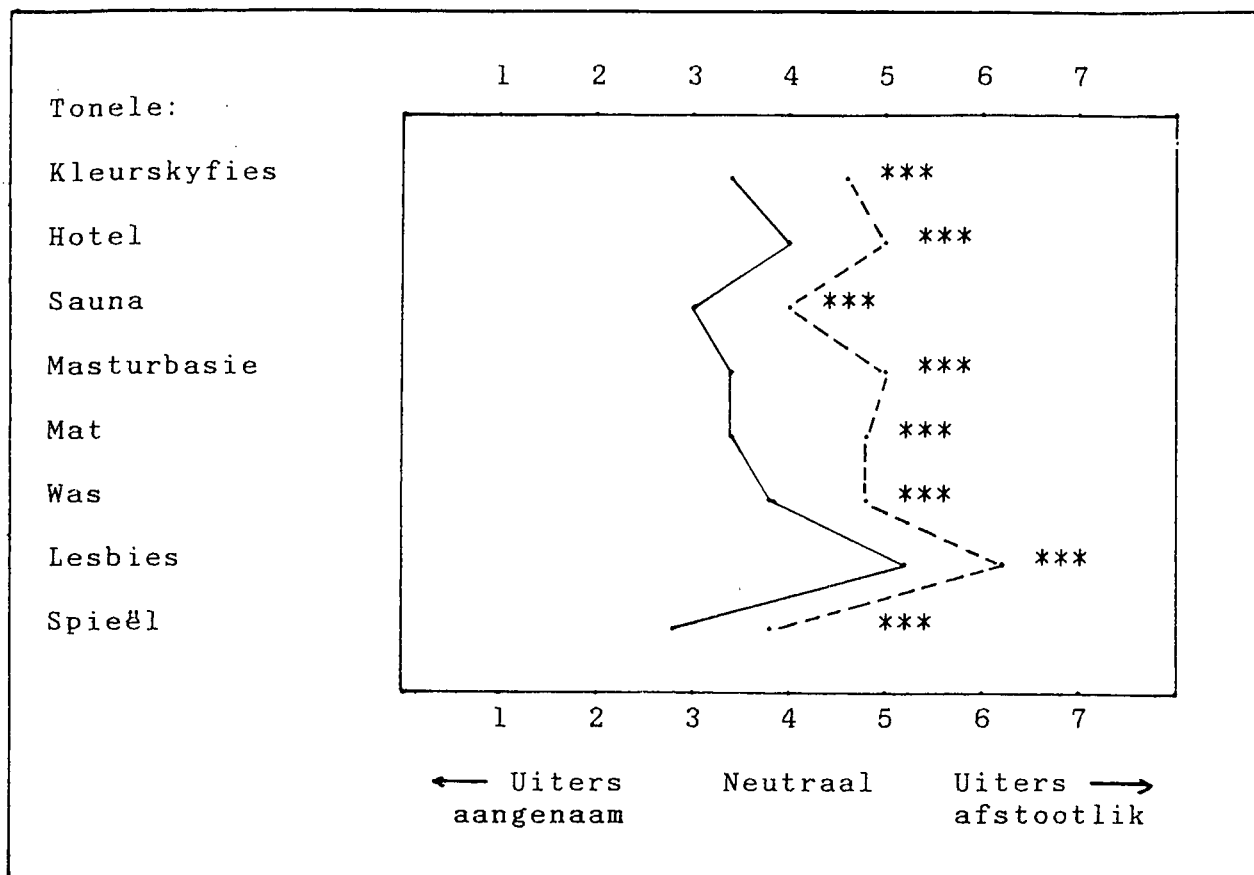
8.7.5 Die rol van psigo-seksuele gedragsveranderlikes in die evaluasie van die erotiese tonele.

(a) Verband: Omvang van die ervaring van geslagsgemeenskap/
toneelevaluasie.

Verskille in psigo-seksuele belewing en evaluasie tussen proefpersone wat seksueel ervare of onervare was, word aan die hand van die T-statistiek in die onderstaande figuur voorgestel:

Figuur 8.3

Evaluasieprofiel: seksueel ervare en seksueel onervare proefpersone

— seksueel ervare proefpersone
 - - - seksueel onervare proefpersone

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

Uit die bostaande grafiek is dit duidelik dat seksueel ervare proefpersone die erotiese tonele deurgaans beduidend meer positief ervaar en geëvalueer het.

Naas die omvang van die ervaring van geslagsgemeenskap, is twee addisionele psigo-seksuele gedragsveranderlikes wat ook 'n

beduidende invloed op ontvangersreaksie uitgeoefen het, geïdentifiseer. Hierdie twee onafhanklike veranderlikes word derhalwe ook bespreek:

(b) Verband: Intensiteit van seksuele bewussyn/toneelevaluasie.

Die response op vraag 24 van vraelys een (kyk bylae J) is herkodeer om drie kategorieë te vorm, naamlik proefpersone wie se seksuele bewussyn as "sterk", "redelik" en "swak" bestempel sou kon word.

Geslagsdifferensiasie in die samestelling van hierdie kategorieë was onvermydelik steeds 'n relevante faktor, aangesien mans oor die algemeen meer geneig was om hul seksuele bewussyn as sterker te beoordeel. Die onderstaande kruistabel toon die invloed van geslagsdifferensiasie op die samestelling van die kategorieë van proefpersone aan:

Tabel 8.18

Geslag en sterkte van die seksuele bewussyn

	Sterk	Redelik	Swak	
Mans	12,9%	32,1%	8,3%	53,3%
Dames	5,3%	22,5%	18,9%	46,7%

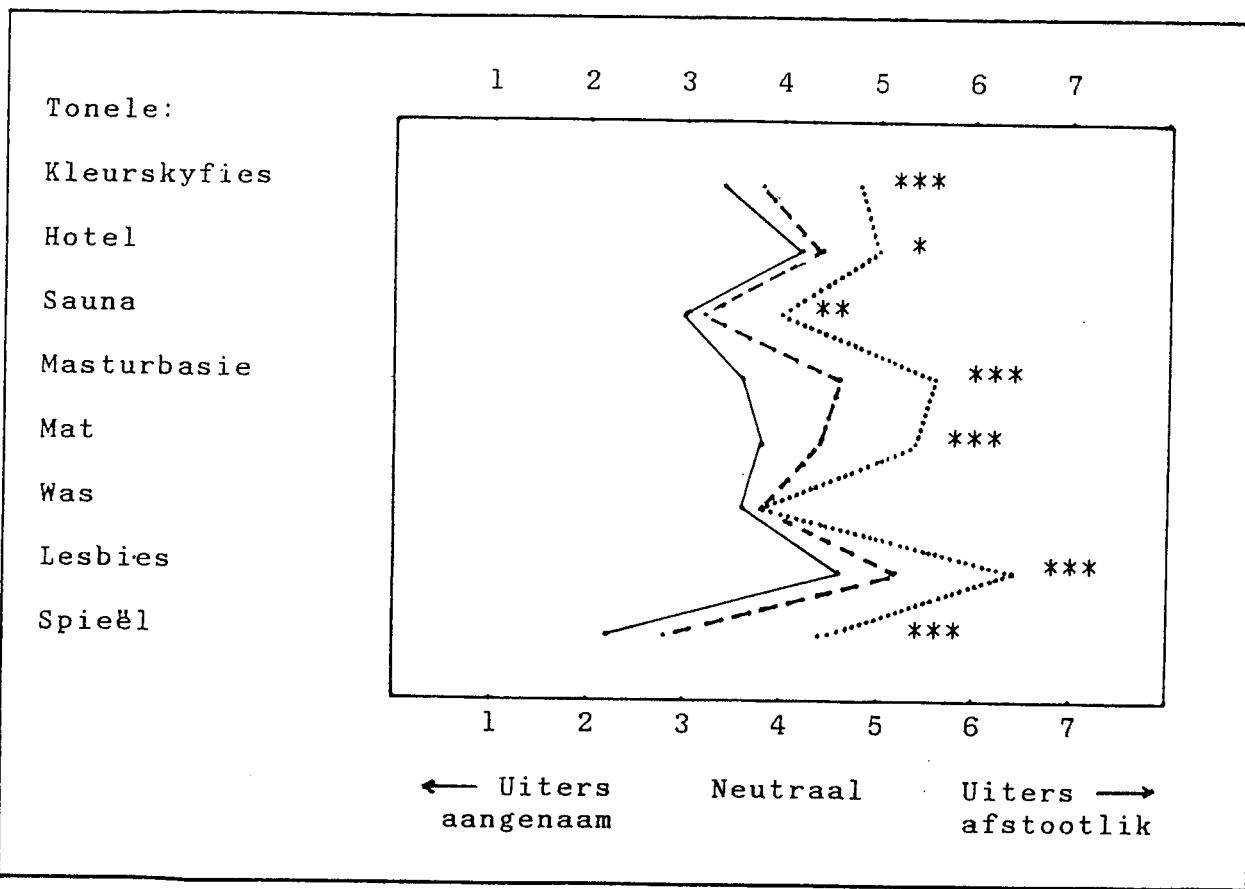
Uit die tabel kan afgelei word dat die invloed van geslagsdifferensiasie steeds relevant was. Wanneer figuur 8.4 egter met figuur 8.1 (veral ten opsigte van die Was-toneel) vergelyk word,

is dit duidelik dat die invloed van die genoemde geslagsdifferensiasie, tog waarneembaar minder opvallend was.

Die verskille in psigo-seksuele evaluasie by proefpersone met sterk, redelik en swak seksuele bewussyn, kan soos volg grafies (aan die hand van die F-statistiek) voorgestel word:

Figuur 8.4

Evaluasieprofiel: proefpersone met sterk, redelike en swak seksuele bewussyn

— proefpersone met 'n sterk seksuele bewussyn
 - - - proefpersone met 'n redelike seksuele bewussyn
 proefpersone met 'n swak seksuele bewussyn

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

Die drie groepe het beduidend ten opsigte van al die tonele (behalwe die Was-toneel) verskil. Daar bestaan klaarblyklik 'n tendens dat ontvangersreaksie by die groep met 'n sterk seksuele bewussyn, meer positief van aard was, as wat dit die geval by proefpersone met swakker seksuele bewussyne was.

(c) Verband: Oriëntasie jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap/toneelevaluasie.

Response op vraag 29 van die eerste vraelys (kyk bylaag K) is tot twee kategorieë herkodeer, naamlik proefpersone wat positief of negatief jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap ingestel was. Die onderstaande kruistabel toon die verband tussen geslag en die vorming van hierdie twee kategorieë aan:

Tabel 8.19

Geslag en oriëntasie jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap

	Mans	Dames
Positief	21,9%	13,6%
Negatief	31,5%	33,0%
	53,4%	46,6%

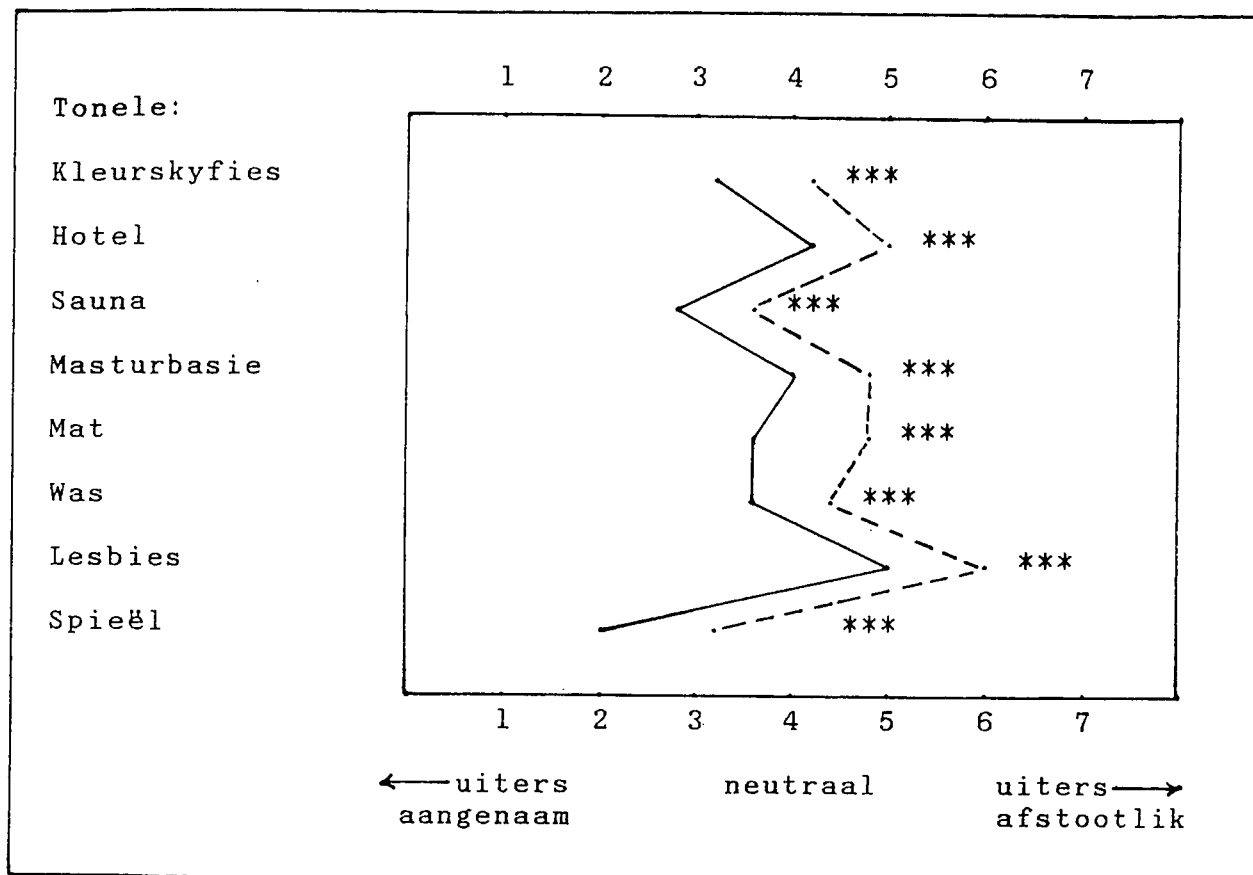
Soos ook uit figuur 8.5 afgelei kan word, het geslagsdifferensiasie 'n kleiner, maar steeds 'n beduidende rol in kategorie-samestelling gespeel het.

Die verskille in psigo-seksuele evaluasie by proefpersone wat

positief of negatief teenoor voorhuwelikse seksuele gemeenskap ingestel was, word in die onderstaande grafiek voorgestel:

Figuur 8.5

Evaluasieprofiel: Respondente wat positief of negatief jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap ingestel was

— proefpersone positief jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap ingestel
 - - - proefpersone negatief jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap ingestel

* = $p < 0,05$
 ** = $p < 0,01$
 *** = $p < 0,001$

Proefpersone wat positief ten opsigte van voorhuwelikse seksuele gemeenskap ingestel was, het die erotiese tonele besonder meer

positief beleef en beoordeel.

8.7.6 Gevolgtrekkings.

Die resultate van hierdie afdeling leen hulself tot die volgende gevolgtrekkings:

- * Daar is duidelik aangetoon dat die aard en samestelling van 'n ontvanger se seksuele persona en gedragsmanifestasies wat daarmee in verband staan, nie-negeerbaar meesprek in sy/haar belewing en evaluasie van erotika. Dit wil voorkom asof ontvangers met 'n sterk seksuele ingesteldheid en omvangryke seksuele ervaringswêreld, blootstelling beduidend minder afstootlik ervaar. Ontvangers met 'n kleiner seksuele ervaringsveld en swakker ingesteldheid, het blyke van minder aangename psigo-seksuele reaksies getoon.

- * Bovermelde bevindinge is in kongruensie met aspekte van die navorsingsresultate van bestaande studies. Die tendense wat in hierdie afdeling geïdentifidseer is, kan soos volg deur die volgende opmerking van Cline (1974) saamgevat word: "Research also shows that young persons (without a set framework of sexual reference) are more likely to be aroused by erotica than are older persons. Persons who are ... sexually experienced are more likely to report (desirable) arousal than persons who are ... less experienced" (p. 189).

8.8 Samevatting

Die hoofmerk van die finale ondersoek was om die evaluatiewe dimensie van ontvangersreaksie op erotika te ondersoek. Die resultate van die finale eksperiment het aangetoon dat hierdie dimensie van ontvangersreaksie meer komplekse van aard is, as wat aanvanklike vermoed is.

Veral die geslag van die ontvanger, geskiedenis van vorige blootstelling aan erotika, asook die aard en omvang van die ontvanger se seksuele ervaring en ingesteldheid, is geïdentifiseer as die belangrikste onafhanklike veranderlikes in die voorspelling van die afhanklike veranderlike (ontvangersreaksie op die evaluatiewe dimensie).

Enkele slotopmerkinge rond die studie in hoofstuk nege af.

9.0 SLOTOPMERKINGS

9.1 Inleiding

Die opmerking van Lucie-Smith (1981) in die inleidende hoofstuk van hierdie studie, naamlik dat ontvangersreaksie op die naakte menslike liggaam uiters kompleks van aard is, is deur die bevindinge van hierdie studie as besonder relevant bevind.

Die empiries-kommunikasiekundige benadering het talle veranderlikes geïdentifiseer, wat daarop dui dat diversiteit (soos geantisipeer in die teoretiese aanloop tot die studie) sentraal in die kompleksiteitsomskrywing van ontvangersreaksie op erotika staan. Die wyd uiteenlopende reaksie op erotika kan toegeskryf word aan veranderlikes wat met beide die aard van die erotiese boodskap, sowel as die samestelling van die persoonlikheid van die ontvanger, verband hou.

Die teoretiese beskrywing van die wisselwerking tussen bepaalde komponente en veranderlikes in die erotiese kommunikasieproses (soos uiteengesit in die model van erotiese speelprentkommunikasie), is deur die empiriese bevindinge van hierdie studie gerugsteun.

9.2 Samevatting van die belangrikste bevindinge

Die vernaamste bevindinge van die studie kan soos volg opgesom word:

- * Die uitgebreide voorondersoek het aangetoon dat ontvangersreaksie op erotika met vrug by die universitêre generasie van die Suid-Afrikaanse gemeenskap nagevors kan word. 'n Sensitiewe en wetenskaplike benadering, waarin veral ook anonimiteit gewaarborg word, is egter onontbeerlik.
- * Die voorondersoek het verder aangedui dat blootstelling aan erotika tot 'n wye verskeidenheid van affektiewe, evaluatiewe en behavioristiese response by ontvangers aanleiding gee.

Hierbenewens het die finale ondersoek bevind dat ontvangersreaksie op die evaluatiewe dimensie (waarskynlik vanweë die eiesoortige samestelling van elke ontvanger se persoonlikheid) 'n uiters komplekse en diverse aangeleentheid is. Gesien in die lig van die formulering van die primêre navorsingsdoelwitte, kon die volgende onafhanklike veranderlikes wat as potensiële voorspelers van die afhanklike veranderlike (psigo-seksuele evaluasie van erotiese speelprenttonele) optree, geïdentifiseer word:

* Geslag van die ontvanger

Geslag was die onafhanklike veranderlike wat die mees beslissende invloed op evaluatiewe ontvangersreaksie uitgeoefen het. Manlike proefpersone was geneig om die erotiese stimulusmateriaal beduidend meer aangenaam as dames te beoordeel. Mans en dames het ook betekenisvol ten opsigte van hul bepaalde voor- en afkeure van erotiese speelprenttemas verskil. Wat vir die een geslag afstootlik was, was nie noodwendig afstootlik vir die teenoorgestelde geslag nie (en andersom).

* Die ontvanger se geskiedenis van blootstelling aan erotika

Proefpersone met 'n hoër frekwensie van blootstelling aan erotika in sy verskeie vorme, was geneig om die erotiese tonele beduidend meer aangenaam te evalueer. Dit is egter moeilik bepaalbaar of die meer positiewe evaluatiewe ontvangersreaksie na veelvuldige blootstelling, aan desensitisasie of intensivering toegeskryf moet word.

* Aard en omvang van die ontvanger se seksuele lewe

Proefpersone wat seksueel ervare was, was beduidend minder geneig om die erotiese tonele as afstootlik te evalueer. Dieselfde was ook waar ten opsigte van proefpersone wat beduidend positief teenoor voorhuwelikse seksuele gemeenskap ingestel was, asook proefpersone wat blyke 'n sterk seksuele selfbewussyn getoon het.

In die bevindinge wat met die sekondêre navorsingsdoelwitte verband gehou het, het die vermelde onafhanklike veranderlikes ook 'n belangrike rol gespeel. Mans was byvoorbeeld beduidend meer as dames aan erotika blootgestel, beduidend minder negatief teenoor sensuur ingestel en het ook meer omvangryke en intense psigo-seksuele gedragspatrone openbaar.

Hoogs beduidende korrelasies tussen die omvang van blootstelling aan oudiovisuele pornografie en die intensiteit van ontvangers se seksuele lewe is gevind. Hoe meer proefpersone blootgestel was, hoe groter was die mate waarin geslagsgemeenskap al ervaar is, hoe sterker was die seksuele bewussyn en hoe meer was hulle ook geneig om positief jeens voorhuwelikse seksuele gemeenskap

ingestel te wees. Proefpersone met 'n geskiedenis van omvangryke blootstelling aan erotika was ook minder positief ten opsigte van sensuur ingestel.

Behalwe geslag, het geen ander demografiese veranderlikes 'n beduidende invloed op ontvangersreaksie uitgeoefen nie.

Daar bestaan min studies in die navorsingsliteratuur wat direkte aansluiting by die huidige navorsing gevind het. Tog was die resultate van die huidige studie oor die algemeen in kongruensie met bepaalde aspekte van die bevindinge van 'n wye reeks gesaghebende navorsingsprojekte.

9.3 Implikasie van die huidige studie

Die resultate van hierdie studie het in 'n mate lig op die komplekse diversiteit wat ontvangersreaksie op erotika kenmerk, gewerp. Aan die hand van die geïdentifiseerde onafhanklike veranderlikes kan ontvangersreaksie op die evaluatiewe dimensie nou, ten minste in 'n relatiewe mate, voorspel word.

Die aangetoonde diversiteit in ontvangersreaksie word in die praktyk geaksentueer, wanneer daar sonder relatief objektiewe kriteria uitsprake oor die gewenstheid of ongewenstheid van erotiese inhoud in speelprente gemaak word. Enige poging tot objektiewe beoordeling, sal die invloed van die geïdentifiseerde onafhanklike veranderlikes deeglik moet verreken.

9.4 Tekortkominge van die huidige studie

Die volgende belangrike tekortkominge is in die huidige studie geïdentifiseer:

- * Die invloed van geslagsdifferensiasie in die samestelling van groepe vir statistiese vergelyking kan as een van die vernaamste tekortkominge uitgewys word. Hierdie tekortkoming moet aan die eksploratiewe aard van die studie, sowel as 'n gepaardgaande gebrek aan navorsingservaring op hierdie nuwe studieterrein in Suid-Afrika, toegeskryf word. Daar is nêrens tydens die literatuurstudie pertinente aanduidings wat die navorser vooraf op hierdie tendens attent kon maak, gevind nie. By meer verfynde en intensiewe studies, sal geslagsdifferensiasie besondere aandag in steekproefsamestelling moet geniet.
- * Die interne geldigheid van die studie word deur die samestelling van die erotiese boodskap beperk. Die invloed van beide intensivering en desensitisasie is moeilik bepaalbaar.
- * Die eksterne geldigheid van die studie is ook beperk. Die respondente was afkomstig uit 'n eiesoortige Afrikaanssprekende studentegemeenskap ('n relatief klein segment van die breë Suid-Afrikaanse gemeenskap), wat onder eksperimenteel gekontroleerde omstandighede blootgestel was.
- * Die gebruikmaking van 'n beskikbaarheidssteekproef in plaas van 'n ewekansige steekproef, kan bevraagteken word. Eersgenoemde is egter deur die navorsingspraktyk genoodsaak. Vanweë etiese

oorweginge en die sensitiewe aard van die studie was die navorser verplig (veral wat dames betref) om die respondente eers behoorlik vooraf in te lig en voor te berei vir deelname aan die eksperiment. Terwille van praktiese uitvoerbaarheid, was die navorser genoodsaak om bepaalde reeds saamgestelde groepe (byvoorbeeld in koshuis- of klasverband) te nader om aan die eksperiment deel te neem.

* Dit is baie moeilik om 'n uitspraak oor die geldigheid van sensitiewe data te maak. Met intensiewe motivering, 'n wetenskaplike benadering en die gunstige manipulasie van die laboratoriumtoestande en eksperimentele veranderlikes, kon die navorser maar net poog om eerlike en betroubare response in die hand te werk. Op grond die besonder goeie samewerking en meelewing wat die respondente geopenbaar het, wil dit tog voorkom asof hulle erns gemaak het met die lewering van 'n bydrae tot die wetenskaplike bestudering van 'n aktuele en kontroversiële verskynsel in die gemeenskap.

9.5 Toekomstige navorsing

Gesien in die lig van die openbare belangstelling in en kommer oor die fenomenale groei van die pornografiese bedryf, asook erotiese tendense in die konvensionele oudiovisuele massamedia, sal die erotika-verskynsel toenemende wetenskaplike aandag moet geniet. Die vakgebied van kommunikasiekunde het beslis nuwe en betekenisvolle deskriptiewe en empiriese insette in hierdie

verband te lewer.

Die huidige studie was slegs verkennend van aard en het meestal net oppervlakkig aan talle navorsingaspekte wat nog braak lê, geraak. Talle verskynsels op die affektiewe, evaluatiewe en behavioristiese vlakke leen hulself tot verdere navorsing en bestudering. Net met betrekking tot psigo-seksuele belewing en evaluasie (soos dit in die finale eksperiment geanaliseer is), kan die volgende aspekte byvoorbeeld navorsingsmoontlikhede inhou:

- * 'n ondersoek na die presiese motivering waarom manlike en vroulike proefpersone bepaalde erotiese temas as aangenaam of afstootlik geëvalueer en beleef het;
- * 'n ondersoek na die invloed van sosiale stratifikasie of ouderdomskategorieë op die psigo-seksuele evaluasie van erotika;
- * 'n ondersoek na die invloed van kultuurverskille op die psigo-seksuele evaluasie van erotika;
- * 'n ondersoek na die invloed van persoonlikheidsveranderlikes op ontvangersreaksie, ensovoorts.

Suid-Afrika leen homself (veral in een opsig) uitstekend tot navorsing rakende erotika. Vanweë plaaslike sensuurwetgewing, is Suid-Afrika waarskynlik nog een van die min lande ter wêreld waar daar steeds 'n substansiële segment onder 'n bepaalde Westers-georiënteerde populasie bestaan, wat nog geensins of baie min aan

pornografiese blootgestel was.

9.6 Aanbevelings

Die volgende aanbevelings kan na afloop van hierdie studie gemaak word:

- * Dit is imperatief dat die eiesoortige erotiese kommunikasieproses en die erotiese speelprent as verskynsel op die massakommunikasievlak, meer sistematiese en deskriptiewe aandag in die kommunikasiekundeliteratuur moet geniet.
- * Vanweë die aktuele en kontroversiële aard van die debat rondom die gewenstheid of ongewenstheid van erotika, verdien ontvangersreaksie - ten spyte van die komplekse aard daarvan - voortdurende, omvattende en intensiewe empiriese ondersoek.
- * Hernude en indringende aandag aan kommunikasie-etiek met betrekking tot ontvangersreaksie op die erotiese speelprent, is noodsaaklik.
- * By die beoordeling van die inhoud van erotiese speelprente as gewens of ongewens, moet daar na die ontwikkeling van meer objektiewe beoordelingskriteria gestreef word. Hierdie kriteria moet eerder met die aard en inhoud van die erotiese boodskap self, as met die blote subjektiewe en psigo-seksuele belewing daarvan deur 'n beoordelaar, verband hou.

9.7 Samevatting

Soos dit die geval met enige loodsstudie is, was die huidige navorsing meer geneig om eerder nuwe vrae met betrekking tot ontvangersreaksie op erotika na vore te bring, as wat dit in staat was om bestaandes te beantwoord.

Tog word die hoop uitgespreek dat hierdie studie wel plaaslik 'n deskriptiewe en empiriese bydrae tot die bestudering van die verskynsel van erotika in die speelprent, te lewer het.

OPSOMMING

In hierdie studie is ontvangersreaksie op speelprenttonele (as erotiese oudiovisuele boodskappe) vanuit 'n kommunikasiekundige perspektief en 'n empiries-eksperimentele benadering ondersoek.

In die teoretiese komponent van die studie is die erotiese speelprent se historiese ontwikkeling tot massamedium, die aard daarvan as kommunikasieverskynsel en die eiesoortige proses van erotiese kommunikasie wat dit genereer, uiteengesit. 'n Model van erotiese kommunikasie is ook ontwikkel.

Die empiriese komponent het uit twee dele bestaan. By wyse van 'n omvangryke voorondersoek is ontvangersreaksie as studieterrein eers algemeen op die affektiewe, evaluatiewe en behavioristiese dimensies verken. Aspekte daarvan wat plaaslik vir empiriese navorsing toeganklik is, sowel as enkele onafhanklike veranderlikes is geïdentifiseer.

Ontvangersreaksie op die evaluatiewe vlak is vir die doeleindes van die intensiewe finale ondersoek geselekteer. Daar is aangetoon dat die psigo-seksuele evaluasie van erotiese speelprenttonele uiters kompleks en divers van aard is. Veral die geslag van die ontvanger, geskiedenis van vorige blootstelling aan erotika, asook die aard en omvang van die ontvanger se seksuele ervaring, is aangetoon as die belangrikste onafhanklike veranderlikes aan die hand waarvan psigo-seksuele evaluasie in 'n relatiewe mate voorspel kan word.

Bepaalde demografiese veranderlikes, erotiese blootstellingspatrone,

psigo-seksuele gedragpatrone en houdingsingesteldheid ten opsigte van sensuur, wat ooreenkomstig die kommunikasiekundige perspektief relevant was, is ook geanaliseer.

Daar is aangetoon dat die eiesoortige seksuele persona van elke ontvanger sentraal staan in die evaluatiewe beoordeling van erotika. Dit hou die implikasie in dat pogings tot die objektiewe beoordeling van die gewenstheid of ongewenstheid van erotika, deeglik met die aard van elke beoordelaar se seksuele samestelling rekening moet hou.

Nadat bepaalde tekortkominge in die studie en toekomstige navorsingsmoontlikhede uitgewys is, is ten slotte bepaalde aanbevelings wat verband hou met verdere deskriptiewe en empiriese ondersoek, die kwessie van kommunikasie-etiek en die ontwikkeling van meer objektiewe kriteria in die beoordeling van erotika, gedoen.

BRONNELYS

- Abramson, P.R., Goldberg, P.A. & Mosher, D.L. (1975) Experimental Effects on Responses to Erotic Material. Journal of Research in Personality, 9, pp. 136 - 146.
- Aging Playboy. Newsweek, 86.08.04, pp. 38 - 44.
- Athanasiou, R. & Shaver, P. (1971) Correlates of Heterosexuals' Reactions to Pornography. Journal of Sex Research, 7, pp. 298 - 311.
- Babbie, E. (1983) The Practice of Social Research. Belmont: Wadsworth.
- Bardéche, M. & Brassilach, R. (1970) The History of Motion Pictures. New York: Arno.
- Basson, A.F. (1981) Rolprentresensies: 'n Kwalitatiewe en Kwantitatiewe Ontleding. Ongepubliseerde M.A.-verhandeling, Universiteit van die Oranje-Vrystaat, Bloemfontein.
- Bentler, P.M. (1968a) Heterosexual Behavior Assessment I - Males. Behavioral Research and Therapy, 6, pp. 21 - 25.
- Bentler, P.M. (1968b) Heterosexual Behavior Assessment II - Females. Behavioral Research and Therapy, 6, pp. 27 - 30.
- Berkowitz, C. & Donnerstein, E. (1982) External Validity Is More Than Skin Deep: Some Answers to Criticisms of Laboratory Experiments. American Psychologist, 37, pp. 245 -257.
- Bittner, J. (1983) Mass Communication: An Introduction. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Boggs, J.M. (1978) The Art of Watching Films. Menlo Park: Benjamin & Cummings.
- Bradley, S.G., Graef, D., Fernandez-Collado, C., Korzenny, F. & Atkin, C.K. (1980) Sexual Intimacy on Commercial TV During Prime Time. Journalism Quarterly, Somer-uitgawe, pp. 211 - 215.

- Breytenbach, H.J. & Van Deventer, A. (1987) Die Aanwending van die SPSS-X Pakket vir Kwantitatiewe Navorsing in Kommunikasiekunde. Ongepubliseerde verslag, Universiteit van die Oranje-Vrystaat, Bloemfontein.
- Brownmillar, S. (1975) Against Our Will: Men, Women and Rape. New York: Simon & Schuster.
- Bruess, C.E. & Greenberg, J.S. (1981) Sex Education: Theory and Practice. Belmont: Wadsworth.
- Bruwer, J. (1985) Pornografie, Erotiek en Sensuur. Communicatio, 11(2), pp. 3 - 22.
- Byrne, D., Fisher, J.D., Lamberth, J. & Mitchell, H.E. (1974) Evaluations of Erotica: Facts or Feelings? Journal of Personality and Social Psychology, 29(1), pp. 111 - 116.
- Byrne, D. (1977) Social Psychology and the Study of Sexual Behavior. Personality and Social Psychology Bulletin, 3, pp. 3 - 30.
- Chester, G., Garrison, G.R. & Willis, E.E. (1978) Television and Radio. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Cline, B. (1974) Where Do You Draw the Line. Provo: Brigham Young.
- De Saussure, F. (1966) Course in General Linguistics. New York: McGraw-Hill.
- Ellis, J.C. (1979) A History of Film. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Esslin, M. (1976) An Anatomy of Drama. Londen: Sphere.
- Eysenck, H.J. (1972) The Uses and Abuses of Pornography. Psychology is About People, pp. 230 - 286, Londen: Penguin Press.

- Fisher, A.B. (1978) Perspectives on Human Communication. New York: Macmillan.
- Fisher, W.A. & Byrne, D. (1978a) Individual Differences in Affective, Evaluative and Behavioral Responses to Erotic Film. Journal of Applied Social Psychology, 6(4), pp. 335 - 365.
- Fisher, W.A. & Byrne, D. (1978b) Sex Differences in Response to Erotica? Love versus Lust. Journal of Personality and Social Psychology, 36(2), pp. 117 - 125.
- Fiske, J. & Hartley, J. (1984) Reading Television. New York: Methuen.
- Fourie, P.J. (1983) Beeldkommunikasie. Johannesburg: McGraw-Hill.
- Francoeur, R.T. (1982) Becoming a Sexual Person. New York: John Wiley.
- Franzblau, S., Sprafkin, J.N. & Rubenstein, A.E. (1977) Sex on TV: A Content Analysis. Journal of Communication, 27(2), pp. 164 - 170.
- Galbraith, G.G. (1968) Effects of Sexual Arousal and Guilt upon Free Associative Sexual Responses. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 7, pp. 707 - 711.
- Gagnon, J.H. (1977) Human Sexualities. Glen View: Scot Foresmann.
- Geldenhuys, P.B. (1977) Pornografie, Sensuur en Reg. Johannesburg: Lex Patria.
- Gernsheim, A. (1965) A Concise History of Photography. Londen: Thames & Hudson.
- Gianetti, L. (1982) Understanding Movies. New Jersey: Prentice-Hall.

- Gordon, G. (1980) Erotic Communications: Studies in Sex, Sin and Censorship. New York: Hastings.
- Hardyck, C. & Petrinovich, L.F. (1975) Understanding Research in Social Science. Washington: Saunders.
- Hatfield, E., Sprecher, S. & Traupmann, J. (1978) Men's and Women's Reactions to Sexually Explicit Films: a Serendipitous Finding. Archives of Sexual Behavior, 7, pp. 583 - 592.
- Herrill, J.M. (1975) Sex Differences in Emotional Responses to "Erotic Literature". Journal of Consulting and Clinical Psychology, 6, p. 921.
- Holbrook, D. (1973) The Case Against Pornography. New York: Library Press.
- Hudson, L. (1977) Bodies of Knowledge - The Psychological Significance of the Nude in Art. London: Weidenfeld & Nicholson.
- Jarvie, I.C. (1970) Towards a Sociology of the Cinema. London: Routledge & Kegan Paul.
- Jowett, G. & Linton, J.M. (1981) Movies as Mass Communication. Beverly Hills: Sage.
- Kearney, P.J. (1982) A History of Erotic Literature. London: Macmillan.
- Kinsey, A.C., Pomeroy, W.B. & Martin, C.E. (1953) Sexual Behavior of the Human Female. Washington: Saunders.
- Knight, A. (1979) The Liveliest Art: A Panoramic History of the Movies. New York: Mentor.
- Koosis, D.J. (1977) Statistics. New York: Wiley.
- Lederer, L. (1980) Take Back the Night: Woman on Pornography. New York: William Morrow.

- Levitt, E.E. & Hinesley, R.K. (1967) Some Factors in the Valences of Erotic Visual Stimulation. Journal of Sex Research, 3, pp. 63 - 68.
- Linz, D., Donnerstein, E. & Penrod, S. (1984) The Effects of Multiple Exposures to Filmed Violence Against Women. Journal of Communication, 34(3), pp. 130 - 147.
- Lloyd, A. & Fuller, G. (1983) The Illustrated Who's Who of the Cinema. Londen: Orbis.
- Lucie-Smith, E. (1981) The Body - Images of the Nude. Londen: Thames & Hudson.
- Malamuth, N.M. & Billings, V. (1984) Why Pornography? Models of Functions and Effects. Journal of Communication, 34(3), pp. 117 - 129.
- Malamuth, N.M. & Donnerstein, E. (1984) Pornography and Sexual Aggression. Londen: Academic Press.
- Mann, J., Sidmann, J. & Starr, S. (1973) Evaluating Social Consequences to Erotic Films: An Experimental Approach. Journal of Social Issues, 29(3), pp. 113 - 132.
- Marais, H.C., Engelbrecht, H.J., Groenewald, H.J., Puth, G. & Breytenbach, H.J. (1980) Aspekte van Massakommunikasie. Bloemfontein: P.J. de Villiers.
- Marsden, T. (1982) Movies as Artifacts. Chicago: Nelson-Hall.
- McConaghy, N. (1974) Penile Volume Responses to Moving and Still Pictures of Male and Female Nudes. Archives of Sexual Behavior, 3, pp. 565 - 570.
- McQuail, D. & Windahl, S. (1981) Communication Models. New York: Longman.
- Metz, C. (1977) Film Language. New York: Oxford.
- M-Net Maak Sy Stem Al Hoe Dikker. Die Volksblad, 87.11.12, p. 3.

- Monaco, J. (1981) How to Read a Film. New York: Oxford.
- Morokoff, P.J. (1985) Effects of Sex Guilt, Repression, Sexual 'Arousability' and Sexual Experience on Female Sexual Arousal During Erotica and Fantasy. Journal of Personality and Social Psychology, 49(1), pp. 177 - 187.
- Mosher, D.L. (1973) Sex Differences, Sex Experience, Sex Guilt and Explicit Sexual Films. Journal of Social Issues, 29(3), pp. 95 - 112.
- Mosher, D.L. & O'Grady, K.E. (1979) Sex Guilt, Trait Anxiety and Females' Subjective Sexual Arousal to Erotica. Motivation and Emotion, 3, pp. 235 - 249.
- Norusis, M.J. (1982) SPSS Introductory Guide: Basic Statistics and Operations. New York: McGraw-Hill.
- Pauw, J. (1986) Dynasty is nou M.-Net s'n. Rapport, 86.09.07, p. 1 & 2.
- Peckham, M. (1969) Art and Pornography. New York: Basic.
- Peirce, C.S.S. (1950) In Buchler, J, The Philosophy of Pierce: Selected Writings. Londen: Routledge & Kegan Paul.
- Peters, J.M. (1972) Teorie van de Oudiovisuele Communicatie. Groningen: Tjeenk Willink.
- Peters, J.M. (1981) Pictorial Signs and the Language of Film. Amsterdam: Rodopi.
- Peters, J.M. (1985) Pictorial Communication. Kaapstad: David Phillips.
- Rader, M. (1973) A Modern Look at Aesthetics. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Roelofse, J.J. (1982) Tekens en Betekenis. Johannesburg: McGraw-Hill.

- Rolprente in SA se Toekoms in die Weegskaal. Die Volksblad, 87.01.26, p. 3.
- Schmidt, G. (1975) Male-female Differences in Sexual Arousal and Behavior During and After Exposure to Sexually Explicit Stimuli. Archives of Sexual Behavior, 4(4), pp. 353 - 364.
- Schmidt, G. & Sigush, V. (1970) Sex Differences in Responses to Psychosexual Stimulation by Films and Slides. Journal of Sex Research, 6, pp. 268 - 283.
- Schmidt, G., Sigusch, V. & Schafer, S. (1973) Responses to Reading Erotic Stories: Male-female Differences. Archives of Sexual Behavior, 2, pp. 181 - 199.
- Sigusch, V., Schmidt, G., Reinfeld, A. & Weidemann-Sutor, I (1970) Psychosexual Stimulation: Sex Differences. Journal of Sex Research, 6(1), pp. 10 - 24.
- Slade, J.W. (1984) Violence in the Hard-core Pornographic Film: A Historical Survey. Journal of Communication, 34(3), pp. 149 - 161.
- Smit, J.H. (1985) Etos en Etiek. Bloemfontein: Patmos.
- Stoller, R.J. (1976) Sexual Excitement. Archives of General Psychiatry, 33, pp. 899 - 909.
- Strean, H.S. (1983) The Sexual Dimension. New York: MacMillan.
- Terre'blanche, R. (1986) Drie Warm Fliëks Nou Hier. Rapport, 86.02.09, p. 9.
- Tomaselli, K.G. (1980) Semiotics of Film - An Investigation of Some Influence on the Language of Film. Ongepubliseerde M.A.-verhandeling, Universiteit van die Witwatersrand, Johannesburg.
- Tomaselli, K.G. (1981) Semiotics, Semiology and Film. Communicare, 2(1), pp. 42 - 61.
- Tubbs, S.L. & Moss, S. (1980) Human Communication. New York: Random House.

- Van der Walt, P.D. (1985) Mens Soek Na Toepassings Oor Pornografie. Rapport, 85.11.24, p. 24.
- Van Deventer, A. (1985) 'n Teologies-Etiese Beoordeling van die Rol van die Erotiese in Enkele Kontemporêre Rolprente. Ongepubliseerde B.Th.-skripsie, Universiteit van die Oranje-Vrystaat, Bloemfontein.
- Van Rensburg, F.I.J. (1985) Pornografie. Durban: Butterworth.
- Van Rensburg, F.I.J. (1986a) Pornografie en Beïnvloeding. Communicatio, 12(2), pp. 47 - 57.
- Van Rensburg, F.I.J. (1986b) Vertrekpunte vir die Ontwikkeling van 'n Model en Definisie van Pornografie. Ecquid Novi, 7(1), pp. 17 - 32.
- Williams, F. (1979) Reasoning With Statistics. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Wilson, W. & Abelson, H.I. (1973) Experience with and Attitudes toward Explicit Sexual Material. Journal of Social Issues, 29, pp. 19 - 39.
- Wilson, W. & Liedtke, V. (1984) Movie-inspired Sexual Practices. Psychological Reports, 54, p. 328.
- Wimmer, R.D. & Dominick, J.R. (1983) Mass Media Research. Belmont: Wadsworth.
- Wollen, P. (1971) Working Papers on the Cinema: Sociology and Semiology. Londen: British Film Institute.
- Zillmann, D. & Bryant, J. (1982) Pornography, Sexual Callousness and the Trivialization of Rape. Journal of Communication, 32(4), pp. 10 - 22.

BYLAE A

BESKRYWING VAN EROTIESE TONELE

(a) Trefwoordskrywing: Kleurskyfie-toneel

Tydsduur: 4 minute 0 sekondes

Oorsprong: A Woman For All Men (ongedateer)

Inhoudelike beskrywing:

'n Dame nooi 'n jong man uit om saam met haar na 'n reeks geprojekteerde kleurskyfies van haarself te kyk. Hulle gaan sit op 'n bank en kyk in stilte na hierdie skyfiereeks, waarin die dame totaal naak in 'n verskeidenheid van poserings verskyn. Slegs die dame se naakte bolyf is eksplisiet en direk op die skyfieprojeksies waarneembaar. Terwyl die skyfieprojektor outomaties met projeksie voortgaan, eindig die toneel waar die man en dame mekaar op die bank begin liefkoos - soveel so dat die man die dame se bolyf ontbloot, en direk waarneembaar handsgewys tot stimulasie oorgaan.

(b) Trefwoordskrywing: Hotel-toneel

Tydsduur: 3 minute 30 sekondes

Oorsprong: Passionate Lovers (ongedateer)

Inhoudelike beskrywing:

'n Man en dame gaan saam na 'n hotelkamer. Die dame sluit die

man aanvanklik speels uit die kamer uit. Terwyl hy klop om binne-
gelaat te word, ontklee die dame haarself gedeeltelik (haar bolyf
is eksplisiet waarneembaar). Daarna laat sy die man binnekom. Die
karakters begin mekaar op die bed liefkoos. Die man stimuleer
oraalsgewys en direk waarneembaar, die bolyf van die dame. Nadat
die man beide se onderklere verwyder het, word die seksdaad
gesimuleer en by wyse van oorhoofse kameraskote verfilm. Die
toneel word gekenmerk deur 'n oormaat van orgastiese geluide deur
die vrou. Dit moet ook genoem te word dat die karakters in
hierdie toneel oorgewig voorkom en oor 'n nie-aantreklike
voorkoms beskik.

(c) Trefwoordskrywing: Sauna-toneel

Tydsduur: 2 minute 5 sekondes

Oorsprong: The Sexual Surrogate (ongedateer)

Inhoudelike beskrywing:

'n Man en dame voer naak 'n gesprek van 'n nie-erotiese aard in
'n sauna. Hoewel albei ten volle naak is, word so van
vindingryke kameraskote gebruik gemaak dat slegs die dame se
bolyf direk en eksplisiet waarneembaar is. Die kamerablik huiwer
rakelings in frontale skote net bokant die pubishaarlyn van die man.
Geen overte seksuele handeling kom in die toneel voor nie.

d) Trefwoordskrywing: Masturbasie-toneel

Tydsduur: 45 sekondes

Oorsprong: "The Sexual Surrogate" (ongedateer)

Inhoudelike beskrywing:

'n Dame lê op haar rug in 'n vlak borrelbad, terwyl sy haar bolyf (wat eksplisiet waarneembaar is) met 'n spons stimuleer. Nadat sy die spoelaksie van die borrelbad vir addisionele stimulasie verhoog het, begin sy haar onderlyf (waarvan die pubishaarlyf laagweg onder die borreloppervlak sigbaar is) met die spons stimuleer. Die dame se hande verdwyn betekenisvol onder die borreloppervlak, met die uitsluitlike doel om tot outo-erotiese genitale manipulasie oor te gaan. Hierdie masturbasiehandeling is vanweë die spoelaksie van die borrelbad nie direk waarneembaar nie. Die toneel eindig met 'n nabyskoot van die vrou se gesigspel wat eenduidig op die ervaring van 'n orgastiese klimaks inspeel.

e) Trefwoordskrywing: Mat-toneel

Tydsduur: 2 minute 30 sekondes

Oorsprong: Love Above All (ongedateer)

Inhoudelike beskrywing:

'n Man en dame gaan 'n huis binne. Terwyl die dame op 'n groot wit mat in die woonvertrek staan, begin sy haarself ontklee. Aanvanklik kyk die man net passief toe. Die dame begin

uitlokkend oor haar naakte en direk waarneembare bolyf streel. Sy gaan lê totaal naak op die mat (die pubishaarlyn is ook gedeeltelik vir 'n breukdeel van 'n sekonde waarneembaar). Sy steek haar hand na die tot-nou-toe passiewe manlike toeskouer uit. Nadat die man (wie se anatomie nooit direk waarneembaar is nie) ontklee het, neem die liefkosing op die wit mat in aanvang. Die man stimuleer handsgewys (direk waarneembaar) die dame se naakte bolyf. Die geslagsdaad word by wyse van die kamera-effek van dubbele blootstelling en 'n gepaardgaande kleurespel gesimuleer. Die toneel eindig waar beide naak op die mat bly lê - slegs die bolyf van die dame word eksplisiet vertoon.

(f) Trefwoordskrywing: Was-toneel

Tydsduur: 1 minuut 40 sekondes

Oorsprong: Lady Chatterley's Lover (1981)

Inhoudelike beskrywing:

'n Dame wandel deur 'n woud en kom op 'n werkershuisie af. Voor die huisie maak 'n man gereed om homself te was. Die dame skuil agter 'n bos en wanneer die man ontklee, hou sy hom dop. Die man staan ten volle naak met sy rug na die kamera. Die manlike anatomie is vir 'n enkele oomblik gedeeltelik sigbaar. Die vrou vind dit veral stimulerend wanneer die man oorgaan tot die was van sy gespierde bobene en manlike anatomie (nie weer direk sigbaar vanuit die kamerablik). Die toneel sluit af waar die man met 'n handpomp water in 'n emmer tap. Hierdie waterpompaksie word deur die vrou as 'n suggestie van saadstorting tydens

manlike orgasme, beleef.

(g) Trefwoordskrywing: Lesbiese toneel

Tydsduur: 1 minuut 20 sekondes

Oorsprong: Bedroom Eyes (1985)

Inhoudelike beskrywing:

'n Jong man hou 'n paartjie, wat omhelsend op die maat van rustige musiek dans, deur 'n venster dop. Die dame begin om haar op-die-oog-af 'manlike' dansmaat te ontklee. Sy is reg voor haar dansmaat geposisioneer, met die gevolg dat die anatomie van die dansmaat wat ontklee word, aanvanklik nie direk waarneembaar is nie. Die dame wat aktief by die ontkleewerk betrokke is, sak op haar knieë af en maak klaarblyklik gereed vir die orale stimulasie van die genitale area. Eers dan besef die afloerder (sowel as die gehoor) vir die eerste keer by die direkte aanskouing van 'n ontblote vroulike bolyf, dat die dansmaat wat ontklee is, nie 'n man, maar 'n vrou is. Die karakter wat aanvanklik die leiding geneem het, word op haar beurt ook deur die tot-nou-toe passiewe dansmaat ontklee. Daarna verkeer beide in 'n omhelsing, terwyl hulle ten volle naak mekaar liefderyk streel. Slegs die naakte bolywe van beide dames is eksplisiet sigbaar.

(h) Trefwoordskrywing: Spieël-toneel

Tydsduur: 2 minute 20 sekondes

Oorsprong: "Lady Chatterley's Lover" (1981)

Inhoudelike beskrywing:

'n Dame staan in haar kamerjapon voor 'n spieël. Nadat sy haar kamerjapon verwyder het, staan sy vir 'n paar oomblikke totaal naak vanuit 'n direk waarneembare frontale kamerablik voor die spieël. Sy bedek haar gesig met 'n deursigtige syserp en gaan lê op 'n bed. Terwyl sy fantaseer, streel sy direk waarneembaar haar bolyf. Die hele toneel word aangebied teen die agtergrond van gevoelvolle romantiese klassieke musiek, terwyl 'n sagte kamerafokussie ook gebruik word om 'n artistieke filmiese inkleding aan die toneel te verleen.

VRAELYS 1

RESPONDENT NO.

1	2	3

Merk die blokkie wat OP HIERDIE OOMBLIK u
gemoedstemming die beste sou weergee.

Voorbeelde van syferwaardes:

- 1 = identifiseer ten volle met die byvoeglike
naamwoord aan LINKERKANT
- 2 = identifiseer in 'n groot mate met die
byvoeglike naamwoord aan LINKERKANT
- 3 = identifiseer in 'n geringe mate met die
byvoeglike naamwoord aan die LINKERKANT
- 4 = voel neutraal, nie een van die gevoels-
stemminge onderskei homself prominent nie
- 5 = identifiseer in 'n geringe mate met die
byvoeglike naamwoord aan REGTERKANT
- 6 = identifiseer in 'n groot mate met die
byvoeglike naamwoord aan die REGTERKANT
- 7 = identifiseer ten volle met die byvoeglike
naamwoord aan die REGTERKANT

Gevoelssstemminge:

1.	Geïnteresseerd	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Verveeld	<table border="1" style="width: 20px; height: 20px;"> <tr> <td style="text-align: center;">4</td> </tr> </table>	4
1	2	3	4	5	6	7	7														
4																					
2.	Opgewek	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Neerslagtig	<table border="1" style="width: 20px; height: 20px;"> <tr> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> </table>	5
1	2	3	4	5	6	7	7														
5																					
3.	Sosiaal	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Onsosiaal	<table border="1" style="width: 20px; height: 20px;"> <tr> <td style="text-align: center;">6</td> </tr> </table>	6
1	2	3	4	5	6	7	7														
6																					
4.	Selfvoldaan	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Minderwaardig	<table border="1" style="width: 20px; height: 20px;"> <tr> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>	7
1	2	3	4	5	6	7	7														
7																					
5.	Kalm	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Opgewonde	<table border="1" style="width: 20px; height: 20px;"> <tr> <td style="text-align: center;">8</td> </tr> </table>	8
1	2	3	4	5	6	7	7														
8																					
6.	Geamuseerd	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Geskok	<table border="1" style="width: 20px; height: 20px;"> <tr> <td style="text-align: center;">9</td> </tr> </table>	9
1	2	3	4	5	6	7	7														
9																					

7.	Ontspanne	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Senuagtig	☐
		1 2 3 4 5 6 7		10
8.	Impulsief	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Geïnhibeerd	☐
		1 2 3 4 5 6 7		11
9.	Toegewend	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Twissoekerig	☐
		1 2 3 4 5 6 7		12
10.	Verryk	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Leeg	☐
		1 2 3 4 5 6 7		13
11.	Geïrriteerd	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Verdraagsaam	☐
		1 2 3 4 5 6 7		14
12.	Gestimuleerd	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Afgehaal	☐
		1 2 3 4 5 6 7		15
13.	Gefrustreerd	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Rustig	☐
		1 2 3 4 5 6 7		16
14.	Aangetrokke tot mense	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Afsydig teenoor mense	☐
		1 2 3 4 5 6 7		17

VRAELYS 2

RESPONDENT NO.

1	2	3
---	---	---

Merk die toepaslike blokkie met 'n kruisie.

1. Geslag:

- Manlik
- Vroulik

1	
2	

4.

2. Ouderdom in jaar

--	--	--

5.

3. Huwelikstatus:

- Getroud
- Ongetroud
- Ander

1	
2	
3	

6.

4. Studierigting:

.....

--	--

7. 8.

5. Hoeveel jaar is u al 'n ingeskrewe student?

- Meer as 5 jaar
- 4 jaar
- 3 jaar
- 2 jaar
- 1 jaar

1	
2	
3	
4	
5	

9.

6. Waar het u hoofsaaklik u skoolopleiding ontvang?

- Platteland
- Stad

1	
2	

10.

7. Hoe gereeld woon u kerkdienste by?

- Baie
- Redelik
- Gemiddeld
- Min
- Geensins

1	
2	
3	
4	
5	

11.

8. Hoe sou u die sosio-ekonomiese agtergrond beskryf waarteen u hoofsaaklik grootgeword het?

- Elite
- Hoër middelklas
- Middelklas
- Sub-ekonomies
- Laer klas

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

12.

9. Watter rol het Godsdiens in u opvoeding en ouerhuis gespeel?

- Oorheersend
- Prominent
- Gemiddeld
- Ondergeskik
- Geensins

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

13.

10. Hoe sosiaal is u?

- Baie
- Redelik
- Gemiddeld
- Min
- Geensins

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

14.

11. Hoe dikwels besoek u plaaslike rolprent-teaters?

- Meer as 2 keer per maand
- 2 keer per maand
- 1 keer per maand
- Baie selde
- Nooit

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

15.

12. Hoe dikwels kyk u gehuurde videomateriaal?

- Meer as 2 keer per maand
- 2 keer per maand
- 1 keer per maand
- Baie selde
- Nooit

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

16.

13. Van watter rolprente/video's hou u die heel meeste? (Merk SLEGS EEN).

Rillers en grudramas	1	☐
Oorlogsdramas	2	☐
Wetenskapsfiksie	3	☐
Animasie	4	☐
Misdaad en speurdramas	5	☐
Godsdiens	6	☐
Liefdesdramas	7	☐
Spioenasie	8	☐
Erotiese rolprente	9	☐
Komedies	10	☐
Kunsrolprente	11	☐

17.

Die volgende aantal vrae wil blootstelling aan 3 verskillende kategorieë van erotiese materiaal ondersoek:

Kategorie Een:

Erotiese rolprente en video's met 'n OUERDOMSBEPERKING, maar wat tog WETTIGLIK in die handel te huur of in teaters te sien is. (Hierdie materiaal staan bekend as Erotiese Realisme.)

14. Hoe dikwels is u al aan materiaal uit kategorie een blootgestel?

Meer as 5 keer	1	☐
3 - 5 keer	2	☐
1 - 2 keer	3	☐
Nooit	4	☐

18.

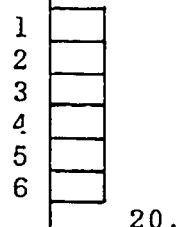
15. Waar het u meestal na ROLPRENTMATERIAAL uit kategorie een gekyk? (L.W. videomateriaal uitgesluit)

N.V.T. - nog nooit blootgestel nie	1	☐
Teater	2	☐
Ouerhuis, met ouers se medewete	3	☐
Ouerhuis, sonder ouers se medewete	4	☐
Ander familie lede	5	☐
Vriende	6	☐
Ander, spesifiseer:	7	☐

19.

16. Waar het u meestal na VIDEOMATERIAAL uit kategorie een gekyk?

- N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
- Ouershuis, met ouers se medewete
- Ouerhuis, sonder ouers se medewete
- Ander familie
- Vriende
- Ander, spesifiseer:

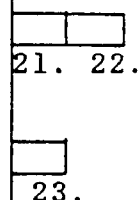

17. Hoe oud was u (by benadering) toe u vir die eerste keer aan rolprent of videomateriaal uit kategorie een blootgestel was?

Ouderdom in jare (vul syfers in blokkies in)

OF

N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
(merk slegs blokkie met 'n kruisie)

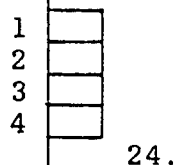

Kategorie Twee:

PORNOGRAFIESE rolprente of video's waarvan die kyk en besit in Suid-Afrika ONWETTIG is. Hierdie materiaal word verder gekenmerk deur die eksplisieteen gedetailleerde uitbeelding van geslagsgemeenskap.

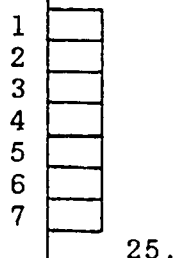
18. Hoe dikwels was u al blootgestel aan rolprente of video's uit kategorie twee?

- Meer as 5 keer
- Drie tot Vyf keer
- Een tot Twee keer
- Nooit

19. Waar is u vir die eerste keer blootgestel aan materiaal uit kategorie twee?

- N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
- Ouerhuis, met ouers se medewete
- Ouerhuis, sonder ouers se medewete
- Ander familie
- Vriende
- Buurstate
- Ander, spesifiseer:

20. Hoe oud was u (by benadering) toe u vir die eerste keer blootgestel was aan rolprent of videomateriaal uit kategorie twee?

Ouderdom in jare (vul syfers in blokkies in)

--	--

26. 27.

OF

N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
(merk slegs blokkie met 'n kruisie)

--

28.

Kategorie Drie:

ANDER pornografiese materiaal d.w.s. tydskrifte, boeke, leesstof ens. waarvan die besit in Suid-Afrika ONWETTIG is. Hier word nie verwys na materiaal waar bloot naaktheid weergegee word nie, maar eerder na materiaal waar geslagsgemeenskap as sulks eksplisiet en gedetailleerd uitgebeeld of voorgestel word. (L.W. kategorie drie sluit video en rolprentmateriaal UIT).

21. Hoe dikwels is u al aan materiaal uit kategorie drie blootgestel?

- Baie
- Redelik
- Min
- Nooit

1	
2	
3	
4	

29.

22. Waar is u meestal aan materiaal uit kategorie drie blootgestel?

- Ouerhuis, met ouers se medewete
- Ouerhuis, sonder ouers se medewete
- Ander familie
- Vriende
- Skool
- Ander, spesifiseer:

1	
2	
3	
4	
5	
6	

30.

23. Hoe oud was u (by benadering) toe u vir die eerste keer aan materiaal uit kategorie drie blootgestel was?

Ouderdom in jare (vul syfers in blokkies in)

--	--

31. 32.

OF

N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
(Merk slegs blokkie met 'n kruisie)

--

33.

VRAELYS 3

RESPONDENT NO.

1	2	3

Hierdie vraelys maak 'n sentrale komponent van hierdie studie uit. Alhoewel hier inligting van 'n baie sensitiewe aard verlang word, word op u VOLWASSENHEID, INTEGRITEIT en EERLIKHEID staatgemaak. U het die geleentheid om 'n wetenskaplike bydrae te maak tot die opheldering van sensitiewe en hoogs ingewikkelde verskynsels en tendense in ons samelewing waaroor daar baie bespiegel word, maar waaroor daar tot op hede min wetenskaplik verantwoordbare informasie beskikbaar is.

Merk die toepaslike blokkie met 'n kruisie:

1. Waar het u die MEESTE kennis oor seksuele sake opgedoen? (Merk slegs een)

- Quers 1
- Maats 2
- Rolprente/video's van 'n pornografiese aard 3
- Rolprente/video's van 'n eroties-realistiese aard 4
- Boeke van 'n pornografiese aard 5
- Boeke van 'n akademiese en opvoedkundige aard 6
- Boeke van 'n kunssinnige aard 7
- Eie ervaring 8

4.

2. Hoe sou u u seksuele oriëntasie beskryf?

- Hetero-seksueel (aangetrokke net tot die teenoorgestelde geslag) 1
- Homoseksueel (aangetrokke net tot dieselfde geslag) 2
- Bi-seksueel (aangetrokke tot beide die geslagte) 3
- A-seksueel (aangetrokke tot geeneen van die geslagte nie) 4

5.

3. Hoe dikwels ervaar u drome van 'n seksuele aard?

- Dikwels
- Soms
- Baie min
- Nooit

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐

6.

4. Hoe sou u die intensiteit van u eie seksuele drange beskryf?

- Baie sterk
- Redelik sterk
- Gemiddeld
- Swak
- Baie swak

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

7.

5. Wanneer seksuele sake in 'n gesprek geopper word, hoe geredelik is u bereid om u eie opinie te lug?

- Altyd
- Meestal
- Soms
- Baie min
- Nooit

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

8.

6. Wat is u gevoel oor die aard en omvang van u huidige seksuele lewe?

- Hoogs bevredigend
- Bevredigend
- Redelik bevredigend
- Onbevredigend
- Totaal onbevredig

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

9.

7. Hoe dikwels beoefen u masturbasie (selfbevrediging)?

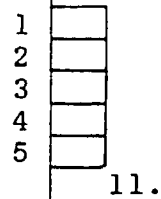
- 3 of meer keer per week
- 1 of 2 keer per week
- 1 of 2 keer per maand
- Selde
- Nooit

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

10.

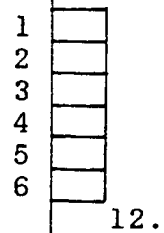
8. Ervaar u skuldgevoelens oor u masturbasie aktiwiteite?

- Altyd
- Dikwels
- Soms
- Nooit
- N.V.T. - nog nooit deelgehad aan masturbasie

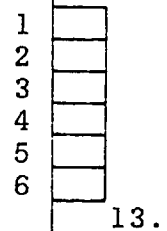
9. Hoe dikwels maak u van seksuele fantasie voor en tydens die masturbasie handeling gebruik?

- Altyd
- Dikwels
- Soms
- Baie min
- Nooit
- N.V.T. - nog nooit deelgehad aan masturbasie

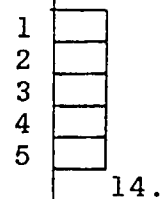
10. Hoe dikwels maak u van visuele materiaal as prikkelingstimulus voor en tydens die masturbasie handeling gebruik?

- Altyd
- Dikwels
- Soms
- Baie min
- Nooit
- N.V.T. - nog nooit deelgehad aan masturbasie

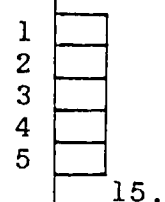
11. Hoe gereeld is u by intense liefkosings (betasting van geslagsdele) betrokke?

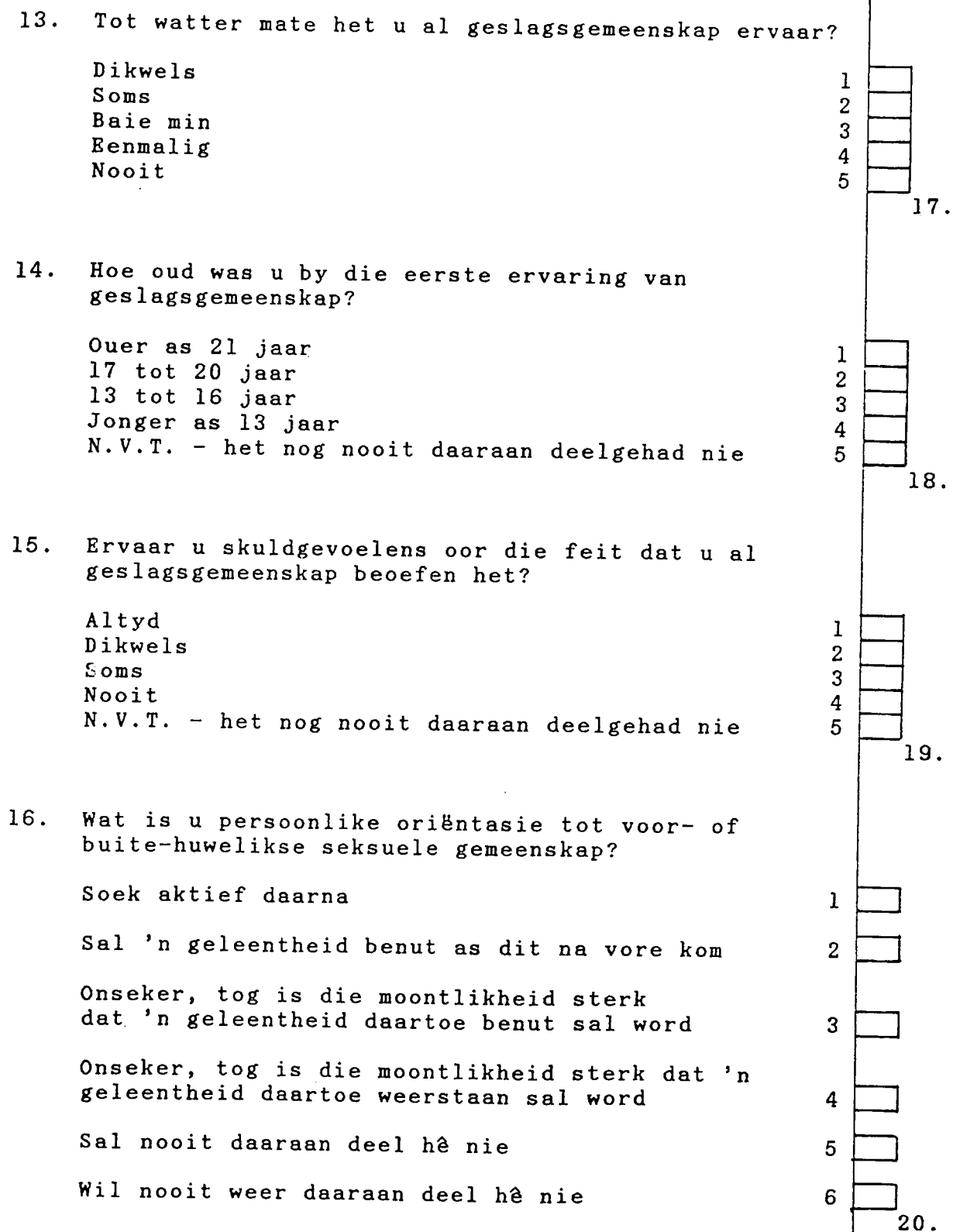
- Baie gereeld
- Dikwels
- Soms
- Baie min
- Nooit

12. Hoe gereeld is u by minder intense liefkosings (vermyding van betasting van geslagsdele) betrokke?

- Baie gereeld
- Dikwels
- Soms
- Baie min
- Nooit

VRAELYS 4

RESPONDENT NO.

1	2	3

Merk met 'n kruisie die toepaslike blokkie wat u mening en standpunt oor die onderstaande stellings die beste sou weergee.

Voorbeeld van syferwaardes:

- 1 = Stem volkome saam
- 2 = Stem saam
- 3 = Onseker of neutraal
- 4 = Stem nie saam nie
- 5 = Stem beslis nie saam nie

STELLINGS:

1. Erotiese video's is fisiologies en seksueel gesproke baie prikkelend.

Stem volkome saam

1	2	3	4	5

 Stem beslis nie saam nie

4.

2. Erotiese video's gee aanleiding tot seksuele eksperimentasie met die teenoorgestelde geslag.

Stem volkome saam

1	2	3	4	5

 Stem beslis nie saam nie

5.

3. Erotiese video's lei tot disrespek vir vroue.

Stem volkome saam

1	2	3	4	5

 Stem beslis nie saam nie

6.

4. Erotiese video's gee aanleiding tot seksbehepthheid.

Stem volkome saam

1	2	3	4	5

 Stem beslis nie saam nie

7.

5. Erotiese video's doen afbreuk aan godsdienstige moreel.

Stem volkome saam

1	2	3	4	5

 Stem beslis nie saam nie

8.

6. Erotiese video's word net deur mense met afwykende seksuele gewoontes geniet.

Stem volkome saam Stem beslis nie saam nie
1 2 3 4 5 9.

7. Erotiese video's verskaf opvoedkundige informasie oor seksualiteit.

Stem volkome saam Stem beslis nie saam nie
1 2 3 4 5 10.

8. Erotiese video's verskaf 'n uitlaatklep om seksuele frustrasie te ontlaai.

Stem volkome saam Stem beslis nie saam nie
1 2 3 4 5 11.

9. Erotiese video's help mense om hul seksuele inhibisies en probleme te oorkom.

Stem volkome saam Stem beslis nie saam nie
1 2 3 4 5 12.

10. Erotiese video's is kommunisties geïnspireerd.

Stem volkome saam Stem beslis nie saam nie
1 2 3 4 5 13.

11. Erotiese video's hou geen nadelige effek vir die gemeenskap in nie.

Stem volkome saam Stem beslis nie saam nie
1 2 3 4 5 14.

12. Erotiese video's word onnodig aan streng sensuur-wetgewing onderwerp.

Stem volkome saam Stem beslis nie saam nie
1 2 3 4 5 15.

13. Erotiese video's van 'n eksplisiete aard behoort vrylik toeganklik vir volwassenes te wees solank dit net buite die bereik van minderjariges gehou word.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

16.

14. Erotiese video's gee aanleiding tot seksmisdade.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

17.

15. Erotiese video's behoort slegs verbied of gesensu-
reer te word indien dit afwykende seksuele gedrag
uitbeeld.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

18.

VRAELYS 5

RESPONDENT NO.

1	2	3

Merk die blokkie wat OP HIERDIE OOMBLIK u gemoedstemming die beste sou weergee.

Voorbeelde van syferwaardes:

- 1 = identifiseer ten volle met die byvoeglike naamwoord aan LINKERKANT
- 2 = identifiseer in 'n groot mate met die byvoeglike naamwoord aan LINKERKANT
- 3 = identifiseer in 'n geringe mate met die byvoeglike naamwoord aan die LINKERKANT
- 4 = voel neutraal, nie een van die gevoelsstemminge onderskei homself prominent nie
- 5 = identifiseer in 'n geringe mate met die byvoeglike naamwoord aan REGTERKANT
- 6 = identifiseer in 'n groot mate met die byvoeglike naamwoord aan die REGTERKANT
- 7 = identifiseer ten volle met die byvoeglike naamwoord aan die REGTERKANT

Gevoelsstemminge:

1.	Geïnteresseerd	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Verveeld	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">4</td> </tr> </table>		4
1	2	3	4	5	6	7	7															
4																						
2.	Opgewek	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Neerslagtig	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> </table>		5
1	2	3	4	5	6	7	7															
5																						
3.	Sosiaal	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Onsosiaal	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">6</td> </tr> </table>		6
1	2	3	4	5	6	7	7															
6																						
4.	Selfvoldaan	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Minderwaardig	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>		7
1	2	3	4	5	6	7	7															
7																						
5.	Kalm	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Opgewonde	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">8</td> </tr> </table>		8
1	2	3	4	5	6	7	7															
8																						
6.	Geammuseerd	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">6</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td style="text-align: center;">7</td> </tr> </table>									1	2	3	4	5	6	7	7	Geskok	<table border="1" style="display: inline-table;"> <tr> <td style="width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">9</td> </tr> </table>		9
1	2	3	4	5	6	7	7															
9																						

7.	Ontspanne	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Senuagtig	☐
		1 2 3 4 5 6 7		10
8.	Impulsief	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Gefnhibeerd	☐
		1 2 3 4 5 6 7		11
9.	Toegewend	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Twissoekerig	☐
		1 2 3 4 5 6 7		12
10.	Verryk	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Leeg	☐
		1 2 3 4 5 6 7		13
11.	Gefrriteerd	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Verdraagsaam	☐
		1 2 3 4 5 6 7		14
12.	Gestimuleerd	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Afgehaal	☐
		1 2 3 4 5 6 7		15
13.	Gefrustreerd	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Rustig	☐
		1 2 3 4 5 6 7		16
14.	Aangetrokke tot mense	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Afsydig teenoor mense	☐
		1 2 3 4 5 6 7		17

VRAELYS 6

RESPONDENT NO.

1	2	3

Die videomateriaal waaraan u blootgestel was het uit 8 verskillende tonele bestaan wat aanmekaar geredigeer is om 'n geheel te vorm. Die doel van hierdie vraeys is om vas te stel hoe aangenaam of afstootlik u elk van hierdie tonele afsonderlik ervaar het.

Voorbeelde van syferwaardes:

- 1 = Uiters aangenaam
- 2 = Aangenaam
- 3 = Redelik aangenaam
- 4 = Neutraal
- 5 = Redelik afstootlik
- 6 = Afstootlik
- 7 = Uiters afstootlik

Tonele in volgorde waarin dit geredigeer is:

Toneel Een

Man en vrou wat saam na geprojekteerde kleurskyfies kyk en daarna mekaar liefkoos.

Uiters aangenaam

1	2	3	4	5	6	7

 Uiters afstootlik

--

 4.

Toneel Twee

Man en vrou wat saam na hotelkamer gaan en op 'n bed met mekaar gemeenskap hou.

Uiters aangenaam

1	2	3	4	5	6	7

 Uiters afstootlik

--

 5.

Toneel Drie

Naakte man en vrou wat in die sauna 'n gesprek voer.

Uiters aangenaam

1	2	3	4	5	6	7

 Uiters afstootlik

--

 6.

Toneel Vier

Vrou wat alleen in spoelbad masturbeer.

Uiters aangenaam

--	--	--	--	--	--	--

 Uiters afstootlik

--

1 2 3 4 5 6 7 7.

Toneel Vyf

Vrou wat eers haarself ontklee waarna sy en 'n man naak op 'n wit mat gemeenskap beoefen.

Uiters aangenaam

--	--	--	--	--	--	--

 Uiters afstootlik

--

1 2 3 4 5 6 7 8

Toneel Ses

Man wat homself in buitelug was.

Uiters aangenaam

--	--	--	--	--	--	--

 Uiters afstootlik

--

1 2 3 4 5 6 7 9.

Toneel Sewe

Man wat deur venster loer en twee vroue in 'n lesbiese omhelsing sien.

Uiters aangenaam

--	--	--	--	--	--	--

 Uiters afstootlik

--

1 2 3 4 5 6 7 10.

Toneel Agt

Vrou wat naak voor spieël staan en daarna alleen op 'n bed fantaseer.

Uiters aangenaam

--	--	--	--	--	--	--

 Uiters afstootlik

--

1 2 3 4 5 6 7 11.

VRAELYS 7

RESPONDENT NO.

1	2	3

Baie dankie vir u samewerking en selfdissipline dat u die koevert met hierdie vraelyste nie voor die voorgeskrewe tydperk oopgemaak het nie.

Probeer nou om u fisiologies-psigologiese ervarings die afgelope 48 uur na blootstelling aan die videomateriaal so objektief moontlik te vertolk ten einde die volgende vrae EERLIK te beantwoord. Die sukses van die eksperiment hang in 'n groot mate daarvan af van hoe openhartig en objektief u nou teenoor uself gaan wees en hoe eerlik u hierdie vraelys nou gaan voltooi.

DAAR WORD OP U VOLWASSENHEID GEREKEN!

Moenie die inhoud van hierdie vraelys met enige iemand bespreek voordat u dit verkieslik privaat en in 'n rustige atmosfeer voltooi het nie.

Merk die toepaslike blokkie met 'n kruisie.

- Hoe sou u u algemene konsentrasie-vermoeë die afgelope 48 uur na blootstelling aan die videomateriaal beskryf?

- Baie beter
- Beter
- Onveranderd
- Swakker
- Baie swak

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

4.

- Tot watter mate het u die afgelope 48 uur die materiaal waaraan u blootgestel was in herinnering geroep?

- Gereeld
- Dikwels
- Soms
- Min
- Geensins

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

5.

3. Tot watter mate het daar die afgelope 48 uur 'n verandering in u eie seksuele bewussyn ingetree (d.w.s. nadenke oor u eie seksualiteit sowel as nadenke oor seksualiteit in die algemeen)?

- Defnitiewe toename
- Geringe toename
- Onveranderd
- Geringe afname
- Defnitiewe afname

1
2
3
4
5

6.

4. Het u enigsins slaaploosheid ondervind a.g.v. nadenke oor dit waaraan u blootgestel was?

- Beslis
- Geringe mate
- Geensins

1
2
3

7.

5. In watter mate was u die afgelope 48 uur betrokke by gespreksvoering oor seksuele sake?

- Meer as gewoonlik
- Soos gewoonlik
- Minder as gewoonlik
- Glad nie

1
2
3
4

8.

6. Hoe bereid is u om tans (na blootstelling) u standpunte oor seksuele sake in informele gesprekke te stel?

- Meer as gewoonlik
- Soos gewoonlik (onveranderd)
- Minder as gewoonlik

1
2
3

9.

7. Wat is u gevoel oor die aard en omvang van u huidige seksuele lewe?

- Hoogs bevredigend
- Bevredigend
- Redelik bevredigend
- Onbevredigend
- Totaal onbevredigend

1
2
3
4
5

10.

8. Het u die afgelope 48 uur drome van 'n seksuele aard ondervind?

- Ja
- Nee
- Onseker

1	☐
2	☐
3	☐

11.

9. Het u die afgelope 48 uur 'n groter behoefte ondervind na kontak in die algemeen (d.w.s. enige nie-noodwendig seksueel gekleurde aktiwiteite) met die teenoorgestelde geslag?

- Beslis
- Geringe toename
- Onveranderd
- Erder afsydig jeens teenoorgestelde geslag

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐

12.

10. Het u die afgelope 48 uur 'n verandering in die intensiteit van u seksuele drange ervaar?

- Baie sterker
- Sterker in 'n geringe mate
- Onveranderd
- Geringe afname
- Groot afname

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

13.

11. Het u die afgelope 48 uur enige pogings aangewend om uself aan erotiese materiaal van watter aard ookal bloot te stel?

- Beslis materiaal bekom
- Oorweeg, maar nie tot uitvoering gebring nie
- Gepoog, maar onsuksesvol
- Geensins oorweeg of gepoog nie

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐

14.

12. Tot watter mate sal u dit nou (na blootstelling) oorweeg om uself in die toekoms weer aan erotiese materiaal bloot te stel?

- Sal myself beslis meer wil blootstel
- Sal myself in geringe mate meer wil blootstel
- Onseker, geen besliste voor- of afkeure nie
- Stel nie belang om meer blootgestel te word nie
- Stel beslis nie in verdere blootstelling belang

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

15.

13. By hoeveel geleenthede het u die afgelope 48 uur masturbasie (selfbevrediging) beoefen?

- Meer as 5 keer
- 3 tot 5 keer
- 1 tot 2 keer
- Geensins

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐

16.

14. Het fantasie wat aangesluit het by die video-materiaal waaraan u blootgestel was deel uitgemaak van die selfbevredigingshandeling?

- Beslis
- In 'n geringe mate
- Geensins
- N.V.T. - nie deelgehad aan masturbasie handeling

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐

17.

15. Het u die afgelope 48 uur geslagsgemeenskap beoefen?

- Ja
- Nee

1	☐
2	☐

18.

16. Het blootstelling aan die betrokke videomateriaal aansluiting gevind of bygedra tot bogenoemde handeling?

- Beslis
- In 'n geringe mate wel
- Onseker
- Geensins
- N.V.T. - nie deelgehad aan geslagsgemeenskap

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

19.

17. Was u die afgelope 48 uur by liefkosing betrokke? (Betasting van geslagsdele uitgesluit)

- Ja
- Nee

1	☐
2	☐

20.

18. Was u die afgelope 48 uur betrokke by liefkosing wat die betasting van geslagsdele ingesluit het betrokke?

Ja
Nee

1
2

21.

19. Was daar enige verskil in die intensiteit van enige van hierdie vorme van liefkosing in vergeleke met hoe dit vantevore was?

Baie meer intens
Meer intens in 'n geringe mate
Onveranderd
Minder intens in 'n geringe mate
Baie minder intens
Liefkosing eerder vermy
Weet nie, vir die eerste keer ervaar
N.V.T. - nie deelgehad aan liefkosing

1
2
3
4
5
6
7
8

22.

20. Indien u uself hipoteties gesproke direk na blootstelling aan die betrokke videomateriaal in 'n situasie sou bevind waarin geslagsgemeenskap beoefen sou kon word, dink u u sou uself moeiliker of makliker van geslagsgemeenskap kon weerhou?

Sou my beslis moeiliker daarvan weerhou
Sou myself in 'n geringe mate moeiliker weerhou
Sou geen verskil gemaak het nie
Sou myself in 'n geringe mate makliker weerhou
Sou myself beslis makliker daarvan weerhou

1
2
3
4
5

23.

VRAELYS 8

RESPONDENT NO.

J	R	R
1	2	3

Merk met 'n kruisie die toepaslike blokkie wat u mening en standpunt oor die onderstaande stellings die beste sou weergee.

Voorbeeld van syferwaardes:

- 1 = Stem volkome saam
- 2 = Stem saam
- 3 = Onseker of neutraal
- 4 = Stem nie saam nie
- 5 = Stem beslis nie saam nie

STELLINGS:

1. Erotiese video's is fisiologies en seksueel gesproke baie prikkelend.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

--

1 2 3 4 5 4.

2. Erotiese video's gee aanleiding tot seksuele eksperimentasie met die teenoorgestelde geslag.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

--

1 2 3 4 5 5.

3. Erotiese video's lei tot disrespek vir vroue.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

--

1 2 3 4 5 6.

4. Erotiese video's gee aanleiding tot seksbehepthheid.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

--

1 2 3 4 5 7.

5. Erotiese video's doen afbreuk aan godsdienstige moreel.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

--

1 2 3 4 5 8.

6. Erotiese video's word net deur mense met afwykende seksuele gewoontes geniet.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

1 2 3 4 5

9.

7. Erotiese video's verskaf opvoedkundige informasie oor seksualiteit.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

1 2 3 4 5

10.

8. Erotiese video's verskaf 'n uitlaatklep om seksuele frustrasie te ontlaai.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

1 2 3 4 5

11.

9. Erotiese video's help mense om hul seksuele inhibisies en probleme te oorkom.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

1 2 3 4 5

12.

10. Erotiese video's is kommunisties geïnspireerd.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

1 2 3 4 5

13.

11. Erotiese video's hou geen nadelige effek vir die gemeenskap in nie.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

1 2 3 4 5

14.

12. Erotiese video's word onnodig aan streng sensuur-wetgewing onderwerp.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam nie

1 2 3 4 5

15.

13. Erotiese video's van 'n eksplisiete aard behoort vrylik toeganklik vir volwassenes te wees solank dit net buite die bereik van minderjariges gehou word.

Stem volkome saam Stem beslis nie saam nie

1 2 3 4 5

16.

14. Erotiese video's gee aanleiding tot seksmisdade.

Stem volkome saam Stem beslis nie saam nie

1 2 3 4 5

17.

15. Erotiese video's behoort slegs verbied of gesensuureer te word indien dit afwykende seksuele gedrag uitbeeld.

Stem volkome saam Stem beslis nie saam nie

1 2 3 4 5

18.

Baie dankie vir u besondere bydrae en bereidwilligheid om met hierdie studie te help.

Die sukses van die hele eksperiment hang egter volledig daarvan af of u nou hierdie voltooide vraelyste **SONDER ENIGE VERSUIM AAN DIE GEADRESSEERDE TERUG GAAN POS!!!**

Daar word op u noulettendheid en integriteit in hierdie verband gereken.

VRAELYS 1

RESPONDENT NO.

			1
1	2	3	4

Merk die toepaslike blokkie met 'n kruisie.

<p>1. Geslag:</p> <p style="margin-left: 150px;">Manlik
Vroulik</p>	1 ☐ 2 ☐	5.
2. Ouderdom in jaar	☐ ☐	6. 7.
<p>3. Huwelikstatus:</p> <p style="margin-left: 100px;">Getroud
Ongetroud
Ander</p>	1 ☐ 2 ☐ 3 ☐	8.
<p>4. Waar het u grotendeels u skoolopleiding ontvang?</p> <p style="margin-left: 150px;">Platteland
Stad</p>	1 ☐ 2 ☐	9.
<p>5. Hoe gereeld woon u kerkdienste by?</p> <p style="margin-left: 20px;">Baie
Redelik
Gemiddeld
Min
Geensins</p>	1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐	10.
<p>6. Hoe sou u die sosio-ekonomiese agtergrond beskryf waarteen u hoofsaaklik grootgeword het?</p> <p style="margin-left: 20px;">Elite
Hoër middelklas
Middelklas
Sub-ekonomies
Laer klas</p>	1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐	11.

7. Watter rol het Godsdiens in u opvoeding en ouerhuis gespeel?

- Oorheersend
- Prominent
- Gemiddeld
- Ondergeskik
- Geensins

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

12.

8. Hoe sosiaal is u?

- Baie
- Redelik
- Gemiddeld
- Min
- Geensins

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

13.

9. Hoe dikwels besoek u plaaslike rolprent-teaters?

- Meer as 2 keer per maand
- 2 keer per maand
- 1 keer per maand
- Baie selde
- Nooit

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

14.

10. Hoe dikwels kyk u na gehuurde videomateriaal?

- Meer as 2 keer per maand
- 2 keer per maand
- 1 keer per maand
- Baie selde
- Nooit

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

15.

Die volgende aantal vrae wil blootstelling aan DRIE verskillende kategorieë van erotiese materiaal ondersoek:

Kategorie EEN:

Erotiese rolprente en video's met 'n OUERDOMSBEPERKING, maar wat tog WETTIGLIK in die handel te huur of in teaters te sien is. (Hierdie materiaal staan bekend as Erotiese Realisme.)

11. Hoe dikwels is u al aan materiaal uit kategorie EEN blootgestel?

- Meer as 5 keer
- 3 - 5 keer
- 1 - 2 keer
- Nooit

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐

16.

12. Waar het u meestal na ROLPRENTMATERIAAL uit kategorie EEN gekyk? (L.W. videomateriaal uitgesluit). Merk slegs een.

- N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
- Teater
- Ouerhuis, met ouers se medewete
- Ouerhuis, sonder ouers se medewete
- Ander familie lede
- Vriende
- Ander, spesifiseer:

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐
6	☐
7	☐

17.

13. Waar het u meestal na VIDEOMATERIAAL uit kategorie EEN gekyk? (Merk slegs een.)

- N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
- Ouershuis, met ouers se medewete
- Ouerhuis, sonder ouers se medewete
- Ander familie
- Vriende
- Ander, spesifiseer:

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐
6	☐

18.

14. Hoe oud was u (by benadering) toe u vir die eerste keer aan rolprent of videomateriaal uit kategorie EEN blootgestel was?

- N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
- Jonger as 13 jaar
- 13 tot 16 jaar
- 17 tot 20 jaar
- Ouer as 21 jaar

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

19.

Kategorie TWEE:

PORNOGRAFIESE rolprente of video's waarvan die kyk en besit in Suid-Afrika ONWETTIG is. Hierdie materiaal word verder gekenmerk deur die eksplisiete en gedetailleerde uitbeelding van geslagsgemeenskap.

15. Hoe dikwels was u al blootgestel aan rolprente of video's uit kategorie TWEE?

- Meer as 5 keer
- 3 - 5 keer
- 1 - 2 keer
- Nooit

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐

20.

16. Waar is u meestal blootgestel aan materiaal uit kategorie TWEE. (Merk slegs een).

- N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
- Ouerhuis, met ouers se medewete
- Ouerhuis, sonder ouers se medewete
- Ander familie
- Vriende
- Buurstate
- Weermag
- Universiteitskoshuis
- Ander, spesifiseer:

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐
6	☐
7	☐
8	☐
9	☐

21.

17. Hoe oud was u (by benadering) toe u vir die eerste keer blootgestel was aan rolprent of videomateriaal uit kategorie TWEE?

- N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
- Jonger as 13 jaar
- 13 tot 16 jaar
- 17 tot 20 jaar
- Ouer as 21 jaar

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

22.

Kategorie DRIE:

ANDER pornografiese materiaal d.w.s. tydskrifte, boeke, leesstof ens. waarvan die besit in Suid-Afrika ONWETTIG is. Hier word nie verwys na materiaal waar bloot naaktheid weergegee word nie, maar eerder na materiaal waar geslagsgemeenskap as sulks eksplisiet en gedetailleerd uitgebeeld of voorgestel word. (L.W. kategorie drie sluit video en rolprentmateriaal UIT).

18. Hoe dikwels is u al aan materiaal uit kategorie DRIE blootgestel?

- Baie
- Redelik
- Min
- Nooit

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐

23.

19. Waar is u meestal aan materiaal uit kategorie DRIE blootgestel? (Merk slegs een).

- N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
- Ouerhuis, met ouers se medewete
- Ouerhuis, sonder ouers se medewete
- Ander familie
- Vriende
- Skool
- Weermag
- Buurstate
- Ander, spesifiseer:

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐
6	☐
7	☐
8	☐
9	☐

24.

20. Hoe oud was u (by benadering) toe u vir die eerste keer aan materiaal uit kategorie DRIE blootgestel was?

- N.V.T. - nog nooit blootgestel nie
- Jonger as 13 jaar
- 13 tot 16 jaar
- 17 tot 20 jaar
- Ouer as 21 jaar

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐

25.

Die volgende gedeelte vorm 'n belangrike komponent van hierdie studie. Hoewel hier inligting van 'n sensitiewe aard verlang word, word op u VOLWASSENHEID, INTEGRITEIT en EERLIKHEID staatgemaak. Daar word op u samewerking gereken.

21. Waar het u die MEESTE kennis oor seksuele sake opgedoen? (Merk slegs een)

- Ouers
- Maats
- Rolprente/video's van 'n pornografiese aard
- Rolprente/video's van 'n eroties-realistiese aard
- Boeke van 'n pornografiese aard
- Boeke van 'n akademiese en opvoedkundige aard
- Boeke van 'n kunssinnige aard
- Eie ervaring
- Ander, spesifiseer

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐
6	☐
7	☐
8	☐
9	☐

26.

22. Hoe sou u u seksuele oriëntasie beskryf?

Hetero-seksueel (aangetrokke net tot die teenoorgestelde geslag)

1

Homoseksueel (aangetrokke net tot dieselfde geslag)

2

Bi-seksueel (aangetrokke tot beide die geslagte)

3

A-seksueel (aangetrokke tot geeneen van die geslagte nie)

4

27.

23. Hoe bevredigend (ongegag die aard of omvang daarvan) is u seksuele lewe soos dit tans daar uitsien ?

Hoogs bevredigend

1

Bevredigend

2

Redelik bevredigend

3

Onbevredigend

4

Totaal onbevredigend

5

28.

24. Hoe sterk is u seksuele bewussyn (m.a.w. hoe dikwels dink u na oor u eie seksualiteit asook seksualiteit in die algemeen)?

Baie gereeld

1

Dikwels

2

Soms

3

Baie min

4

Nooit

5

29.

25. Hoe gereeld is u by intense liefkosings (betasting van geslagsdele) betrokke?

Baie gereeld

1

Dikwels

2

Soms

3

Baie min

4

Nooit

5

30.

26. Hoe gereeld is u by minder intense liefkosings (vermyding van betasting van geslagsdele) betrokke?

Baie gereeld
 Dikwels
 Soms
 Baie min
 Nooit

1
 2
 3
 4
 5

31.

27. Tot watter mate het u al geslagsgemeenskap ervaar?

Baie gereeld
 Dikwels
 Soms
 Baie min
 Nooit

1
 2
 3
 4
 5

32.

28. Hoe oud was u (by benadering) by die eerste ervaring van geslagsgemeenskap?

Ouer as 21 jaar
 17 tot 20 jaar
 13 tot 16 jaar
 Jonger as 13 jaar
 N.V.T. - het nog nooit daaraan deelgehad nie

1
 2
 3
 4
 5

33.

29. Wat is u persoonlike oriëntasie tot voorhuwelikse seksuele gemeenskap? (Merk slegs een).

Soek aktief daarna
 Sal 'n geleentheid benut as dit na vore kom
 Onseker, tog is die moontlikheid sterk dat 'n geleentheid daartoe benut sal word
 Onseker, tog is die moontlikheid sterk dat 'n geleentheid daartoe weerstaan sal word
 Sal nooit daaraan deelhê nie
 Wil nooit weer daaraan deelhê nie

1
 2
 3
 4
 5
 6

34.

30. Wat is hoofsaaklik u motivering vir bogenoemde mening? (Merk slegs een)

- Opvoeding deur ouers
- Godsdienstige motiewe
- Persoonlike oortuiging
- Sosiale norme en druk
- Seksueel oordraagbare siektes
- Vrees vir swangerskap

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐
6	☐

35.

Merk in die volgende afdeling met 'n kruisie die toepaslike blokkie wat u mening en standpunt oor die onderstaande stellings die beste sou weergee.

Voorbeeld van syferwaardes:

- 1 = Stem volkome saam
- 2 = Stem saam
- 3 = Onseker of neutraal
- 4 = Stem nie saam nie
- 5 = Stem beslis nie saam nie

STELLINGS:

31. Die uitbeelding van naaktheid en/of seksualiteit moet onder geen omstandighede toegelaat word nie.

Stem volkome saam

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

 Stem beslis nie saam

36.

32. Die uitbeelding van naaktheid en/of seksualiteit is wel aanvaarbaar as dit nie te gedetailleerd of eksplisiet voorgestel word nie.

Stem volkome saam

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

 Stem beslis nie saam

37.

33. Die uitbeelding van naaktheid en/of seksualiteit moet net gesensureer word indien dit 'afwykende' seksuele gedrag voorstel.

Stem volkome saam

☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5

 Stem beslis nie saam

38.

34. Enige vorme van die uitbeelding van naaktheid en/of seksualiteit moet vir volwassenes toeganklik wees solank dit net buite die bereik van minderjariges gehou word.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam

39.

35. Sensuurwetgewing moet in totaliteit afgeskaf word sodat die individu homself vrylik aan enige vorm van erotiese materiaal kan blootstel indien hy of sy dit so verkies.

Stem volkome saam

--	--	--	--	--

 Stem beslis nie saam

40.

VRAELYS 2

RESPONDENT NO.

			2
1	2	3	4

Die videomateriaal waaraan u blootgestel was het uit 8 verskillende tonele bestaan wat aanmekaar geredigeer is om 'n geheel te vorm. Die doel van hierdie vraelys is om vas te stel hoe aangenaam of afstootlik u elk van hierdie tonele afsonderlik ervaar het. U eerlike opinie word op prys gestel.

Voorbeelde van syferwaardes:

- 1 = Uiters aangenaam
- 2 = Aangenaam
- 3 = Redelik aangenaam
- 4 = Neutraal
- 5 = Redelik afstootlik
- 6 = Afstootlik
- 7 = Uiters afstootlik

Tonele in volgorde waarin dit geredigeer is:

Toneel Een

Man en vrou wat saam na geprojekteerde kleurskyfies kyk en daarna mekaar liefkoos.

Uiters aangenaam

1	2	3	4	5	6	7	

 Uiters afstootlik

5.

Toneel Twee

Man en vrou wat saam na hotelkamer gaan en op 'n bed met mekaar gemeenskap hou.

Uiters aangenaam

1	2	3	4	5	6	7	

 Uiters afstootlik

6.

Toneel Drie

Naakte man en vrou wat in die sauna 'n gesprek voer.

Uiters aangenaam

1	2	3	4	5	6	7	

 Uiters afstootlik

7.

Toneel Vier

Vrou wat alleen in spoelbad masturbeer.

Uiters aangenaam

--	--	--	--	--	--	--

 Uiters afstootlik

--

 8.

Toneel Vyf

Vrou wat eers haarself ontklee waarna sy en 'n man naak op 'n wit mat gemeenskap beoefen.

Uiters aangenaam

--	--	--	--	--	--	--

 Uiters afstootlik

--

 9.

Toneel Ses

Man wat homself in buitelug was.

Uiters aangenaam

--	--	--	--	--	--	--

 Uiters afstootlik

--

 10.

Toneel Sewe

Man wat deur venster loer en twee vroue in 'n lesbiese omhelsing sien.

Uiters aangenaam

--	--	--	--	--	--	--

 Uiters afstootlik

--

 11.

Toneel Agt

Vrou wat naak voor spiël staan en daarna alleen op 'n bed fantaseer.

Uiters aangenaam

--	--	--	--	--	--	--

 Uiters afstootlik

--

 12.